

30К-2

2600

ПРОЛЕТАРЫ УСИХ КРАИН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК

БЕЛАРУСІ

№ 2

№ 2

0

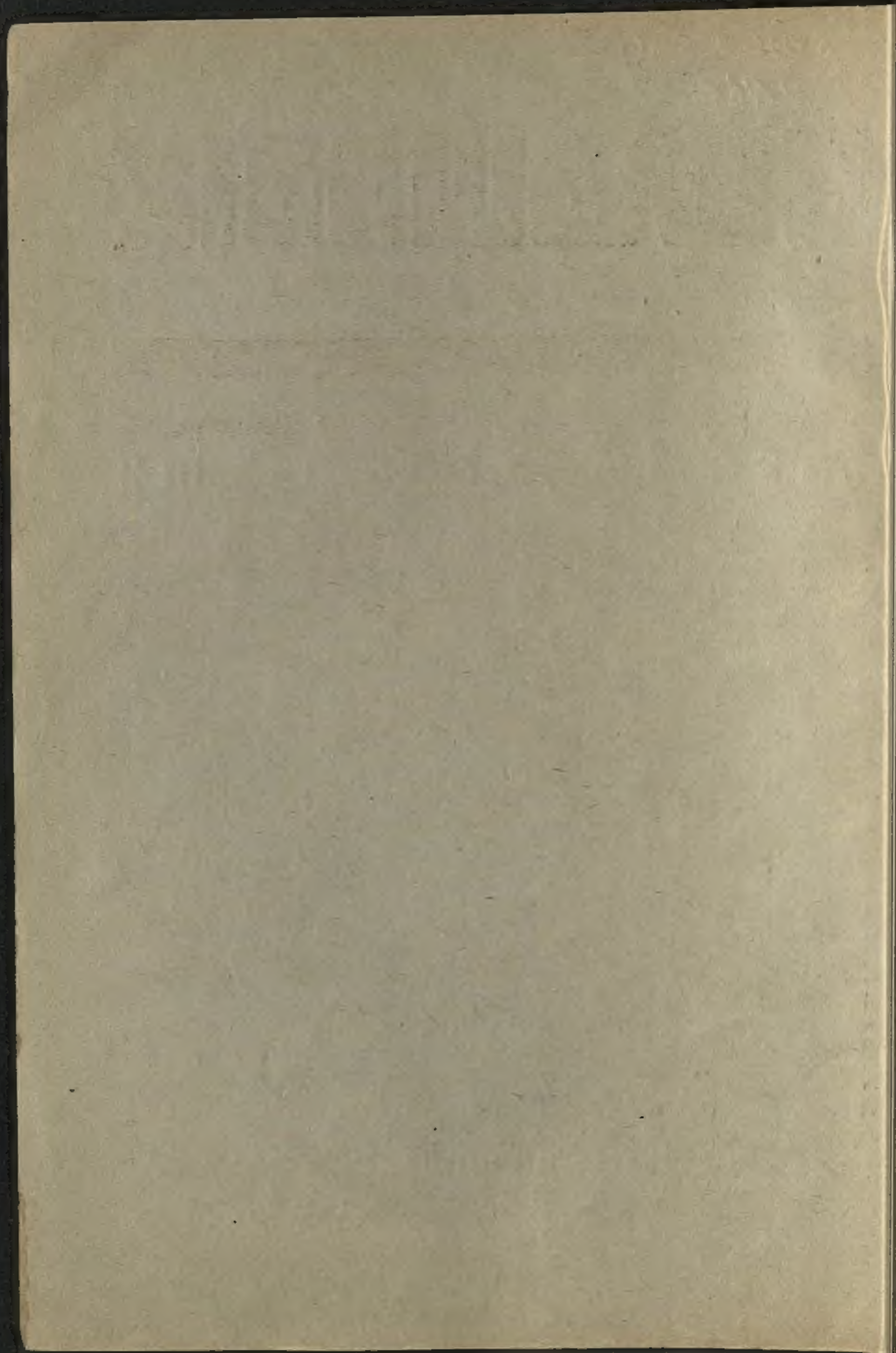
66481
18499

М Е Н С К

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“
1936

БОЛЬШЭВІК

БЕЛАРУСІ

Зок-2

2600

(Відбито)

ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ
ШТОМЕСЯЧНІН
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОД ВЪДАНІЯ Х

№ 2

Люты 1936 г.

З М Е С Т

Стар.

Гутарня таварыша Сталіна з старшынёй амерыканскага газетнага аб'яднання „Скрыпс-Говард Ньюспейперс“ п. Рой Говардам 1 га сакавіка 1936 года	2
Н. Гінало.—Прамова на пленуме праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР	11
Д. Валковіч.—Палітычныя вывікі правэркі партдакументаў па КП(б)Б	21
Перадавы.—Абмен партыйных дакументаў	40
Р. Соскін.—Аб падрыхтоўцы да абмену партыйных дакументаў	48
Б. Рабнін.—Партарганізацыя рыхтуецца да абмену партдакументаў	53
Е. Сосінаў.—Партыйная асвета ў цэнтры ўвагі	56
С. Хаскін.—Як прыцягваюцца члены райкома партыі да штодзённай практычнай работы	59
М. Лабадаеў.—Аб самасправаздачах камуністаў	61
С. Мышалаў.—Палітычнае выхаванне мас.—у цэнтры ўвагі	65
Н. Кацельніцаў і В. Фрыдзон.—Палітмасавае работа з беспартыйным актывам на вёсцы	72
М. Поташ.—З гісторыі барацьбы большэвікоў з дробнабуржуазнымі партыямі ў рэвалюцыю 1905—07 гг. на Беларусі	75

НА ФРОНЦЕ ГІСТАРЫЧНАЙ НАВУКІ

У Соўнаркоме Саюза ССР і ЦК ВКП(б)	95
Пастанова ЦК ВКП(б) і СНК Саюза ССР	97
І. Сталін, А. Жданаў, С. Ніраў.—Заўвагі з паводу канспекта падручніка па „Гісторыі СССР“	98
І. Сталін, С. Ніраў, А. Жданаў.—Заўвагі аб канспекце падручніка „Новай гісторыі“	100
Пастанова ЦК КП(б)Б	102

Адрас рэдакцыі:
Менск, Чырвонаярмейская вул.
ЦК КП(б)Б, пакой 21.
Тэлефон адказнага рэдактара па
камутатару 20000, даб. 68.

50 05
18499

ГУТАРКА таварыша СТАЛІНА

з старшынёй амерыканскага газетнага аб'яднання „Скрып-Говард Ньюспейперс“ п. Рой Говардам 1-га сакавіка 1936 года

Говард: Якія будуць, па Вашаму, вынікі нядаўніх падзей у Японіі для становішча на Далёкім Усходзе?

Сталін: Пакуль трудна сказаць. Для гэтага ёсць занадта мала матэрыялаў. Карціна недастаткова ясная.

Говард: Якая будзе пазіцыя Савецкага Саюза ў выпадку, калі Японія адважыцца на сур'ёзны напад супроць Мангольскай Народнай Рэспублікі?

Сталін: У выпадку, калі Японія адважыцца напасці на Мангольскую Народную Рэспубліку, робячы замах на яе незалежнасць, нам прыдзецца дапамагчы Мангольскай Народнай Рэспубліцы. Намеснік Літвінава Стаманякоў ужо заявіў нядаўна аб гэтым японскаму паслу ў Маскве, указавшы на нязменна прызныя адносіны, якія СССР падтрымлівае з МНР з 1921 года. Мы дапаможам МНР так сама, як мы дапамаглі ёй у 1921 годзе.

Говард: Ці прывядзе, такім чынам, японская спроба захапіць Улан-Батор да пазітыўнай акцыі СССР?

Сталін: Так, прывядзе.

Говард: Ці развілі японцы за апошнія некалькі дзён якую-небудзь такую актыўнасць у раёне граніцы МНР, якая (актыўнасць) была б палічана ў СССР, як агрэсіўная?

Сталін: Японцы, здаецца, прадаўжаюць накупляць войскі ля граніцы МНР, але якіх-небудзь новых спроб да пагранічных сутычак пакуль не заўважваецца.

Говард: Савецкі Саюз апасаецца, што Германія і Польшча маюць накіраваныя супроць яго агрэсіўныя намеры і падрыхтоўваюць ваеннае супрацоўніцтва, каб павінна дапамагчы рэалізаваць гэтыя намеры. Між тым Польшча заяўляе аб сваім нежаданні дазволіць любым іншаземным войскам скарыстаць яе тэрыторыю, як базу для аперацый супроць трэцяй дзяржавы. Як у СССР уяўляюць сабе напад з боку Германіі? З якіх пазіцый, у якім напрамку могуць дзейнічаць германскія войскі?

Сталін: Гісторыя гаворыць, што калі якая-небудзь дзяржава хоча ваяваць з другой дзяржавай, нават не суседняй, то яна пачынае шукаць граніцы, праз якія яна магла-б дабрацца да граніц дзяржавы, на якую яна хоча напасці. Звычайна агрэсіўная дзяржава знаходзіць такія граніцы. Яна іх знаходзіць або пры дапамозе сілы, як гэта мела месца ў 1914 годзе, калі Германія ўварвалася ў Бельгію, каб ударыць па Францыі, або яна бярэ такую граніцу «у крэдыт», як гэта зрабіла Германія ў адносінах Латвіі, скажам, у 1918 годзе, спрабуючы праз яе прарвацца к Ленінграду. Я не ведаю, якія іменна граніцы можа прыстасаваць для сваіх мэт Германія, але думаю, што ахвотнікі даць ёй граніцу «у крэдыт» могуць знайсціся.

Говард: Ва ўсім свеце гавораць аб вайне. Калі сапраўды вайна немінуча, то калі, містэр Сталін, яна, па Вашаму, разразіцца?

Сталін: Гэта немагчыма прадказаць. Вайна можа ўспыхнуць нечакана. Цяпер войны не аб'яўляюцца. Яны проста пачынаюцца. Але, з другога боку, я лічу, што пазіцыі прыцеляў міру ўмацоўваюцца. Прыцелі міру могуць працаваць адкрыта, яны апіраюцца на магутнасць грамадскай думкі, у іх распараджэнні такія інструменты, як напрыклад, Ліга нацый. У гэтым плюс для прыцеляў міру. Іх сіла ў тым, што іх дзейнасць супроць вайны апіраецца на волю шырокіх народных мас. Ва ўсім свеце няма народу, які хацеў-бы вайны. Што датычыць ворагаў міру, то яны вымушаны працаваць тайна. У гэтым мінус ворагаў міру. Аднак, не выключана, што іменна ў сілу гэтага яны могуць адважыцца на ваенную авантуру, як на акт распачы.

Адным з навейшых поспехаў справы прыцеляў міру з'яўляецца ратыфікацыя франка-савецкага пакта аб узаемнай дапамозе французскай палатай дэпутатаў. Гэты пакт з'яўляецца пэўнай перашкодай для ворагаў міру.

Говард: Калі ўспыхне вайна, то ў якой частцы свету яна можа разразіцца раней? Дзе навалнічыя хмары вайны больш за ўсё згусціліся—на ўсходзе ці на Захадзе?

Сталін: Ёсць, па-мойму, два ачагі ваеннай небяспекі. Першы ачаг знаходзіцца на Далёкім Усходзе, у зоне Японіі. Я маю на ўвазе неаднаразовыя заявы японскіх ваенных з пагрозамі па адрасу другіх дзяржаў. Другі ачаг знаходзіцца ў зоне Германіі. Трудна сказаць, які ачаг з'яўляецца найбольш пагражаючым, але абодва яны існуюць і дзейнічаюць. У параўнанні з гэтымі двума асноўнымі ачагамі ваеннай небяспекі італа-абісінская вайна з'яўляецца эпізодам. Пакуль найбольшую актыўнасць праяўляе далёка-ўсходні ачаг небяспекі. Магчыма, аднак, што цэнтр гэтай небяспекі перамесціцца ў Еўропу. Аб гэтым гаворыць хоць-бы і нядаўняе інтэрв'ю п. Гітлера, данае ім адной французскай газеце. У гэтым інтэрв'ю Гітлер як быццам спрабуе гаварыць міралюбівыя рэчы, але гэта сваё «міралюбства» ён так густа перасыпае пагрозамі ў адносінах да Францыі і Савецкага Саюза, што ад «міралюбства» нічога не астaeцца. Як бачыце, нават

тады, калі п. Гітлер хоча гаварыць аб міры, ён не можа абыйсціся без пагроз. Гэта сімptom.

Говард: У чым, па Вашаму, заключаецца асноўная прычына сучаснай ваеннай небяспекі?

Сталін: У капіталізме.

Говард: У якіх іменна праяўленнях капіталізма?

Сталін: У яго імперыялістычных захватніцкіх праяўленнях.

Вы памятаеце, як узнікла першая сусветная вайна. Яна ўзнікла з-за жадання перадазляць свет. Зараз тая-ж падаплёка. Ёсць капіталістычныя дзяржавы, якія лічаць сябе абдзеленымі пры папярэднім перазеле сфер уплыву, тэрыторый, крыніц сыравіны, рынкаў і г. д. і якія хацелі-б зноў перадазляць іх у сваю карысць. Капіталізм у яго імперыялістычнай фазе—такая сістэма, якая лічыць вайну законным метадам вырашэння міжнародных супярэчнасцей, метадам законным калі не юрыдычна, то па сутнасці.

Говард: Ці не лічыце Вы, што і ў капіталістычных краінах можа існаваць абгрунтаванае апасенне, як-бы Савецкі Саюз не рашыў сілай навязаць свае палітычныя тэорыі іншым народам?

Сталін: Для падобных апасенняў няма ніякіх падстаў. Калі Вы думаеце, што савецкія людзі хочуць самі, ды яшчэ сілай, змяніць твар акружаючых дзяржаў, то Вы жорстка заблуджаецеся. Савецкія людзі, вядома, хочуць, каб твар акружаючых дзяржаў змяніўся, але гэта справа саміх акружаючых дзяржаў. Я не бачу, якую небяспеку могуць бачыць у ідэях савецкіх людзей акружаючыя дзяржавы, калі гэтыя дзяржавы сапраўды цвёрда сядзяць у-сяdle.

Говард: Ці азначае гэта Ваша заява, што Савецкі Саюз у якой-небудзь меры пакінуў свае планы і намеры зрабіць сусветную рэвалюцыю?

Сталін: Такіх планаў і намераў у нас ніколі не было.

Говард: Мне здаецца, містэр Сталін, што ва ўсім свеце на працягу доўгага часу стваралася іншае ўражанне.

Сталін: Гэта з'яўляецца плодам непаразумення.

Говард: Трагічным непаразуменнем?

Сталін: Не, камічным. Ці, бадай, трагікамічным.

Бачыце, мы, марксісты, лічым, што рэвалюцыя адбудзецца і ў іншых краінах, але адбудзецца яна толькі тады, калі гэта знойдуць магчымым ці патрэбным рэвалюцыянеры гэтых краін. Экспарт рэвалюцыі—гэта бязглуздыца. Кожная краіна, калі яна гэтага захоча, сама зробіць сваю рэвалюцыю, а калі не захоча, то рэвалюцыі не будзе. Вось, напрыклад, наша краіна захацела зрабіць рэвалюцыю і зрабіла яе, і цяпер мы будзем новае бяскласавае грамадства. Але сцвярджаць, быццам мы хочам зрабіць рэвалюцыю ў іншых краінах, умешваючыся ў іх жыццё, гэта значыць гаварыць тое, чаго няма і чаго мы ніколі не прапаведвалі.

Говард: У момант устанаўлення дыпламатычных адносін паміж СССР і ЗША прэзідэнт Рузвельт і п. Літвінаў абмяняліся тоеснымі нотамі па пытанню аб прапагандзе. У п. 4 ліста п. Літвінава прэзідэнту Рузвельту гаварылася, што савецкі ўрад абавязваецца «не дапускаць утварэння ці прабывання на сваёй тэрыторыі якіх-небудзь арганізацый ці груп і прымаць на сваёй тэрыторыі папярэджальныя меры супроць дзейнасці якіх-небудзь арганізацый ці груп або прадстаўнікоў, ці службовых асоб якіх-небудзь арганізацый ці груп у адносінах Злучаных Штатаў у цэлым, ці якой-небудзь іх часткі, іх тэрыторыі ці ўладанняў, маючых на мэце звяржэнне ці падрыхтоўку звяржэння або змяненне сілай палітычнага ці соцыяльнага ладу». Я прашу Вас, містэр Сталін, растлумачыць мне, чаму п. Літвінаў падпісаў гэты ліст, калі выкананне абавязацельства па гэтаму пункту несумяшчальна з жаданнямі Савецкага Саюза ці па-за яго ўладай?

Сталін: Выкананне абавязацельстваў па пункту, які Вы працытавалі,—у нашай уладзе, мы гэтыя абавязацельствы выконвалі і будзем выконваць.

Па нашай канстытуцыі палітычныя эмігранты маюць права пражываць на нашай тэрыторыі. Мы ім прадастаўляем права ўбежышча акурат так сама, як і ЗША даюць права ўбежышча палітычным эмігрантам. Зусім відавочна, што калі Літвінаў падпісваў гэты ліст, ён выходзіў з таго, што абавязацельствы, якія ў ім змяшчаюцца, маюць узаемны характар. Ці лічыце Вы, містэр Говард, супярэчным пагадненню Рузвельт—Літвінаў, калі на тэрыторыі ЗША знаходзяцца рускія белагвардзейскія эмігранты, якія вядуць прапаганду супроць Саветаў і ў карысць капіталізма, якія карыстаюцца матэрыяльным падтрыманнем амерыканскіх грамадзян і часамі прадстаўляюць сабою групы тэрарыстаў? Відавочна, гэтыя эмігранты карыстаюцца правам убежышча, якое ёсць і ў ЗША. Што датычыць нас, то мы ніколі не пацярпелі-б на сваёй тэрыторыі ні аднаго тэрарыста, супроць каго-б ён ні замышляў свае злачынствы. Як відаць, у ЗША права ўбежышча тлумачыцца больш расшырана, чым у нашай краіне. Што-ж, мы не ў прэтэнзіі.

Вы мне, быць можа, запярэчыце, што мы спачуваем гэтым палітычным эмігрантам, якія прыбываюць на нашу тэрыторыю. Але хіба няма амерыканскіх грамадзян, якія спачуваюць белагвардзейскім эмігрантам, якія вядуць прапаганду за капіталізм і супроць Саветаў? Стала быць, аб чым-жа гутарка? Гутарка ідзе аб тым, каб не дапамагаць гэтым асобам, не фінансаваць іх дзейнасць. Гутарка ідзе аб тым, каб службовыя асобы абодвух краін не ўмешваліся ва ўнутранае жыццё другой краіны. Нашы службовыя асобы чэсна выконваюць гэтыя абавязацельствы. Калі хто-небудзь з іх правініўся, няхай нам скажуць.

Калі зайсці занадта далёка і патрабаваць высылкі ўсіх белагэз-дзейскіх эмігрантаў з ЗША, то гэта было-б пасяганнем на права ўбежышча, агалошанае і ў ЗША і ў СССР. Тут трэба прызнаць вядомы разумы прэдзел для патрабаванняў і контр-патрабаванняў. Літвінаў падпісаў свой ліст прэзідэнту Рузвельту не ў якасці прыватнай асобы, а ў якасці прадстаўніка дзяржавы, акурат так сама, як гэта зрабіў і прэзідэнт Рузвельт. Іх пагадненне з'яўляецца пагадненнем паміж двума дзяржавамі. Падпісваючы гэта пагадненне, і Літвінаў і прэзідэнт Рузвельт, як прадстаўнікі двух дзяржаў, мелі на ўвазе дзейнасць агентаў сваёй дзяржавы, якія не павінны і не будуць умешвацца ва ўнутраныя справы другога боку. Агалошанае ў абодвух краінах права ўбежышча не магло быць закранута гэтым пагадненнем. У гэтых рамках трэба тлумачыць пагадненне Рузвельт—Літвінаў, як пагадненне прадстаўнікоў двух дзяржаў.

Говард: Але хіба амерыканскія дэлегаты Броудэр і Дарсі не заклікалі на VII кангрэсе Комуністычнага Інтэрнацыянала, які адбыўся ў мінулым годзе ў Маскве, да насільнага звяржэння амерыканскага ўрада?

Сталін: Прызнаюся, што не памятаю прамой тт. Броудэра і Дарсі, не памятаю нават, аб чым яны гаварылі. Магчыма, што яны гаварылі што-небудзь у гэтым родзе. Але не савецкія людзі стваралі амерыканскую комуністычную партыю. Яна створана амерыканцамі. Яна існуе ў ЗША легальна, яна выстаўляе сваіх кандыдатаў на выбарах, уключаючы і прэзідэнцкія. Калі тт. Броудэр і Дарсі выступілі аднойчы ў Маскве з прамовай, то ў сябе дома, у ЗША, яны выступалі з падобнымі і нават напэўна больш рашучымі прамовамі сотні раз. Амерыканскія-ж комуністы маюць магчымасць свабодна прапаведваць свае ідэі. Зусім няправільна было-б лічыць савецкі ўрад адказным за дзейнасць амерыканскіх комуністаў.

Говард: Так, але на гэты раз гутарка ідзе аб дзейнасці амерыканскіх комуністаў, меўшай месца на савецкай тэрыторыі, у парушэнне п. 4 пагаднення Рузвельт—Літвінаў.

Сталін: Што прадстаўляе сабой дзейнасць комуністычнай партыі, у чым яна можа праяўляцца? Дзейнасць гэта заключаецца звычайна ў арганізацыі рабочых мас, у арганізацыі мітынгаў, дэманстрацый, забастовак і т. д. Зусім зразумела, што ўсяго гэтага амерыканскія комуністы не могуць прарабіць на савецкай тэрыторыі. У нас, у СССР, няма амерыканскіх рабочых.

Говард: Ці магу я зразумець Вашу заяву так, што можа быць знойдзена такое растлумачэнне ўзаемных абавязацельстваў, пры якім добрыя адносіны паміж нашымі краінамі былі-б абаронены і прадоўжаны?

Сталін: Так, безумоўна.

Говард: Вы прызнаеце, што комуністычнае грамадства ў СССР

яшчэ не пабудавана. Пабудован дзяржаўны соцыялізм. Фашызм у Італіі і нацыянал-соцыялізм у Германіі сцвярджаюць, што імі дасягнуты падобныя рэзультаты. Ці не з'яўляецца агульнай рысай для ўсіх названых дзяржаў парушэнне свабоды асобы і іншыя лішэнні ў інтарэсах дзяржавы?

Сталін: Выраз «дзяржаўны соцыялізм» недакладны. Пад гэтым тэрмінам многія разумеюць такі парадак, пры якім пэўная частка багаццяў, часамі даволі значная, пераходзіць у рукі дзяржавы ці пад яе кантроль, тым часам як у велізарнай большасці выпадкаў уласнасць на заводы, фабрыкі, зямлю астаецца ў руках прыватных асоб. Так многія разумеюць «дзяржаўны соцыялізм». Часамі за гэтым тэрмінам скрываецца парадак, пры якім капіталістычная дзяржава, у інтарэсах падрыхтоўкі ці вядзення вайны, бярэ на сваё ўтрыманне некаторую колькасць прыватных прадпрыемстваў. Грамадства, якое мы пабудавалі, ніяк не можа быць названа «дзяржаўным соцыялізмам». Наша савецкае грамадства з'яўляецца соцыялістычным, бо прыватная ўласнасць на фабрыкі, заводы, зямлю, банкі, транспартныя сродкі ў нас скасавана і заменена ўласнасцю грамадскай. Тая грамадская арганізацыя, якую мы стварылі, можа быць названа арганізацыяй савецкай, соцыялістычнай, яшчэ не ў поўнай меры дабудаванай, але ў корані сваім соцыялістычнай арганізацыяй грамадства. Асновай гэтага грамадства з'яўляецца грамадская ўласнасць: дзяржаўная, г. зн. усенародная, а таксама кааперацыйна-калгасная ўласнасць. Ні італьянскі фашызм, ні германскі нацыянал-«соцыялізм» нічога агульнага з такім грамадствам не маюць. Перш за ўсё таму, што прыватная ўласнасць на фабрыкі і заводы, на зямлю, банкі, транспарт і т. д. асталася там някранутай і таму капіталізм астаецца ў Германіі і Італіі ва ўсёй сіле.

Так, Вы правы, мы яшчэ не пабудавалі камуністычнага грамадства. Пабудова такога грамадства не так-то лёгка. Розніца паміж грамадствам соцыялістычным і камуністычным Вам, мабыць, вядома. У соцыялістычным грамадстве яшчэ ёсць некаторая маёмасная няроўнасць. Але ў соцыялістычным грамадстве ўжо няма беспрацоўя, ужо няма эксплуатацыі, ужо няма прыгнечання нацыянальнасцей. У соцыялістычным грамадстве кожны абавязан працаваць, хоць і атрымлівае за сваю працу яшчэ не адпаведна сваім патрэбнасцям, а адпаведна колькасці і якасці ўкладзенай працы. Таму яшчэ існуе заробочная плата, прытым няроўная, дыферэнцыяваная. Толькі тады, калі ўдасца стварыць такі парадак, пры якім людзі атрымваюць ад грамадства за сваю працу не па колькасці і якасці працы, а адпаведна іх патрабаванням, можна будзе сказаць, што мы пабудавалі камуністычнае грамадства.

Вы гаворыце аб тым, што для таго, каб пабудоваць наша соцыялістычнае грамадства, мы афіяравалі асабістай свабодай і цяжкімі лішэннямі. У Вашым пытанні мільгае думка, што соцыялістычнае гра-

мадства адмаўляе асабістую свабоду. Гэта няверна. Вядома, для таго, каб пабудаваць што-небудзь новае, прыходзіцца наганяць эканомію, накапляць сродкі, скарачаць часова свае патрэбнасці, пазычаць у другіх. Калі хочаш пабудаваць новы дом, то копіш грошы, часова ўрэзваеш свае патрэбнасці, інакш дома можаш і не пабудаваць. Гэта падаўна справядліва, калі гутарка ідзе аб тым, каб пабудаваць цэлае новае чалавечае грамадства. Прыходзілася часова ўрэзваць некаторыя патрэбнасці, накапляць адпаведныя сродкі, напружваць сілы. Мы так іменна і паступілі і пабудавалі соцыялістычнае грамадства.

Але гэта грамадства мы пабудавалі не для ўшчамлення асабістай свабоды, а для таго, каб чалавечая асоба адчувала сябе сапраўды свабоднай. Мы пабудавалі яго дзеля сапраўднай асабістай свабоды, свабоды без двукоссяў. Мне трудна ўявіць сабе, якая можа быць «асабістая свабода» у беспрацоўнага, які ходзіць галодным і не знаходзіць прымянення сваёй працы. Сапраўдная свабода ёсць толькі там, дзе знішчана эксплуатацыя, дзе няма прыгнечання адных людзей другімі, дзе няма беспрацоўя і жабрацтва, дзе чалавек не дрыжыць за тое, што заўтра можа страціць работу, жыллё, хлеб. Толькі ў такім грамадстве магчыма сапраўдная, а не папяровая, асабістая і ўсякая іншая свабода.

Говард: Ці лічыце Вы сумяшчальным паралельнае развіццё амерыканскай дэмакратыі і савецкай сістэмы?

Сталін: Амерыканская дэмакратыя і савецкая сістэма могуць мірна суіснаваць і спаборнічаць. Але адна не можа развіцца ў другую. Савецкая сістэма не перарасце ў амерыканскую дэмакратыю і наадварот. Мы можам мірна суіснаваць, калі не будзем прыдзірацца адзін к другому па ўсякіх дробязях.

Говард: У СССР распрацоўваецца новая канстытуцыя, якая прадугледжвае новую выбарчую сістэму. У якой меры гэта новая сістэма можа змяніць становішча ў СССР, паколькі на выбарах на-ранейшаму будзе выступаць толькі адна партыя?

Сталін: Мы прымем нашу новую канстытуцыю мабыць у канцы гэтага года. Камісія па выпрацоўцы канстытуцыі працуе і павінна будзе хутка сваю работу закончыць. Як ужо было аб'яўлена, па новай канстытуцыі выбары будуць усеагульнымі, роўнымі, прамымі і тайнымі. Вас прыводзіць у замяшанне, што на гэтых выбарах будзе выступаць толькі адна партыя. Вы не бачыце, якая можа быць у гэтых умовах выбарчая барацьба. Відавочна, выбарчыя спісы на выбарах будзе выстаўляць не толькі камуністычная партыя, але і разнастайныя грамадскія беспартыйныя арганізацыі. А такіх у нас сотні. У нас няма процістаўляючых сябе адна другой партый, акурат так сама як у нас няма процістаячых адзін другому класа капіталістаў і класа эксплуатаемых капіталістамі рабочых. Наша грамадства

складаецца выключна са свабодных працаўнікоў горада і вёскі—рабочых, сялян, інтэлігенцыі. Кожная з гэтых праслоек можа мець свае спецыяльныя інтарэсы і адлюстроўваць іх праз маючыяся шмаглікія грамадскія арганізацыі. Але паколькі няма класаў, паколькі грані паміж класамі сціраюцца, паколькі астаецца толькі некаторая, але не карэнная розніца паміж рознымі праслойкамі соцыялістычнага грамадства, не можа быць пажыўнай глебы для стварэння змагаючыхся паміж сабою партый. Дзе няма некалькіх класаў, не можа быць некалькіх партый, бо партыя ёсць частка класа.

Пры нацыяналі-«соцыялізме» таксама існуе толькі адна партыя. Але з гэтай фашысцкай аднапартыйнай сістэмы нічога не выйдзе. Справа ў тым, што ў Германіі астаўся капіталізм, астатнія класы класавая барацьба, якая ўсёроўна прарвецца наперад, у тым лку і ў таліне барацьбы партый, якія прадстаўляюць процілеглыя класы, так сама як прарвалася, скажам, у Іспаніі. У Італіі таксама існуе толькі адна—фашысцкая—партыя, але з тых-жа прычын і там з гэтага нічога не выйдзе.

Чаму нашы выбары будуць усеагульнымі? Таму, што ўсе грамадзяне, за выключэннем пазбаўленых выбарчых праў па суду, будуць мець права выбіраць і быць выбранымі.

Чаму нашы выбары будуць роўнымі? Таму, што ні розніца ў маемасных адносінах (яшчэ часткова існуючая), ні расавая і нацыянальная прыналежнасць не будуць даваць ніякіх прывілей ці ўшчэрбу. Жанчыны будуць карыстацца актыўным і пасіўным выбарчым правам на роўных правах з мужчынамі. Нашы выбары будуць сапраўды роўнымі.

Чаму тайныя? А таму, што мы хочам даць савецкім людзям поўную свабоду галасаваць за тых, каго яны хочуць выбраць, каму яны давераць забяспечанне сваіх інтарэсаў.

Чаму прамыя? Таму, што непасрэдныя выбары на месцах ва ўсе прадстаўнічыя ўстановы, аж да вярхоўных органаў, лепш забяспечваюць інтарэсы працоўных нашай неабдымнай краіны.

Вам здаецца, што не будзе выбарчай барацьбы. Але яна будзе і я прадбачу вельмі ажыўленую выбарчую барацьбу. У нас не мала ўстаноў, якія працуюць дрэнна. Былае, што той ці іншы мясцовы орган улады не ўмее задаволіць тыя ці іншыя з разнастайных і ўсе ўзрастаючых патрэбнасцей працоўных горада і вёскі. Пабудаваў ты ці не пабудаваў добрую школу? Ці палепшыў ты жыллёвыя ўмовы? Ці не бюракрат ты? Ці дапамог ты зрабіць нашу працу больш эфектыўнай, наша жыццё больш культурным? Такавы будуць крытэрыі, з якімі мільёны выбаршчыкаў будуць падыходзіць да кандыдатаў, адкідаючы нягодных, выкрэсліваючы іх са спісаў, вылучаючы лепшых і выстаўляючы іх кандыдатуры. Так, выбарчая барацьба будзе ажыўленай, яна будзе праходзіць вакол мноства вастрыёўных пытанняў.

няў,—галоўным чынам пытанняў практычных, якія маюць першаступеннае значэнне для народу. Наша новая выбарчая сістэма падцягне ўсе ўстановы і арганізацыі, прымусіць іх палепшыць сваю работу. Усеагульныя, роўныя, прамыя і тайныя выбары ў СССР будуць бізном у руках насельніцтва супроць дрэнна працуючых органаў улады. Наша новая савецкая канстытуцыя будзе, па-мойму, самай дэмакратычнай канстытуцыяй з усіх існуючых у свеце.

Запісаў: К. Уманскі.

Н. Гікало

Прамова на пленуме праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР

16 лютага 1936 г.

Таварышы, дазвольце на пленуме Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР, прысвечаным пытанням літаратуры, паэзіі, заняць крыху часу для пытанняў нашай палітыкі і практыкі будаўніцтва сацыялізма тут, на заходняй граніцы нашага вялікага Савецкага саюза. (Апладысменты).

Ініцыятыва, якая была праяўлена кіраўнікамі Саюза савецкіх пісьменнікаў, каб іменна тут сабраць гэты пленум, мае выключна вялікае значэнне. Комуністы, рабочыя, калгаснікі увесць беларускі народ з велізарнай увагай сочаць за работай пленума. Вялікая дапамога, якая ў рэзультате работы пленума Саюза савецкіх пісьменнікаў будзе нам аказана і ўжо аказана, старыцаю скажацца, у асаблівасці на далейшым развіцці беларускай сацыялістычнай культуры.

Кожнаму большэвіку, рабочаму, калгасніку Беларусі асабліва радасна, што пленум Саюза савецкіх пісьменнікаў сабраўся іменна тут, на заходняй граніцы, у сталіцы Савецкай Беларусі—горадзе Менску. (Апладысменты).

Не толькі ў вас, перадавых людзей культуры, але і ў кожнага грамадзяніна нашай сацыялістычнай радзімы, зразумела, ёсць жаданне ведаць, што робіцца на граніцы для ўмацавання абароназдольнасці нашай краіны. Чым мацней граніцы, тым спакайней працоўныя савецкай краіны могуць будаваць сацыялізм, ажыццяўляць другую пяцігодку—пяцігодку пабудовы бяскласавага сацыялістычнага грамадства. І я думаю, што кожны з вас пераканаўся на справе і ведае, што заходнія граніцы—у моцных руках адданных радзіме людзей, якія павінны будучь у першую чаргу ў выпадку вайны прыняць удар ворага, адбіць гэты ўдар і разграміць ворага. (Апладысменты).

Калі вораг адважыцца напасці, то наша гераічная Чырвоная армія, у рады якой з радасцю стане кожны рабочы, калгаснік, працоўны, не толькі не аддасць ворагу ні адной пядзі нашай савецкай зямлі, але і здолее разграміць ворага на яго ўласнай тэрыторыі. (Бурныя апладысменты).

Вы чулі выступленні пагранічнікаў, якія стаяць на варце заходніх граніц. Вы бачылі сваімі ўласнымі вачамі моц нашых граніц (многія з вас, пісьменнікаў і паэтаў, пабывалі цяпер на самой граніцы). Вы бачыце вашымі вачамі—вачамі пісьменніка і паэта тое, што можа быць не дана кожнаму бачыць. І вы на справе пераканаліся ў тым,

што граніцы на Захадзе, як і граніцы на Далекім Усходзе, як і ўсе граніцы нашага вялікага Савецкага саюза, знаходзяцца ў руках адданных партыі, краіне, савецкаму народу, уладаючых выключным гераізмам, мужнасцю і любоўю да радзімы, людзей. Правільна гаварылі тут на пленуме таварышы, правільна сказаў тав. Эйдэман, што паэты, пісьменнікі, як усе народы нашай савецкай краіны, гэта банцы і абаронцы савецкіх граніц. І ўвесь беларускі народ—гэта бае і абаронца савецкіх заходніх граніц. (Апладысменты).

Бо кожны з беларускага народу — няхай ён член партыі ці беспартыйны, няхай ён рабочы, калгаснік, няхай ён пісьменнік, паэт па сутнасці з'яўляецца непасрэдным падчаскам кожнага пагранічніка.

Сення пагранічнік стаіць на варце, абараняе граніцу. А калі заўтра куля ворага зніме пагранічніка, то кожны з нас тут будзе тым падчаскам, які ў першую чаргу заменіць яго на баявым пасгу.

Савецкая Беларусь гэта краіна, народ якой жыве і працуе на граніцы з капіталістычным Захадам. І ў выпадку нападу імперыялістаў на свяшчэнныя граніцы нашага Савецкага саюза, мы станем непасрэдным сацыялістычным тылам Чырвонай арміі.

Будуючы сацыялізм разам з іншымі народамі, укладваючы сваю долю ў агульную сацыялістычную будоўлю: у літаратуру, паэзію, прамысловасць, сельскую гаспадарку, культуру і т. д., Савецкая Беларусь і ўвесь беларускі народ памятае і рыхтуецца да таго, каб першым грудзмі прыняць удары арміі імперыялістычных дзяржаў. І беларускі народ, першым уступаючы ў бой, пакажа, што ў вялікай брацкай сям'і савецкіх народаў народ беларускі не зойме апошняга месца ў гэтай рашучай схватцы. (Працяжныя апладысменты).

Таварышы, з дакладаў на пленуме аб беларускай літаратуры і паэзіі вы маеце ўжо значнае ўяўленне аб беларускім народзе.

У савецкай літаратуры праўдзіва адлюстроўваецца тое, што адбываецца на справе ў нашай вялікай сацыялістычнай будоўлі, у жыцці і развіцці таго ці іншага народу.

Вядома, мы не можам яшчэ сказаць, што наша літаратура поўна тасцю на сёнешні дзень адлюстроўвае тое, што адбываецца ў нас, як развіваецца Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка, як расце і квітне беларуская сацыялістычная культура і мастацтва, як радасна і весела жыве беларускі народ.

Савецкая Беларусь пад кіраўніцтвам партыі, урада, пад непасрэдным безупынным геніяльным кіраўніцтвам таварыша Сталіна, дабілася велізарных поспехаў, як і ўсе іншыя народы нашага вялікага Савецкага саюза.

Рост і росквіт Савецкай Беларусі бліскучы ўзор аграмадных, велічных рэзультатаў ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі і вялікай дружбы народаў, аб якой так выдатна і мудра сказаў таварыш Сталін.

Беларусь, да рэвалюцыі выключна адсталая сапраўдная турма народаў—цяпер карэнным чынам змянілася.

Мы маем прамысловасць, якая па сваіх размерах не займае вялікага месца ў Савецкім саюзе, але па сваёй прадукцыі мае велізарнае значэнне. Выраслі новыя заводы гіганты, новыя галіны прамысловасці, ьарштатабудуўніцтва, штучны шоўк, хімічная, лясная і т. д. Значна вырасла ўдзельная вага прамысловасці Савецкай Беларусі, якая дае прадметы шырокага спажывання для працоўных усяго Савецкага саюза.

Па калектывізацыі мы таксама рушылі наперад і маем звыш 85 процантаў усіх гаспадарак у калгасах. (Апладысменты).

І ў галіне культуры, навукі, мастацтва нам удалося дабіцца, безумоўна, немалых поспехаў.

Калі мы з радасцю і гордасцю гаворым аб нашых поспехах, то мы ведаем, што нас слухаюць і там, за рубяжом, слухаюць і ворагі, слухаюць і нашы прыяцелі. Там, на Захадзе, рабочыя і сяляне робяць прымітыўныя радые-прыемнікі, слухаюць, аб чым гавораць тут, у савецкай краіне, і ўсёй душой сваёй, кожным сваім нервам перажываюць тое, што адбываецца ў нас. Недарма фашысты і фашысцкія ўрады праследуюць працоўных толькі за тое, што яны слухаюць па радыё савецкіх людзей.

Рабочыя і сяляне Заходняй Беларусі, якія ўсёй душой і сэрцам сваім—з намі, з савецкай краінай, ведаюць, што яны чуюць праўду, бачаць стварэнне вялікай справы—соцыялізма, бачаць, як адсталы раней і прыгнечаны беларускі народ узняўся пры савецкай уладзе на найвышэйшыя вяршыні росквіту яго культуры і гаспадаркі.

І яны ўпэўнены ў тым, што рабочыя і калгаснікі Савецкай Беларусі ведаюць і памятаюць, што нашай работай па будаўніцтву соцыялізма мы набліжаем вызваленне нашых зарубажных братоў. (Апладысменты).

Таварышы, нам тут, у Беларусі, не проста, не легка і не без барацьбы далася гэтыя поспехі, якія мы маем у рэзультатае мудрага кіравання партыі і ўрада, у рэзультатае сацыялістычнай перабудовы ўсёй народнай гаспадаркі.

Гісторыя барацьбы беларускага народу ведае шмат цяжкіх старонак, прасякнутых горыччу, слязамі, а часамі і крывёю.

Беларусь была краінай, праз якую шлі велізарныя арміі імперыялістычных дзяржаў. Палі і лугі Беларусі былі заліты крывёю. Беларусь была арэнай імперыялістычнай вайны. Беларусь была краінай, якая перажыла дзве акупацыі — нямецкую і белапольскую. А што такое нямецкая і белапольская акупацыя—добра ведаюць і памятаюць беларускія сяляне і рабочыя, ведаюць не па гістарычных успамінах, а па жывых фактах барацьбы рабочых і сялян Беларусі супроць прыгнятальнікаў і гвалтаўнікаў.

Няма раена, няма горада, мястэчка і вёскі ў Беларусі, дзе-б не было афяр нямецкай акупацыі, афяр белапольскай акупацыі. Калі едзеш па палях, лясах, вёсках і сёлах Беларусі, усюды сустракаеш магілы рабочых і сялян—герояў грамадзянскай вайны, якія змагаліся супроць нямецкіх і белапольскіх акупантаў, якія змагаліся за ўладу Саветаў, за пролетарскую рэвалюцыю.

Зразумела, што гэтыя падзеі ніколі не могуць быць выкраслены з памяці беларускага народу, і вельмі добра тав. Шчэрбакоў у сваім уступным слове аб гэтым нам напамніў і сказаў.

Беларускі народ і наша большэвіцкая арганізацыя не могуць выкрасіць з памяці і другіх ворагаў, падлых, хітрых, прыстасоўваючыхся да ўмоў Савецкай Беларусі і гэтым больш небяспечных—гэта беларускіх нацыяналістаў, эсэраў і іншых здраднікаў беларускага народу.

Я зачытаю толькі адзін дакумент, адну маленькую старонку гісторыі, каб зразумець, якія агідныя двурушнікі і здраднікі тут, у Беларусі, вялі сваю падлую работу. Вось вытрымка з паказанняў Ігнатаўскага, былога прэзідэнта Беларускай Акадэміі Навук, у мінулым

актыўнага эсэра, у минулым чалавека, які супрацоўнічаў у падрыхтоўцы і выпуску юбілейных выданняў да 300-годдзя дома Раманавых

«Я прызнаю, што з моманту ўступлення ў партыю я велькі свядомую падвойную палітычную гульню ў інтарэсах ажыццяўлення ідэалаў беларускай контррэвалюцыйнай інтэлігенцыі».

А паплечнік Ігнатаўскага нацдэм Гуткоўскі гаворыць:

«Чым большая мяжа будзе вырыта паміж беларускім і рускім народамі, тым для беларускай культуры будзе лепш. Мы павінны апрацоўваць беларускую мову так, каб праз пяць год яна была для «расейца» зусім незразумелай».

Адзін з буйнейшых нацдэмаў прыводзіць сваю размову з Ігнатаўскім: «Калі мы пакідалі Менск, Ігнатаўскі гаварыў: «нічога, хлопцы, мы будзем тут лаяць вас, а вы з заграіцы лайце нас, а ад гэтага агульная беларуская справа толькі зыйграе».

А гэты Ігнатаўскі быў кіруючым работнікам у галіне культуры і навукі Беларусі.

Які хітры і небяспечны гэты пралезшы ў партыю вораг, сам агідны, двурушніцкі вораг, які на словах за савецкую ўладу і партыю а на справе вядзе работу так, каб адарваць ад Савецкага саюза Беларусь і аддаць беларускі народ у кабалу нямецкім і польскім панам.

Гэтыя ворагі, выкарыстоўваючы тое, што беларускі народ шмат афяр панёс на крываваых палях імперыялістычнай вайны, што царскае самадзяржаўе, пачешчыкі і капіталісты давялі да руйнавання беларускі народ, выкарыстоўваючы векавую адсталасць гэтага народу, вялі палітыку на адрыв Беларусі ад Савецкага саюза, на раз'яднанне і варожасць народаў, на паднявсленне беларускага народу.

Большэвікі Беларусі, следуючы ўказанням геніяльнейшага правадыра партыі вялікага **Сталіна**, выкрылі і ўскрылі перад шырокімі масамі працоўных усю здрадніцкую контррэвалюцыйную сутнасць беларускіх нацдэмаў і іх агентуры ўнутры партыі—двурушнікаў нацыянал-апартуністаў.

І з гэтымі ворагамі наша большэвіцкая арганізацыя і беларускі народ грунтоўна раздзелаліся ў 1929 годзе. Як бачыце, не так даўно гэта было. Гэта патрэбна было перажыць беларускаму народу і ён змог гэта перажыць, разбіць і разграміць ворагаў з дапамогай брацкіх народаў і, у першую чаргу, з дапамогай вялікага рускага пролетарыята. **(Бурныя працяжныя апладысменты).**

Таварышы, як і ўсе народы нашай вялікай савецкай радзімы, беларускі народ вядзе наша большэвіцкая партыя, вядзе наш **Сталін**.

Наш, бо кожны з народаў нашай вялікай савецкай краіны лічыць, што таварыш **Сталін** наш любімы бацька, наш вялікі настаўнік і правадыр. **(Бурныя апладысменты).** І калі я гавару, калі беларускі калгаснік гаворыць—наш **Сталін**, то мы выходзім не з якіх-небудзь нацыяналістычных пабуджэнняў, а з меркаванняў пролетарскага інтэрнацыяналізма і вялікай дружбы паміж народамі. **(Апладысменты).**

Пра **Сталіна** спяваеце сёння не толькі вы—паэты і пісьменнікі,—спявае кожны народ нашай вялікай савецкай краіны. **(Бурныя апладысменты).**

Таварышы, няма народу ў савецкай краіне і за межамі яе, няма народу, які не складаў бы песень пра вялікіх нашых большэвіцкіх арлоў, якімі з'яўляюцца **Ленін** і **Сталін**. **(Бурныя апладысменты).**

Таварыш Сталін пастазіў перад усёй партыяй, перад усёй краінай найвялікшую задачу—вырошчваць кадры, дапамагаць людзям, аўладаўшым тэхнікай, любоўна, клапаціва адносіцца да нашых людзей.

Мы пабудавалі фабрыкі і заводы, маем буйную соцыялістычную гаспадарку—калгасы і саўгасы, дабіліся росквіту культуры і навукі. ідзе быстры ўздым і росквіт усіх савецкіх рэспублік.

Галоўнае і рашаючае для нас, большэвікоў, сёння—гэта новых людзей выкаваць, людзям дапамагчы, падтрымаць іх і прасунуць наперад.

Беларусь раней адзначалася сваёй культурнай і гаспадарчай адсталасцю. І пытанне аб кадрах, аб вылучэнні людзей у Савецкай Беларусі мела і мае выключнае значэнне.

Паглядзіце, як за гады соцыялістычнага будаўніцтва вырас чалавек, вырас працоўны беларус, яўрэй.

Мы цяпер можам смела сказаць, што ў Савецкай Беларусі ёсць намала людзей, якімі можа ганарыцца савецкая краіна.

Беларусы, якія заўсёды спявалі сумныя песні гора, галечы, прыгнечання і падаўленасці,—я ўжо не гавару аб сумнай песні яўрэйскага мястэчка,—стварылі цяпер новыя песні вясёлага і радаснага жыцця.

І беларускі народ узнят да жыцця дзякуючы мудрасці і вялікай любові да ўсіх народаў нашай партыі і вялікага правадыра партыі і народаў таварыша Сталіна.

Новыя людзі расцвітаюць, новыя сілы, новыя пласты, раней нябачаныя, падымаюцца.

Некалькі дзён назад я расказваў таварышам Стаўскаму і Шчэрбакову аб размове з калгаснікамі, якія паехалі на нараду па жывёлагадоўлі ў Маскву.

Бачу—сядзяць два старыя, старыя дзяды, гадоў ім, відаць, на 65—70.

Калі я назваў прозвішча аднаго з гэтых дзядоў, раздаецца раптам гучны голас «тут».

Я пытаю, дзе ён раней працаваў, што за жыццё было.

Расказвае: «Я ў 1891 годзе прызываўся ў кавалерыйскі полк і служыў у велізарнай моцнай крэпасці».

Пытаю—у якой-жа?

— У Полацкай (смех).

Аказваецца, гэты стары ў 1891 годзе прызываўся ўжо ў царскую армію. Дазвольце мне дапусціць, што мала хто з вас у той час нарадзіўся—у 1891 годзе (смех).

Я запытаўся—як ён жыве.

Ён адказвае: «На совесці кажучы, адносна калгасаў я раней думаў вельмі дрэнна. Што калгасы—справа добрая, гэта я адчуў толькі гадоў пяць. Ёсць у мяне ўнучак, вучыцца, ён мне ўсё растлумачыў».

Мне 65 год, і я думаў, што калгасы—гэта добра для маладых, для людзей, якія яшчэ сілы захавалі. А ў пазалеташнім годзе мне прапанавалі, як старому кавалерысту, ведаючаму каня,—у нашым калгасе людзі зналі, што я ў конях разумею, каб я заняўся конскай гаспадаркай у калгасе. Я заняўся. Ну, і пастараўся як трэба».

А на сёнешні дзень ад 46 конематак у гэтым калгасе ёсць 46 жарабят. Гэта, таварышы, вялікая справа. Гэты стары на 65 годзе жыцця так глядзеў за коньмі, што ні адно жарабё не загінула. Ён вырасціў 46 маладых добрых коней, а гісторыя гэтых коней, можа

быць, будзе такая, што вы ў сваіх паэмах раскажаце пра тое, як гэтыя коні ў Чырвонай конніцы пройдуць палі вялікіх надыходзячых баёў і на Захадзе і на Ўсходзе. (Бурныя доўгія апладысменты. Усе ўстаюць і наладжваюць авацыю).

Вось другі чалавек: калгасніца — сірата з Заслаўскага раёна Антаніна Кірмашук. Месяц назад яна была ў Менску на злёце знатных людзей барацьбы за лён. Яна тады выпрацавала за дзень ручным трапаннем 50 кілограмаў ільну.

Аднойчы ў гадзіну ночы на кватэры раздаецца званок. Падыходжу да тэлефона, думаю, можна сказаць, сакратара ЦК раптам нехта трывожыць (смах). Аказваецца, з Заслаўскага раёна звоняць. Жаночы голас гаворыць, што ёсць, моў, у нас, у калгасе, калгасніца Антаніна — вы яе ведаеце, рабенькая такая. Яна зрабіла вялікую справу і хоча вам першачу сказаць пра рэзультаты сваёй работы, але сароміцца. Я, як парторг калгаса, угаварыла яе. Бярэ яна трубку, чую — хвалюецца чалавек.

— Добры дзень, — гавару. Што хочаце сказаць?

Зрабіла я, гаворыць, па трапанню ільну 115 кілограмаў за дзень.

А ведаеце, таварышы, што значыць натрапаць 115 кілограмаў ільну за дзень? У той час гэта быў усесаюзны, яшчэ неперакрыты, рэкорд. (Апладысменты).

Потым я сустраўся з Антанінай Кірмашук тут, у Менску, куды яе выклікалі, пагаварылі з ёю. Што рушыла яе ў гэтай справе?

Паставіла яна сабе задачу так працаваць, каб паехаць адсюль з Беларусі ў Маскву, убачыць і паціснуць руку таварышу Сталіну. (Бурныя апладысменты).

Гэтыя прыклады я прывёў не таму, што яны асабліва характэрныя для Беларусі — у любым народзе савецкім, на снежных гарах Каўказа, на Урале, у велізарных стэпах Казахстана, у гарачых азёрах і пясках Сярэдняй Азіі, у Далекай Сібіры, растуць, узнікаюцца людзі, якія па сваіх адносінах да працы — людзі новыя, людзі камуністычнага грамадства.

Таварышы, я павінен прама сказаць, што калі з гэтымі людзьмі сустракаешся ў практыцы сваёй работы, то часамі сябе адчуваеш кепскавата (Смах). А ведаеце чаму? Таму, што адчуваеш і пытаеш сябе ўнутрана, крытычна, а чорт яго ведае — ці не адстаеш ад гэтых людзей... (Апладысменты). Мы часамі не ўсе адразу можам зразумець усю празорлівасць і геніяльнасць указанняў таварыша Сталіна, а ўжо калі практык патпірае, калі новыя людзі з новымі, павышанымі запросамі і патрабаваннямі да кіраўніцтва паяўляюцца, тады думаеш — як жа ты раней не пратумаў, не адчуў, не зразумеў усёй велічы геніяльных праніцальных слоў таварыша Сталіна. Калі б ты зразумеў раней, то і на сёнешні дзень лепш-бы справіўся з кіраўніцтвам. (Апладысменты).

Паглядзіце, як нашы заводы і фабрыкі, рабочыя Менска рыхтаваліся цёпла і гасцінна спаткаць вас — пісьменнікаў і паэтаў Савецкага саюза.

На прадпрыемствах і заводах велізарны попыт на вашы творы. Рабочыя з выключнай любоўю адносіліся да таго, што вы прысэце, раскажаце аб ваших творах, аб вашай творчасці, азнаёміцеся з іх работай на фабрыцы, на заводзе. Няма ні аднаго прадпрыемства

ў Менску, дзе-б людзі не рыхтаваліся вас сустрэць, не чыталі-б ва-
шых твораў. Гэта гаворыць аб тым, як савецкі народ культурна
вырас, як ён любіць і ведае літаратуру і паэзію.

Паглядзіце на людзей мастацтва—артыстаў. Паказалі вам тут
п'есу «На купалле». Наш беларускі першы дзяржаўны тэатр усяго
7 дзён працаваў над гэтай рэччу і тры разы п'есу перарабляў. За
два-ж дні да пленума ССП мы ў ЦК партыі абмяркоўвалі і рашылі,
што п'есу «На купалле», у якой былі элементы наддэмаўшчыны,
патрэбна перарабіць. І тады паэт Александровіч разам з работнікамі
тэатра за адну ноч перарабіў гэту п'есу для таго, каб вы яе ўба-
чылі. (Апладысменты).

Паглядзіце, з якім велізарным напружаннем, сапраўды стаханаў-
скім гераізмам і жаданнем ва што-б там ні стала даць за кароткі
тэрмін высокаякасную пастаноўку працавалі работнікі нашага
тэатра—артысты. Людзі перажывалі гэту справу, падняліся.

Хіба гэта не новыя адносіны да працы хоць-бы работнікаў
мастацтва? Хіба гэта не новыя людзі, якія працуюць па-новаму?

Хіба гэта не характарызуе, як людзі ўзнікаюцца і ў галіне
мастацтва, тэатра? Я не буду гаворыць тут пра стаханаўцаў—вы-
датных людзей, якія дзесяткамі і сотнямі растуць у нашай прамыс-
ловасці, як браты Скабло, Лучкоўскі, Рушко, Хвашчэўскі, Семян-
дава, Харнас, Дыдо і многія іншыя.

Вазьміце нашых рабочых-вынаходцаў. Каваль віцебскай шчота-
най фабрыкі т. Гофман пабудаваў новыя машыны, такія машыны,
якіх яшчэ няма за рубяжом, у капіталістычных краінах. (Апладыс-
менты).

Прыязджалі немцы нядаўна да нас: яны да яго звярнуліся—ці
нельга атрымаць ваша вынаходніцтва? Ён гаворыць—я камуніст,
у мяне ёсць партыя; партыя скажа, што патрэбна вам даць, калі
ласка, дам. (Апладысменты).

Гэты вынаходца быў на службе ў Чырвонай арміі ў танкавых
часцях і даў цэлы рад каштоўных вынаходстваў для ваеннай
справы, для ўмацавання абароны савецкай краіны. (Апладысменты).

Наша беларуская літаратура і паэзія, яе лепшыя прадстаўнікі
і ўвесь калектыў беларускіх пісьменнікаў і паэтаў за апошнія гады,
жаблівя за апошнія два-тры гады, значна выраслі.

Нашы пісьменнікі і паэты пачынаюць рассоўваць рамкі напярэ-
дняй тэматыкі, выходзіць на больш шырокую арэчу, пераходзяць
да тэматыкі, звязанай з жыццём іншых народаў нашага Савецкага
саюза. Нашы паэты і пісьменнікі ад некаторых сваіх ранейшых не-
дахопаў, магчыма ад нацыянальнай абмежаванасці, пачынаюць па-
збаўляцца і таму яны пачынаюць у агульнай сямі пісьменнікаў і паэ-
таў Савецкага саюза так слаўна расці.

Апошнія творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Александровіча
робяць велізарнае ўражанне. Добрыя творы далі і іншыя пісьмен-
нікі і паэты Савецкай Беларусі: Харык, Броўка, Лынькоў і інш. Паэ-
тычная шчырасць, праўда новага жыцця, характэрна і музыка слова
у іх апошніх творах моцна гучаць. Гэта светлы пра тое, што
жыццё ўсяго беларускага народа—гэта новае, прыгожае, гучнае,
бадзёрае і радаснае жыццё. (Бурныя апладысменты).

З ростам людзей новых, якія растуць па-стаўнску, стаханаўцаў,
людзей мастацтва і літаратуры, якія ўсю сваю энергію, волю, усе

свае фізічныя і духоўныя сілы аддаюць нашай савецкай радзіме і вялікай справе сацыялізма, нам самім, партыйным кіраўнікам, трэба моцна расці.

Калі мы не прадумаем да канца ўсёй мудрасці і глыбіні ўказання таварыша Сталіна аб кадрах, аб людзях, якія аўладалі тэхнікай і па-новаму адносяцца да вытворчасці, да працы, калі мы не справімся з нашым агульным ростам, як партыйныя кіраўнікі, будзе для нас дрэнна.

Зараз, калі пры велізарным уздыме ў нашай савецкай краіне мы змагаемся за пабудову бяскласавага сацыялістычнага грамадства, партыйным кіраўнікам, якія непасрэдна займаюцца практычнай работай, кіраўніцтвам, вырашэннем пытанняў у галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі, культуры, нельга не расці.

Кожны з нас, хто не будзе працаваць над сабой, хто не будзе расці ў ідэйна-тэарэтычных, палітычных, культурных адносінах, хто не будзе ўзнімацца, хто будзе важнічаць і фанабэрыцца дасягненнімі поспехамі,—будзе няўхільна адставаць і адыходзіць ад жыцця.

Мы, большэвікі, працуючыя на граніцы, лічым, што вам, пісьменнікам і паэтам савецкай краіны, трэба стаханаўскі рух і новых растурых людзей не толькі адлюстроўваць у сваёй творчасці, ў сваіх творах, але і ўлічваць з пункту погляду таго, як патрэбна сёння працаваць.

Наша літаратура—савецкая літаратура—самая прынцыповая, самая рэвалюцыйная, самая праўдзівая і паслядоўная літаратура ў свеце. Наша літаратура займае самае перадавое месца ў свеце, як літаратура і паэзія самага перадавога і рэвалюцыйнага класа—рабочага класа. Гэта ясна.

Але, таварышы, не трэба забываць, што людзі растуць, найбольш краіна расце і вам, інжынерам чалавечых душ, патрэбна бачыць, што адбываецца сёння з чалавекам.

Я гаварыў аб велізарнай зацікаўленасці літаратурай на заводах, калгасах, аб любові народу да вас—творцоў гэтай літаратуры.

Новыя растучыя людзі—стаханаўцы прамысловасці, сельскай гаспадаркі, пагранічнікі, байцы Чырвонай арміі выраслі і растуць культурна і прад'яўляюць павышаныя патрабаванні да літаратуры і паэзіі. Гэта абавязвае вас самакрытычна адносіцца да сваёй работы, да сваіх твораў, працаваць яшчэ больш над кожным творам.

Знайдзіце такога чалавека—я гавару нават пра нас саміх, пра партыйных работнікаў, якія моцна праводзяць у жыццё лозунг таварыша Сталіна аб самакрытыцы,—які любіў-бы накіраваную на яго самога крытыку і самакрытыку. Такіх выпадкаў я, наогул кажучы, не сустракаў. (Смех, апладысменты).

Можна не любіць асабіста аб сабе самакрытыку, можна на самакрытыку рэагаваць па-рознаму, але патрэбна галоўнае разуменне, што ў нашай савецкай краіне на любым участку работы без самакрытыкі нельга ісці наперад. У нас, непасрэдна працуючых на партыйнай рабоце, і вопыт па частцы самакрытыкі большы, чым у вас (смех), і прывычка да ўздзеяння самакрытыкі большая, і ўменне рэагаваць на самакрытыку—большае, чым у вас. Пастарайцеся і вы да гэтага прывыкаць. Патрэбна і вам аўладаць большэвіцкай самакрытыкай, як асноўнай зброяй, і разгортваць яе.

Выступленні пісьменнікаў і паэтаў на пленуме паказваюць вялікі рост не толькі творчы, але і палітычны.

Гэты рост выражаецца і ў тым, што вы пачынаеце разгортваць самакрытыку і ў кожным вашым выступленні, калі вы гаворыце аб партыі, аб граніцы, аб абароне нашай радзімы.

Калі вы адлюструеце стаханаўскі рух і велізарны рост нашай краіны, калі вы будзеце разгортваць самакрытыку, неаслабна працаваць над кожным творам, то разам з усёй савецкай краінай вы будзеце моцна крочыць наперад. Наша савецкая літаратура і паэзія будзе самай лепшай у свеце літаратурай і паэзіяй.

Наша партыя і ўсе народы Савецкага саюза дапамагаюць і будуць усямерна і ўсебакова вам дапамагаць. Велізарнае значэнне мае работа па перакладах, якую неабходна значна ўзмацніць.

Неабходна, развіваючы і ўзнімаючы мову кожнага народу савецкай краіны, зрабіць шляхам перакладаў творчасць пісьменніка і паэтаў кожнага народу здабыткам усіх народаў вялікага Савецкага саюза.

Мы выказваем шчырую падзяку ад беларускага народу і нашай большэвіцкай арганізацыі тым пісьменнікам і паэтам іншых народаў нашай краіны, якія любілі, з усёй шчырасцю, лепшыя творы беларускіх пісьменнікаў і паэтаў робяць здабыткам вялікага рускага народу і ўсіх іншых народаў Савецкага саюза. (Апладысменты).

Таварышы, я не магу не прынесці сардэчную найглыбейшую падзяку вам, пісьменнікам і паэтам, і за гэту велізарную дапамогу, якую вы аказалі нам тым, што пабывалі на нашых прадпрыемствах, заводах, бачылі нашу Савецкую Беларусь і беларускі народ. Кожны з рабочых, калгаснікаў, нашых работнікаў, якія бачылі і чулі тут вас, будзе не толькі яшчэ лепш і больш чытаць і цаніць вашы творы, але возьмецца яшчэ мацней за вялікую справу будаўніцтва соцызлізма і абароны нашых заходніх граніц. (Апладысменты).

Ініцыятыва тав. Эйдэмана, які прапанаваў стварыць альбом з подпісамі, урывкамі прозы і вершаў усіх пісьменнікаў і паэтаў, якія прысутнічаюць на пленуме, гэта надзвычай вялікая справа. Гэты альбом з подпісамі кожнага пісьменніка і паэта Савецкага саюза застанеца ў нас, у Беларусі, як сцяг вялікай дружбы народа і кожны калектыў рабочых і калгаснікаў будзе змагацца за тое, каб сваёй работай заваяваць высокі гонар на атрыманне і захаванне гэтай кнігі—альбома ўсёй савецкай літаратуры і паэзіі. Гэта—найвялікшая справа. (Апладысменты).

Таварышы, мы абавязваемся вашы прыгожыя творы і подпісы, якія будуць у гэтым альбоме, хаваць, як зяніцу вока. (Апладысменты).

Гэты альбом мы захаваем і для пакаленняў. Цяперашнія піонеры, ахцябраты, грамадзяне вялікай савецкай краіны, якія нараджаюцца цяпер, можа быць, праз дзесяткі год будуць глядзець і чытаць вашы подпісы, пажаданні, вершы, напісаныя ў дні, калі мы будавалі і абаранялі соцызлізм тут, на заходніх граніцах Савецкага саюза. (Апладысменты).

Таварышы, я паказаў вельмі маленькі кавалачак жыцця Савецкай Беларусі, таго, як раней прыгнечаны і адсталы беларускі народ прышоў да росквіту сваёй культуры і гаспадаркі.

Таварышы, кожны рабочы, калгаснік, культурны работнік, кожны з нас, усе савецкія народы і рабочыя, працоўныя любога наро

56481
5090

які знаходзіцца за межамі савецкай краіны, ведаюць і думаюць аб тым вялікім чалавеку, які кожнаму з народаў вялікага Савецкага саюза, кожнаму з нас з найвялікшай любоўю і цеплынёй ва ўсіх вялікіх і малых справах нашых дапамагае, які з геніяльнай празарлівасцю і мудрасцю кіруе нам і вядзе нас да светлага будучага ўсяго чалавецтва—кунунізма.

І таму кожны паэт і пісьменнік не можа не натхняючыся думаць і пісаць, як не можа і кожны з нашых рабочых, калгаснікаў, працоўных, як не можа любы народ не любіць і не пець вуснымі ўсяго народу хвалу любімаму, мудраму, найвялікшаму з людзей таварышу Сталіну. (Бурныя апладысменты, пераходзячыя ў авацыю. Усе ўстаюць. Воклічы: «Няхай жыве наш Сталін!»).

Д. Валковіч

Сакратар ЦК КП(б)Б

Палітычныя вынікі праверкі партдакументаў на КП(б)Б*)

Праверка партыйных дакументаў, прадпрынятая па ініцыятыве таварыша Сталіна, выцякала з таго, што былі ўскрыты шматлікія факты, калі ворагі партыі, рабочага класа карысталіся доступам да партыйных дакументаў, атрымалі партыйныя білеты і, прыкрываючыся імі, вялі гнусную работу па падрыву справы партыі і савецкай дзяржавы. Таму ЦК партыі наставіў перад партыйнымі арганізацыямі задачу—у бліжэйшы час навесці поўны парадак у гэтай справе, устанавіць сапраўдную колькасць членаў і кандыдатаў партыі, наладзіць іх правільны ўлік, трымаць у захаванасці партыйныя білеты, безумоўна знішчыць сзявольства ў справе выдачы партбілетаў, выключыць усякую мажлівасць пранікнення ў партыю чуждых і варажых людзей.

КП(б)Б пад кіраўніцтвам і пры штодзённай дапамозе ЦК ВКП(б), асабліва тт. Ежова і Маленкова, завяршыла праверку партыйных дакументаў. Прароблена велізарнай важнасці работа, якая адрозніваецца ад усіх папярэдніх работ апошняга часу тым, што мы вялі непасрэдную барацьбу за ўмацаванне ўсёй нашай партыі і кожнай паасобнай партыйнай арганізацыі, выяўляючы і выганяючы з яе большэвіцкіх разоў усякіх чужакоў, прамых ворагаў, шпіёнаў, белгвардзейцаў, двурушнікаў, усіх прымазаўшыхся і пасіўных людзей, якія няварты насіць вялікае пачэснае званне члена партыі Леніна—Сталіна.

У гэтай барацьбе за непахіснасць сталінскага статута, за чыстату разоў нашай партыі, за высокую ідэйнасць, прыняповасць і непрымірымасць да ворагаў, двурушнікаў, да ўсякага роду прытаіўшыхся, контррэвалюцыйных падонкаў са змяіным жалам, да трацкісцка-ціноўскага белгвардзейскага ахвосця—наша партарганізацыя і галоўным чынам яе кіраўнікі прайшлі вялікую палітычную школу і набылі агромнейшы вопыт ідэйнага выхавання камуністаў. Няма больш высокага го тэару для партыйных работнікаў і кожнага члена партыі, як барацьба за партыю Леніна—Сталіна.

Праходзячы гэту сур'ёзнейшую школу барацьбы за партыю, безумоўна не кожная партыйная арганізацыя, не кожны яе кіраўнік,

*) З даклада на пленуме ЦК КП(б)Б.

закончылі яе, так сказаць, з аднолькавымі адзнакамі. Мы ведаем, што ў працэсе барацьбы за чыстату рады партыі сёй-той з партыйных кіраўнікоў паказаў сябе не зусім на вышыні свайго становішча.

Праверка партдакументаў адначасова з'яўлялася і праверкай таго, наколькі кожны з нас здольны быць сапраўдным кіраўніком партыйнай арганізацыі.

І трэба прама сказаць, што кожны з нас, партыйных работнікаў, праводзячы гэтую велізарнейшую работу, што называецца ўбачыў сябе, усвядоміў свае недахопы, сваю палітычную і культурную адсталасць, няведанне і забыццё арганізацыйных прынцыпаў нашай партыі, а галоўнае—зусім недастатковую пільнасць і неданушчальную самасупакоенасць.

Адны з кіраўнікоў партыйных арганізацый адразу пасля рашэння ЦК ВКП(б) па Заходняй абласці і цэламу раду іншых арганізацый аб адмене праверкі здолелі ацаніць палітычную сутнасць гэтага мерапрыемства і па-сапраўднаму прыступіць да ачысткі рады партыі ад чуждых і класава-варожых элементаў, выяўлення і выхавання новага актыва.

Другія, не гледзячы на дапамогу Цэнтральнага Камітэта, да самага апошняга часу не здолелі правесці работу так, як гэтага патрабаваў ЦК ВКП(б).

Прымаючы партыйныя арганізацыі, бюро ЦК выносіла па кожнай спецыяльнае рашэнне з ацэнкай палітычнага становішча партыйнага кіраўніцтва, таму кожны сакратар райкома партыі ведае аб сваіх промахах.

Прымежнае становішча БССР, наяўнасць у ёй усякага роду нацыяналістычных элементаў і рэштак розных разгромленых контррэвалюцыйных партый (эсэраўскай, бундаўскай і інш.), падрыхтоўка вайны супроць Савецкага саюза нямецкім і польскім фашызмам, іх дзейнасць па падрыву нашага сацыялістычнага будаўніцтва—усе гэтыя акалічнасці патрабавалі ад КП(б)Б выключнай палітычнай заостранасці і ўвагі ў правядзенні праверкі партыйных дакументаў. ЦК ВКП(б) спецыяльна зайчыўся нашай рэспублікай, як прымежнай, дапамагаў і ўказваў, як трэба правесці гэту работу. У выніку наша КП(б)Б правяла праверку партдакументаў на высокім палітычным узроўні.

Матэрыялы праверкі настолькі багаты, разнастайны і цікавы, што над імі прыдзецца яшчэ многа папрацаваць. Яны і ў далейшым дапамогуць нам паставіць цэлы рад пытанняў у сувязі з нашым пагранічным становішчам і нацыянальнымі асаблівасцямі, навучаць членаў партыі, як шукаць ворагаў, якімі шляхамі яны прабіраюцца ў партыю, якімі метадамі змагаюцца супроць рэвалюцыі.

Праверка партдакументаў як-бы падзяляецца на два этапы.

Першы этап характэрны тым, што многія партыйныя арганізацыі, асабліва сакратары райкомаў, не зразумелі палітычнага сэнсу дырэктывы ЦК ВКП(б) ад 13 мая і звялі праверку партдакументаў да простага тэхнічнай зверкі.

Цэлы рад партарганізацый супакойваўся тым, што ў нас усе добра, што мы пераможна рухам уперад справу будаўніцтва сацыялізма і можам крыху запусціць партыйную гаспадарку, менш пільна захоўваць статут партыі, бо ў гэтым цяпер няма асаблівай патрэбы.

Аднак, якраз у гэтым і заключаецца асноўная прычына таго,

чаму рад партарганізацый не ўсвядоміў усёй сур'ёзнасці і вострасці дырэктывы ЦК ВКП(б) аб прывядзенні ў парадак нашай партыйнай гаспадаркі.

Дабрадушша і самасупакоенасць вынікаюць з таго, што многія з нас забылі вучэнне Леніна—Сталіна аб класавай барацьбе ў перыяд дыктатуры пролетарыята і ў перыяд пераможнага руху к соцыялізму.

У сваім прывітанні венгерскім рабочым Ленін пісаў, «што пасля ўстанаўлення дыктатуры пролетарыята класавая барацьба не знікне, а толькі зменіць свае формы, робячыся ва многіх адносінах яшчэ больш жорсткай».

Тав. Сталін у 1933 г. на пленуме ЦК і ЦКК з усёй рэзкасцю адзначыў:

«Трэба мець на ўвазе, што рост магутнасці савецкай дзяржавы будзе ўзмацняць супраціўленне апошніх рэштак паміраючых класаў. Іменна таму, што яны паміраюць і дажываюць апошнія дні, яны будуць пераходзіць ад адных форм наскокаў да другіх, больш рэзкіх форм наскокаў, апелюючы да адсталых слаёў насельніцтва і мабілізуючы іх супроць Савецкай улады».

З гэтага вучэння Леніна—Сталіна выцякае, што самае небяспечнае для пролетарыята, для яго партыі—пайсці па шляху самасупакоенасці. Там, дзе самасупакоенасць бярэ верх, ствараюцца найлепшыя магчымасці актывізацыі і пранікнення ворага ў партыю, у дзяржаўны апарат, ва ўсе поры савецкага гаспадарчага арганізма: на прадпрыемствы, у саўтасы, калгасы, навуковыя ўстановы і г. д.

Вось чаму тав. Сталін з такой рэзкасцю паставіў на XVII партз'ездзе пытанне аб неабходнасці барацьбы з самасупакоенасцю і дабрадушшам: «Няма нічога небяспечней падобных настрояў, бо яны раззбройваюць партыю, дэмабілізуюць яе рады. Калі такія настроі пераважаюць у нашай партыі, мы можам апынуцца перад пагрозай зрыву сіх нашых поспехаў».

Гэтага некаторыя партыйныя арганізацыі не зразумелі, а таму і не ацанілі палітычнага сэнсу праверкі партыйных дакументаў, прывядзення партыйнай гаспадаркі ў належны парадак.

Другая прычына—нізкі палітычны ўзровень некаторых партыйных арганізацый і іх кіраўнікоў, што ў вялікай меры зніжае іх палітычную чуткасць. Іменна гэтай акалічнасцю тлумачыцца тое, што ў вельмі многіх камуністаў пераважаў дзяляцкі падыход да такога важнейшага палітычнага мерапрыемства, як праверка партыйных дакументаў. Члены партыі, а тым больш—кіраўнікі, павінны быць частотліва чуткімі ў палітычным сэнсе, каб умець адразу па-партыйнаму зразумець кожнае рашэнне партыі, кожны кіруючы артыкул «Правды», «Звязды» і правільна рэагаваць на кожную з'яву, якая адбываецца ў калгасе, на прадпрыемстве, на любым участку нашага соцыялістычнага будаўніцтва. Праверка партдакументаў выявіла, што такой чуткасці няма ў многіх членаў партыі, і гэта павінна паслужыць для нас вельмі сур'ёзным урокам.

Трэцяя прычына—надзвычай жорсткае супраціўленне класавага ворага, якое выразілася ў пэўным націску яго на паасобныя партыйныя арганізацыі.

Класавы вораг зразумеў адразу, што праверка партыйных даку-

ментаў ёсць самая вострая зброя, накіраваная супроць яго. Ён зразумеў, што калі гэтую зброю партыйная арганізацыя правільна выкарыстае, яна выкрые яго і выкіне са сваіх радоў, як ярага ворага партыі, савецкай улады і дыктатуры пролетарыята. Пралезшы ашуканчым шляхам у партыю, класавы вораг усімі мерамі пачынае супраціўляцца прывядзенню ў парадак партыйнай гаспадаркі.

На першай стадыі праверкі класавы вораг з партыйным білетам у кішэні імкнецца звесці гэтую справу да тэхнічнай зверкі, заяўляючы: «Гэта-ж не чыстка партыі. Партбілет у мяне ў парадку. картка ў парадку,—значыць усё ў парадку. Што-ж вы пытаеце мяне, чаго прыдзіраецца, чаго хочаце ад мяне?» Так многія ставілі пытанне.

Другая форма супраціўлення—кругавая парука. Усякія выхадцы з іншых партый, чуждыя людзі з контррэвалюцыйным мінулым і багатым вопытам барацьбы супроць нашай партыі і дыктатуры пролетарыята ведалі, што для іх нясе праверка, і таму ўсімі мерамі стараліся скалаціць кругавую паруку, каб незаўважанымі праскочыць праз праверку.

Трэцяя форма—праяўленне класавым ворагам паказной актыўнасці. У гомельскай і віцебскай партарганізацыях трацкіска-зіноўеўскае контррэвалюцыйнае ахвосце, убачыўшы, што так ці інакш яго выкрыюць, паспрабавала апошні сродак—зробіцца актыўным. Многія з гэтых людскіх падонкаў пачалі «дапамагаць» сакратару, бюро райкома ў праверцы. Даведаўшыся загадзя аб выкрытых асобах, пісалі на іх заявы, каб адвесці ад сябе ўвагу і самім праскочыць праверку. Не ўсе партарганізацыі і іх кіраўнікі зразумелі гэтыя маневры класавага ворага, не ўсе яны здолелі выявіць і выкрыць яго варожы твар.

Вось, прыкладна, прычыны, якімі можна тлумачыць, чаму на першым этапе праверкі многія партыйныя арганізацыі не зразумелі палітычнага сэнсу дэста ЦК ВКП(б).

Другі этап пачынаецца з таго часу, калі нашы партыйныя арганізацыі—адна раней, другая пазней—па-сур'езнаму, па-сапраўднаму ўзяліся за ачыстку сваіх радоў. Але гэта далосі не адразу.

Цэнтральным камітэтам ВКП(б) і КП(б)Б прышлося яшчэ многа папрацаваць для таго, каб уся партыйная арганізацыя зразумела неабходнасць і важнасць праверкі партыйных дакументаў. ЦК КП(б)Б адмяніў праверку па 21 партарганізацыі поўнасю і па вельмі многіх—часткова. Каб дабіцца сапраўды большэвіцкай работы, ЦК КП(б)Б амаль штодня займаўся партарганізацыямі: слухаў іх на бюро, выклікаў у АКПО і т. д.

Пасля нарады ў ЦК ВКП(б), якой кіраваў тав. Ежоў, мы склікалі сваю нараду і вельмі рэзка паставілі пытанне аб большэвіцкім разгортванні работы. Тады нашы партарганізацыі пачалі раскачвацца

АКПО стаў нашым партыйным штабам, калі можна так выразіцца. Тав. Рубінштэйн, як яго начальнік, паказаў партыйную вострасць і палітычную пільнасць у кіраўніцтве праверкаю партдакументаў.

ЦК, асабліва АКПО, прышлося надзвычай востра гаварыць з радам таварышоў. Трэба сказаць, што спачатку многія сакратары РК не зусім разумелі такую пастаноўку пытання, сярод іх былі непартыйныя настроі. Але ЦК зрабіў усё ад яго залежнае для таго,

каб больш вывучыць людзей і менш рабіць оргвыпадаў, больш папраўляць і менш знімаць.

Такая пастаноўка справы дала магчымасць захаваць нашы кадры, узняць іх палітычна вышэй і разам з тым ачысціць рады партыі ад ворагаў, як гэтага патрабаваў ліст ЦК ВКП(б).

* * *

Ленін—Сталін заўсёды вучылі нашу партыю як ахоўваць яе ад пранікнення ўсякага роду чуждых элементаў. Праводзіліся неаднаразовыя чысткі, асабліва ў перыяд, калі наша партыя стала на чале ўлады. Апошняя чыстка праводзілася зусім нядаўна—у 1933 г. Калі мы прагледзім цяпер вопыт чысткі ў 1933 г. і параўнаем яго з вопытам праверкі партыйных дакументаў, то ўбачым характэрныя асаблівасці праверкі як у метадах, так і ў выніках самой работы.

У чым-жа яны заключаюцца?

Па першае, у тым, што чыстку праводзіў не партыйны апарат, а спецыяльныя камісіі, якімі кірвала ЦКК РСІ. Кожны з партыйных работнікаў ведае, што партыйны апарат па сутнасці стаяў у баку ад чысткі. Праверка-ж партыйных дакументаў праведзена выключна партыйным апаратам пры актыўным удзеле усёй партарганізацыі і яе кіраўнікоў, якія ведаюць сваю гаспадарку. Адсюль і высокая якасць праведзенай работы.

Па-другое, у тым што мы не толькі выкрылі і выгналі з партыі ворагаў, але адначасова выявілі выдатнейшых большэвікоў, невычэрпны рэзерв сапраўды большэвіцкіх кадраў, якога партыйная арганізацыя раней не заўважалі. Гэта вельмі важная акалічнасць становіцца адрознівае праверку партыйных дакументаў ад папярэдніх чыстак.

І нарэшце ў тым, што мы маем агульны ўздым партыйнай работы на аснове вывучэння членаў партыі, праверкі іх работы не па анкетах, а на жывой канкрэтнай справе.

Прыкладу некаторыя лічбовыя вынікі праверкі партыйных дакументаў па КП(б)Б. Выключана па ўсёй КП(б)Б членаў партыі 15,4% і кандыдатаў 20,5%, а ўсяго 16,9%. Пры чыстцы 1933 года таксама было выключана каля 17%, але потым, у працэсе апеляцыі, адноўлена прыблізна 3—4%.

Гэта даныя без транспарту. Па чыгуначных партыйных арганізацыях 5-ці палітаддзелаў выключана: членаў партыі 23,2% і кандыдатаў 33,8%, а ўсяго 26%.

Чаму ў нашы рады пранікла такая вялікая колькасць класававарожых элементаў?

У перыяд, калі ў нашай краіне партыя разгарнула план вялікіх работ, арганізавала наступленне сацыялізма па ўсяму фронту, класавы вораг перашоў да іншых форм і метадаў барацьбы. Выхадцы з нэпманаў і кулакоў, усякага роду прахадзімны, змагаючыся супроць дыктатуры пролетарыята, мяняюць тактыку і ціхаю сапай імкнучца прабрацца ў партыю, каб, прыкрыўшыся партбилетам, прадаўжаць сваю контррэвалюцыйную работу.

У гэты час на прадпрыемствах прабіраецца вялікая колькасць былых кулакоў і нэпманаў, якія бачаць, што ў Савецкім саюзе для іх больш не знойдзецца патрэбнай праслойкі людзей, на якіх можна было-б абаперціся ў сваёй контррэвалюцыйнай рабоце, бо апошняя іх апора, кулацтва, ліквідавана.

Вось чаму якраз да гэтага часу і адносіцца такая значная колькасць уступленняў у партыю класава-чуждых людзей.

З другога боку, пераможны поступ соцыялізма, нашы поспехі ва ўсіх галінах соцыялістычнага будаўніцтва сямую-таму з кіраўнікоў партыйных арганізацый ускружылі галаву. Яны пачалі разважаць так, што паколькі кулацтва як клас ліквідавана, то і класавая барацьба не павінна разгортвацца, а значыць няма асаблівай патрэбы цвёрда прытрымлівацца партыйнага статута.

У гэты час, як ніколі ў гісторыі нашай партыі, парушэнне статута набывае прама пагражаючы характар, як гэта можна бачыць цяпер, пасля праверкі партдакументаў. У партыю прымалі людзей цэлымі групамі, пачкамі. Класавы вораг скарыстаў наша ратазейства. Ён прабіраўся на прадпрыемствы, рабіўся «ударнікам» і пранікаў у партыю.

Такім чынам пранікалі ў партыю і шпіёны. Мы ведаем, што шпіёны ў барацьбе супроць нас не пагарджаюць ніякімі метадамі, але зусім недапушчальная справа, калі гэтыя шпіёны маюць у кішэні партбілеты. Здарыцца гэта магло толькі таму, што мы самасупакоіліся, забыліся аб асноўных арганізацыйных прынцыпах статута нашай партыі, забыліся аб тым, што пры прыёме ў партыю патрэбна асаблівая пільнасць.

Пасля праверкі партдакументаў і выдачы новых партыйных білетаў мы ні ў якім разе не павінны дапусціць, каб у партыі засталіся яшчэ людзі, якія пралезлі ў яе рады са спецыяльнай шпіёнскай мэтай.

Другая група выкрытых і выключаных з партыі—гэта эсэраўскія і нацдэмаўскія элементы.

Не прыходзіцца многа гаварыць аб тым, што эсэры з'яўляюцца самымі заядлымі ворагамі нашай партыі, што яны ўвесь час, асабліва ў перыяд брэскага міру, актыўна змагаліся супроць пролетарскай рэвалюцыі, супроць нашай партыі. Там, дзе ім удавалася захапіць уладу, яны самым жорсткім чынам распраўляліся з партыйнымі савецкімі работнікамі (а паўстанні эсэраў былі часты і на Беларусі і на тэрыторыі ўсяго Саюза).

Чаму пытанне аб эсэрах асабліва ўсплыло ў нас, у беларускіх умовах? Таму, што на Беларусі, у той час як яна прадстаўляла сабою фронт, эсэры мелі значную арганізацыю. Будучы выкрытыя як ворагі народу, эсэры ў нацыянальных рэспубліках сталі часта прыкрывацца нацыянальным флагом. Пад гэтым флагом яны арганізавалі ўсемагчымыя групы, стваралі нацдэмаўскія гурткі пад выглядам «Зарніцы» і т. п. Вядомы махровы эсэр Ігнатоўскі стварыў так званую «Беларускую куністычную арганізацыю».

У гэты перыяд эсэраўскія элементы ва многіх буйных раённых цэнтрах Беларусі (Сянно, Орша, Горкі, Слуцк, Карма і інш.) узнімалі паўстанні, арганізавалі баявыя эсэраўскія дружыны і ўсімі мерамі па заданню ЦК эсэраў, каб не даць нам магчымасці ўмацаваць маладую яшчэ савецкую рэспубліку, спрабавалі сарваць палітыку міру, якую праводзіла тады наша партыя.

Палітыка партыі, палітыка Леніна ў 1918 г. была накіравана на заключэнне брэскага міру. Перад падпольнымі куністычнымі арганізацыямі пастаўлена была задача—павесці сярод нямецкіх салдат палітычна разлагающую работу. А эсэры ўсемагчымымі спосабамі спрабавалі сарваць брэскі мір, каб нанесці нам удар.

Калі дыктатура пролетарыята перамагла, эсэры мяняюць формы барацьбы. Скрываючы свае эсэраўскае мінулае, яны пралазяць у нашу партыю, каб прадаўжаць у ёй свае контррэвалюцыйныя справы. Цяпер гэтыя эсэраўскія элементы хочучь прадставіць сваю контррэвалюцыйную барацьбу супроць савецкай улады пры нямецкай акупацыі у такім святле, што яны арганізавалі паўстанцкія дружыны нібы для таго, каб «змагацца за ўмацаванне савецкай улады».

Прышчэпаў у 1918 г. узначальваў паўстанне ў Сянно. Эсэры расстрэльвалі тады чырвонаармейцаў. Адноўчы, каб справакаваць немцаў на вайну, яны захапілі ні ў чым непавінных нямецкіх самакатчыкаў і расстралялі іх на нейтральнай зоне. Прышчэпаў тады камандаваў палком. Пад кіраўніцтвам цэнтральнага камітэта эсэраў ён праводзіў яўна варожую работу супроць савецкай улады. У канцы 1918 г. Прышчэпаў трапляе ў партыю і пачынае хутка прасоўвацца. Ён нарком, ён член бюро ЦК. Ён, што называецца, — да самага канца праводзіў на практыцы эсэраўскую праграму ў пытаннях зямельнай палітыкі.

Другая яркая фігура — Іваньковіч. Займаў адказнейшыя пасады, працаваў у газетах, а ў апошні час у Белдзяржвыдавельстве. Гэта таксама ўдзельнік паўстання разам з Прышчэпавым. У сваіх паказаннях ён заяўляе, што да апошняга дня праводзіў контррэвалюцыйную эсэраўскую работу:

«У партыю я ўступіў у сакавіку 1919 года па рэкамендацыі Прышчэпава. Пры чым у анкетах пры ўступленні ў партыю свой удзел у паўстанні скрыў. Паручыцельства Прышчэпава за мяне ў партыі я разглядаў як прыкрыццё эсэраўскага паўстання, а таксама як тое, што Прышчэпаў абавязан быў мне за маю эсэраўскую работу з ім, будучы рэдактарам газеты, г. зн. паручыцельства Прышчэпава пры маім уступленні ў партыю з'яўляецца актам кругавой парукі».

... «На працягу ўсіх год прабывання ў партыі я заставаўся ідэным эсэраўцам, з эсэраўшчынай не парваў, а калі і былі паасобныя перыяды, калі я імкнуўся пакончыць з эсэраўскімі пераконаннямі, дык гэта мне не заўсёды ўдавалася. Яны заўсёды бралі верх, і я такім і застаўся».

Характэрнай асаблівасцю эсэраў наогул з'яўляецца ўпартае скрыванне сваёй прыналежнасці да эсэраўскай партыі. А калі некаторыя з іх не маглі гэтага зрабіць, то звычайна пісалі, што, моў, «быў яшчэ пры Керэнскім у арміі, два-тры месяцы блытаўся з эсэрамі».

Так, напрыклад, было з Брыгнэвічам, які ўвесь час займаў адказныя пасады: сакратара райкома, начальніка палітаддзела, намесніка наркамасветы, намесніка старшыні Дзяржплана.

Дакументамі ўстаноўлена (і Брыгнэвіч сам гэта прызнаў), што ён не выпадкова трапіў у партыю эсэраў у 1917 годзе.

Пры Керэнскім эсэр Брыгнэвіч абіраецца ў корпусны салдацкі камітэт. У час Окцябрскай рэвалюцыі — камісарам палка (відавочна, у захопленых эсэрамі вайсковых часцях). Затым ён арганізатар дружыны, г. зн. вельмі актыўны эсэр. Але як толькі прыйшлося перайсці на бок савецкай улады ў канцы 1918 г., Брыгнэвіч робіцца справаводам павятовага АНА, потым школьным работнікам, потым нацдэм Баліцкі перацягвае яго ў менскі акр АНА. Далей Брыгнэвіч пачынае прасоўвацца. Успамінаюцца яго «заслугі». Дазвольце, кажуць: пры Керэнскім ён жа ўвесь час абіраецца ў корпусны камі-

тэт, ён палкавы камісар, у Крутым—арганізатар эсэраўскай дружны і т. д. Але маўчаць пра тое, што пры савецкай уладзе ён робіцца справаводам, а каб не ісці ў Чырвоную армію—настаўнікам. Калі супроць рэвалюцыі, тады ён вяртае, а калі за рэвалюцыю—атрымлівае адгэрміноўку. Гэта характэрна для цэлай групы эсэраўскіх элементаў.

Пры правярцы партыйных дакументаў выкрыта вельмі цікавая справа так званага «Капыльскага партызанскага атраду» і так званай «Капыльскай большэвіцкай падпольнай арганізацыі». Пачынаючы з 1917 года, у Капылі была вельмі буйная эсэраўская арганізацыя, у якую ўваходзілі: Змітрок Чарнушэвіч, Рыгор Чарнушэвіч і наогул вельмі многа Чарнушэвічаў. У эсэраўскім камітэце былі і бундаўцы. Усе яны збалакаваліся на агульнай плацформе барацьбы супроць Окцябрскай рэвалюцыі. У 1931 г. гэтыя людзі, зразумеўшы, што ўсе нацэмаўскія групыкі выкрыюцца адна за другой і што трэба як-небудзь замесці сляды сваёй контррэвалюцыйнай работы, выдаюць капыльскую эсэраўскую дружыну за чырвоны партызанскі атрад, а сябе імянуюць чырвонымі партызанамі. На справе-ж ніхто з іх ніколі партызанам не быў.

Аказваецца, што ў 1920 годзе, за два дні да адыходу палякаў, эсэраўскія элементы стварылі ў Капылі дружыну самаабароны, баючыся, каб палякі не аграбілі іх пры адступленні. Шгэйнгард і Каменштэйн апавядаюць, што адзіным «геройствам» дружыннікаў было тое, што яны затрымалі адстаўшую польскую падводу з булкамі і падзялілі іх паміж сабою, за што атрымалі назву «булачнай дружны». А вось калі народ патрабаваў затрымаць і злавіць польскага палкоўніка, які запазніўся выехаць, то яны яго вельмі далікатна адпусцілі.

І зараз гэтыя людзі выдаюць сваю дружыну самаабароны за чырвоны партызанскі атрад. Усе яны маюць партызанскія кніжкі. Усе яны члены партыі з 1917 г., г. зн. эсэраўскі стаж запісалі сабе за стаж большэвіцкай работы. Гурло ручаўся за Дземідовіча, Дземідовіч за Гурло. Чарнушэвіч ручаўся за Гурло, Гурло за Чарнушэвіча. У партызанскай камісіі сядзелі «шляпы», якія, паверыўшы ўсёй гэтай справе, давалі ім атэстацыю, пацвярджаючы, што атрад сапраўды быў партызанскі, баявы і т. п.

Тое-ж самае і з капыльскай групай эсэраў. Яры манархіст Гурло, які быў у Калчака, у чэхаў, у Дзенікіна, у палякаў, выдаў бундаўска-эсэраўскую арганізацыю ў Капылі за большэвіцкую і ў 1921 г. пралез у партыю, прыпісаўшы сабе стаж з 1917 года.

Зараз у архівах мы знаходзім рад дакументаў.

Напрыклад, случкі камітэт партыі паведамляе, што ў Менск з цэлага раду былых валасцей, у тым ліку і з Капыля, з'яўляюцца людзі і называюць сябе камуністамі, тым часам як там ніякіх большэвіцкіх арганізацый не было, што гэта ўсе члены бундаўска-эсэраўскай арганізацыі і таму ніякіх дакументаў ім нельга выдаваць. Не гледзячы на гэта папярэджанне, у партыю пралезлі Гурло, Чарнушэвіч, Дземідовіч і інш.

Капыльская група наогул дала вельмі многа контррэвалюцыйных кадраў. За апошнія некалькі год з партыі выключана каля 60 такіх элементаў. І заўсёды выходзіла так, што калі перад намі эсэр, то ён разам з тым і нацдэм, калі нацдэм, то абавязкова і эсэр, бо і ў

іх і ў другіх ідэалогія кулацкая, бо і тыя і другія—аднаго поля ягады, з агульнай соцыяльнай прыродай, з агульнымі мэтамі.

У 1920 г. у нашу партыю была прынята так званая арганізацыя беларускіх камуністаў, якую ўзначальваў Ігнагоўскі—эсэр з 1904 года Праўда, у гэтай арганізацыі было голькі 39 чалавек, але галоўка была эсэраўская: 19 афіцэраў, рэшта—ўсякія кулакі і т. д. Многія з іх ужо выкрыты пры праверцы партыйных дакументаў, якой яны аказалі вельмі сільнае супраціўленне.

У сувязі з праверкай выяўлены і выкрыты выхадцы з розных контррэвалюцыйных партый эсэраў, меншавікоў, ўсякага роду нацыяналістычных гурткоў і арганізацый. Усе яны трымаліся да гэтага часу ў партыі дзякуючы таму, што сярод іх існавала крутая пара, якая прыкрывала іх яўна контррэвалюцыйную работу.

Значная колькасць гэтых варожых элементаў сканцэнтравалася на участку культурнага будаўніцтва, дзе яны вырошчвалі і выхоўвалі варожую нашай партыі і пролетарыяту ідэалогію, калечылі моладзь. Прыкрываючыся партбiletам з вялікім стажам, а часта і партызанскаю кніжкай, яны стараліся стварыць сабе аўтарытэт сярод моладзі і адвесці ўсякія падазрэнні. Усыпляючы пільнасць камуністаў, яны разам з тым усім сваім нутром ненавідзелі партыю і яе заснавальнікаў. Калі ў прафесара гісторыі і літаратуры Акадэміі Навук спыталіся, што ён чытаў з Леніна, то ён адказаў, што не можа прыпомніць. Аказваецца, што прафесар, які мае партыйны стаж з 1918 года, не чытаў твораў асновапалажнікаў камунізма Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна.

Гэта людзі не зусім простыя. Яны скончылі семінары, гімназіі, інстытуты, афіцэрскае школы. Яны прашлі варожую школу палітычнай барацьбы, школу эсэраўскую, нацдэмаўскую, бундаўскую, паалейцкую, меншавіцкую, дзенікінскую, калчакоўскую, «Саюз рускага народу» і т. д. Яны—ўдзельнікі барацьбы антыпартыйных груп унутры партыі і маюць каласальны вопыт барацьбы супроць дыктатуры пролетарыята. Многія з іх па тры разы зыкліся з рады нашай партыі. І гэтыя людзі прабраліся ў тэхнікумы і ВЛІУ, каб праводзіць сярод нашага студэнцтва сваю варожую работу.

Зусім правільна сказаў тав. Гікало ў сваім выступленні на сходзе менскай партарганізацыі, што мы павінны не толькі выкінуць гэтых людзей з нашай партыі, але і да канца выкрыць усю шкодную палітычную сутнасць іх ідэалогіі, навучыць партыю распазнаваць іх тонкую варожую работу сярод нашай моладзі.

Праверка партдакументаў паказала вялікае ўменне контррэвалюцыйных буржуазных нацыяналістаў так замаскаваць сваю падрыўную работу, што іх вельмі цяжка было выявіць. Узяць, напрыклад, Сапіра, які некалькі раз выключаліся з партыі, апошні раз—у час працоўкі ліста ЦК ВКП(б) аб уроках, звязаных з забойствам тав. Кірава. Цяпер мы яго зноў выключылі.

Гэта група прабраўшыхся ў партыю варожых элементаў была даволі значная і нямала нам нашкодзіла. Гэтых людзей мы выкрылі і выкінулі з партыі, але рэшткі яшчэ засталіся. Таму перад партарганізацыямі стаіць вельмі сур'ёзная і адказная задача—выявіць і да канца выкрыць заядлых ворагаў нашай партыі.

Трэцяя група, на якой трэба спыніцца,—гэта трацкісты-зіноўцы і іх белагвардзейскае ахвосце, якія адважыліся працягнуць сваю гнус-

ную руку супроць аднаго з лепшых кіраўнікоў партыі—Сергея Міро навіча Кірава.

У нашай партарганізацыі, як і ва ўсёй ВКП(б), была праведзена вялікая выкрываўчая работа пасля вядомага ліста ЦК ВКП(б) аб уроках у сувязі з забойствам тав. Кірава. Мы гады выкрылі цэлы рад трацкістаў, як яўных контррэвалюцыянераў, белагвардзейцаў, двурушнікаў, пралезшых у партыю (вядомая справа Галендо—члена ЦК, нам. старшыні СНК, справа Флюра—ўпаўнаважанага НКЗамежгандлю і т. п.). Аднак пры праверцы партдакументаў выкрыты яшчэ 401 член і кандыдат партыі, як трацкісты і зіноўеўцы. Гэта вельмі сур'ёзная група, якая праводзіла яўна контррэвалюцыйную работу.

Праверка паказала, што гэтыя разбітыя нашай партыяй контррэвалюцыянеры былі асноўнай базай для белагвардзейшчыны, шпіянажу і ўсякага роду тэрарыстычных дыверсійных актаў. Вось чаму ВКП(б), якая ў мінулым мела даволі значную праслойку трацкістаў, пытанне выкрыцця і выгнання іх з партыі было адным з галоўнейшых пытанняў праверкі партдакументаў.

Асноўным метадам контррэвалюцыйнай работы трацкістаў, як устаноўлена, было двурушніцтва, разлажэнне партарганізацый працягванне ў іх рады чуждых і варожых партыі людзей.

На адным са сходаў тав. Ежоў раскажаў, як трацкісты згаварваліся паміж сабою, каб уцягнуць у групу спачуваючых апрацаваных імі беспартыйных рабочых. Яны пашлі на правакацыю. Адзін з трацкістаў выступіў з прамовай, у якой знарок дапусціў выпад супроць партыі, праўда, асцярожны, каб яго можна было кваліфікаваць як памылку. За ім выступіў другі трацкіст і заявіў, што гэта варожая вылазка і ў адказ на яе трэба прыняць у спачуваючыя лепшых рабочых. Такім чынам прайшлі ў спачуваючыя рабочыя, рэкамендаваныя трацкістамі падобным спосабам яны вялі падрыхтоўку сваіх людзей і да прыёму ў партыю.

Не прамінулі яны і індыўідуальнай апрацоўкі паасобных членаў партыі. Так было, напрыклад, у Магілёве. Адна старая трацкістка выклікала да сябе на кватэру рабочага і пачала яго агітаваць, стараючыся пераканаць у тым, што з партыі выключаюць добрых людзей, а ўсякая брыда застаецца. Рабочы прышоў зраз-жа ў гарком, і трацкістка была своечасова выкрыта. Такім чынам тут быў ужыты індыўідуальны падыход, гране на ўсіх струнках, абы толькі завербаваць чалавека ў свой лагер.

У Старадарожскім раёне ў 1928 г. трацкіст арганізаваў партыйную ячэйку з кулакоў. Калі яму стала нязручна працаваць сакратаром, ён вылучыў на сваё месца бязвольнага члена партыі, які нічога не разумев, і праз яго пачаў праводзіць сваю падрыхтоўчую работу, каб потым можна было адмовіцца, што вінават сакратар. Гэты трацкіст пратаскваў трацкісцкую кантрабанду, выклікаў незадаволенасць у рабочых па цэламу раду пагрэшнасцей на нашых прадпрыемствах і т. д. і т. д.

Ясна, што тут мы маем справу не толькі з паасобнымі разрозненымі трацкістамі, але з арганізаванай трацкісцкай контррэвалюцыйнай групай. Такія групы былі выкрыты ў Бабруйску, Менску, Магілёве.

З гэтага нам трэба зрабіць сур'ёзны вывад. Кожнаму члену партыі мы павінны паказаць шляхі і метады, якімі контррэвалюцыйныя трац

кісты, асколкі белагвардзейшчыны спрабуюць нам нашкодзіць, напакасціць.

У сувязі з гэтым нельга не напамніць справы, якая была ў нас ва Ўздзенскім раёне, калі прышлося зняць сакратара райкома да пачатку праверкі. Увесь райком тады забытаўся ў пытанні: ці можна пабудаваць камунізм у адной краіне. Абгаварвалі яго і на бюро, паставілі прапрацаваць і ў партарганізацыі. Ясна, што тут мы маем справу не з простым няведаннем, не з простаю палітычнай няграмаднасцю, а з умела арганізаванай правакацыяй, на якую часам паддаюцца члены партыі.

Можна назваць яшчэ цэлы рад груп кулакоў, белагвардзейцаў жулікаў і т. п., якія знаходзяць мноства шляхоў пралазання ў наш партыю.

Асабліва цікавая справа выкрыта на чыгуныцы ў Осіповічах. Ёсць тры браты Пятроўскія: адзін жыве ў Жардэнце, другі ў Осіповічах, трэці ў Салаўках. Вось адзін і піша свайму брату з Жардэнты: «Здароў паважаемы брат Міхайла Іванавіч! Ты мне напамінаў адносна партбілета. Калі можна гэта зрабіць, дык зрабі. Ведаеш, які я,—ва ўсім і за ўсё аддзякую. Зрабі яго як дублікат, выданы замест згубленага. Стаж пастаў з 1932 года. (Ясна, вялікі стаж трэба-ж даказаць работай, барацьбой, а пра малы можа і не спытаюць!) Пішы, што чыстку прашоў і т. д. Завядзі асабістую справу. Наогул аформі, што называецца. Калі гэта зробіш, чыркні мне, што ўсё гатова і ў парадку. Я тады стану на улёк і развярнуся на ўсе лапаткі. А ты яго вышлі ад імя райкома, або прывязеш сам. Наогул, як ведаеш. Калі вышэйадзначанае зробіш, я падарую табе вайсковы касцюм з цёмна-сіняга сукна, які я атрымаў. Я ўжо падстральнуў — і два атрымаў. Ці трэба маеш ты сувязь? Знайдзі добрага хлопца з фотаапаратам, або фатаграфіяй. Грошай награбем,—куры кляваць не будуць».

Брат яму адказвае:

«У адносінах партбілета справа горш. А наконт улёковай карткі, у мяне ёсць—на маё імя і прозвішча. Прашоў чыстку. Так што са свайго боку пастарайся сам партбілет. А гэта лёгка зрабіць, калі картка на руках. Знайдзі ў райком, скажы, што білет згублен, апублікуй у газеце. Вось якое маё заключэнне ў гэтым... Калі бярэшся сам зрабіць, дык пішы. Наконт майго прыезду. Гэта справа можа быць вырашана, калі выпішу білет і атрымаю водпуск».

Першы піша: «Відавочна з гэтага ліста, што ты мяне не зразумеў. Я, здаецца, ясна пісаў, што трэба і тое і другое. Калі можаш білет, дык білет, калі картку—дык картку. А калі гэтага ты не можаш зрабіць акрамя сваёй, дык не трэба. Бо калі гэта імя перарабіць, то будзе ў кожнага думка, што паддроблена. Калі не можаш акрамя сваёй, справа іншая».

Такія метады атрымання партбілетаў усякага роду жулікамі, кулакамі і інш. выкрыты кожнай партыйнай арганізацыяй.

Некалькі заўваг аб чыгуныцы.

Не прыходзіцца даказваць, што транспарт з'яўляецца вельмі важнай галіной нашай сацыялістычнай гаспадаркі, якая прыцягвае да сябе ўвагу ўсякага роду варожых элементаў. Усім вядома, што калі Беларусь прадстаўляла сабою фронт, калі ў Магілёве была стаўка, то старая армія сцягвала на чыгунку сваіх надзейных людзей, якія сямтам засталіся яшчэ і да нашага часу.

Калі па ўсёй партыйнай арганізацыі варожыя элементы аказвалі

супраціўленне праверцы партыйных дакументаў, то на чыгунцы яно было асабліва моцным. Аб гэтым сведчыць 26% выключаных.

Першы этап праверкі на чыгунцы неяк зацягнуўся.

Бюро ЦК КП(б)Б звязалася з чыгуначнымі партарганізацыямі і аказала ім вялікую дапамогу. Гомельскі, жлобінскі, оршанскі, віцебскі, магілёўскі райкомы склікалі чыгуначнікаў, каб падзяліцца з імі сваім вопытам. Дзякуючы гэтаму чыгунка нядрэнна вышла з праверкай.

Праверка партдакументаў па чыгуначнай партарганізацыі паказала вялікую засмечанасць асноўных, галоўных участкаў чыгуначнай службы. Засмечанымі аказаліся такія службы, як паравозная, эксплатацыя, дэпо, чыгуначныя прадпрыемствы, завод «Ланцуцкага» і т. д. Толькі па Гомелю выключаны з партыі 54 памочнікі машыніста, якія аказаліся калчакоўцамі, белагвардзейцамі і іншымі варожымі элементамі.

Адзін начальнік станцыі выступіў на сходзе партарганізацыі з яўна контррэвалюцыйнай прамовай: моў, ВКП(б) застрашвае нас праверкай, а мы яшчэ падумаем, ці трэба праверку рабіць, ці не і т. п. Палітадзел чыгункі ніякіх мер не прыняў у адносінах гэтага начальніка станцыі, не выключыў яго з партыі, што нельга вытлумачыць інакш, як прытупленнем пільнасці.

Нам прышлося мабілізаваць многа таварышоў у дапамогу чыгуначнаму транспарту, каб выцягнуць яго. Аднак на чыгунках не замацаваны яшчэ вынікі праверкі, слаба наладжана палітычная работа сярод членаў партыі. Чуждых людзей выключылі, але вынікаў праверкі не абагулілі, як гэта зрабілі тэрытарыяльныя партыйныя арганізацыі. У гэтай галіне транспартным партарганізацыям трэба яшчэ правесці вельмі сур'ёзную работу.

Выкінуўшы з партыі яўных ворагаў, жулікаў і аферыстаў, мы значна падцягнулі нашу партыйную гаспадарку, ўзнялі пільнасць, боездольнасць і актыўнасць членаў партыі, выявілі новых людзей для ўмацавання апарата, стварылі рэзерв для вылучэння. У адзін толькі партыйны апарат вылучаны 783 правераныя партыйцы, якія апраўдваюць сябе на рабоце. Усяго-ж вылучана 1697 чал. Аднак трэба прызнаць, што з вылучэннем мы яшчэ адстаем, дрэнна прадуем з рэзервам.

Праверка партдакументаў дала нам магчымасць выявіць шчыльны, праз якія вораг пралязаў у нашу партыю, вызучыць яго метады барацьбы. Партыйная арганізацыя ў цэлым палітычна вырасла ў сэнсе разумення баявых задач, якія стаяць перад ёю.

* * *

Якія задачы пастаўлены перад намі ў выніку праверкі партыйных дакументаў?

У рашэннях пленума ЦК ВКП(б) сказана:

«Пленум ЦК ВКП(б) абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі да канца засвоіць гэтыя ўрокі і пакласці канец бясчынствам, якія былі выяўлены ў ходзе праверкі партдакументаў. Толькі засвоіўшы гэтыя ўрокі і паслядоўна выконваючы неаднаразовыя ўказанні ЦК ВКП(б) аб усямерным павышэнні рэвалюцыйнай большэвіцкай пільнасці і неабходнасці «ўзняць узровень нашай арганізацыйнай работы да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва»,

партарганізацыі змогуць да канца выкарчаваць карэнні апартуністычнага дабрадушша, завастрыць большэвіцкую пільнасць членаў партыі, выхаваць партыйны апарат у духу большэвіцкай вострасці і непрымірымасці і дабіцца таго, што статут партыі стане сапраўды непарушнай асновай яе ўнутранага жыцця».

Значыць, асноўнае і галоўнае цяпер—улічыць урокі праверкі, усямерна павышаць пільнасць і дысцыпліну сярод членаў партыі. Пільнасць не ёсць нешта адцягненае. Гаварыць аб пільнасці і ў той-жа час нічога канкрэтнага ў гэтым кірунку не рабіць—гэта значыць усыпляць пільнасць. Гаварыць аб пільнасці і ў той-жа час запусціць партыйную гаспадарку, расхістаць дысцыпліну, парушаць статут—значыць даваць магчымасць ворагам пранікаць у партыю. Гаварыць аб пільнасці, а ў сябе пад носам не бачыць трацкістаў, нацдэмаў, эсэраў і іншых варожых элементаў, не займацца павышэннем палітычна-гэарэтычнага ўзроўню кожнага куніста, не выконваць указанняў гав. Сталіна на XVII партз'ездзе аб безупыннай прапагандзе ленінізма ў радах партыі і ўмацаванні ідэалагічнага ўзроўню ва ўсіх яе звеннях—гэта значыць займацца пустой балбатнёй і славеснай дэкларацыйнасцю.

Нацдэмы пры праверцы гаварылі, што яны ўвесь час змагаліся з нацдэмаўшчынай, выступалі супроць яе. Калі-ж мы запыталі: назавіце канкрэтна іменны выкрытых вамі ворагаў партыі, то на гэта пытанне яны адказаць не маглі. Тое-ж самае і трацкісты на словах выступалі супроць трацкізма, а ў сваім апарате насаджалі трацкістаў.

Гавораць, што нам трэба быць асабліва пільнымі, бо мы працуем у прымежнай паласе, і ў той-жа час не бачаць пад бокам шпіена. Гавораць аб пільнасці, і ў той-жа час не заўважаюць, што вораг раскрадае важнейшыя партыйныя дакументы. Якая-ж тут пільнасць, дзе-ж тут большэвіцкая барацьба? Гэта шкодная балбатня, апартуністычнае дабрадушша і простае патуранне класава-варожым, контррэвалюцыйным элементам. Наша задача—весці непрыміруемую барацьбу супроць усіх ворагаў партыі і рабочага класа, каб рашуча ачысціцца ад іх і навесці большэвіцкі парадак у партыйнай гаспадарцы.

Пільнасць, аб якой так сур'ёзна ставіць пытанне ЦК ВКП(б), павінна праяўляцца на кожным участку, ва ўсім комплексе нашай работы, бо:

«класавы вораг па меры росту нашых поспехаў прыбгае да найбольш утончаных метадаў барацьбы, выкарыстоўваючы для гэтага ў першую чаргу апартуністычнае дабрадушша і ратазейства куністаў».

Правільная расстаноўка людзей, выхоўванне і вырошчванне стойкіх, вытрыманых і да канца адданных справе Леніна—Сталіна большэвіцкіх партыйных кадраў—адна з асноўных умоў павышэння рэвалюцыйнай класавай пільнасці.

Рашэнне снежаньскага пленума ЦК ВКП(б) павінна быць пакладзена ў аснову ўсёй дзейнай работы райкомаў, гаркомаў па мабілізацыі партыйнай арганізацыі на барацьбу за далейшае ўмацаванне маналітнасці і боездольнасці партыі.

Са сканчэннем праверкі партыйных дакументаў перад намі паўстала выключнай важнасці работа—абмен і выдача новых партдакументаў.

Снежаньскі пленум ЦК ВКП(б) сур'ёзна папярэдзіў партыйныя арганізацыі ад выпадкаў паўтарэння старых памылак пры выдачы партыйных білетаў і вядзенні партыйнага ўліку і ўказаў, што абмен і выдача новых партыйных білетаў з'яўляецца выключна сур'ёзнай работай, якая павінна садзейнічаць далейшаму вызваленню радоў партыі ад усіх людзей, нявартых высокага звання члена камуністычнай партыі:

«Абмен партыйных білетаў і ўвядзенне новых ўліковых картак з'яўляецца сур'ёзнейшым партыйна-арганізацыйным мерапрыемствам, якое павінна замацаваць рэзультаты праверкі партыйных дакументаў і спрыяць далейшаму ўмацаванню радоў ВКП(б)».

У рэзалюцыі пленума прама ўказана, што партыйныя арганізацыі пры абмене могуць і не выдаць новы партбілет сяму-таму, хоць і прашоўшаму праверку партыйных дакументаў.

Калі асноўнай задачай праверкі партдакументаў было выкрыццё і выгнанне ўсіх класава-чуждых, варожых і контррэвалюцыйных элементаў, жулікаў і прахадзімцаў, ашуканчым шляхам пралезшых у рады партыі, то пры абмене партдакументаў, асноўная задача: «вызваліцца ад пасіўных людзей, якія не апраўдваюць высокага звання члена партыі, якія выпадкова папалі ў рады ВКП(б)».

Выдачу новых партбілетаў трэба выкарыстаць для яшчэ большага вывучэння асабістага складу партыйных арганізацый і выяўлення яшчэ нявыкрытых трацкістаў, белавардзейцаў і іншых ворагаў. Новы партыйны білет павінны атрымаць толькі тыя людзі, якія сапраўды варты насіць высокае званне члена партыі Леніна—Сталіна.

Абмен і выдача новых партбілетаў павінны садзейнічаць яшчэ большаму ўмацаванню большэвіцкага парадку ў нашай партыйнай гаспадарцы, павышэнню рэвалюцыйнай пільнасці камуністаў, каб зрабіць немагчымым у далейшым пранікненне ў рады нашай партыі ворагаў рабочага класа, розных жулікаў, аферыстаў і прахадзімцаў. Гэтага мы абавязаны дабіцца і безумоўна даб'ёмся і гэтым самым зробім КП(б)Б адным з перадавых баявых атрадаў Усесаюзнай камуністычнай партыі большэвікоў.

Праверка партыйных дакументаў паставіла цэлы рад пытанняў, звязаных з работай па-новаму. Аб гэтым сведчыць вопыт раенных партыйных сходаў—найлепшай школы, якая згуртоўвае камуністаў. Падрыхтоўка і правядзенне партыйных сходаў у нізавых партарганізацыях значна палепшылася, абвестка дня стала больш змястоўнай і палітычна заостранай, увязанай з канкрэтнымі задачамі.

Аднак гэта толькі пачатак. Далёка не ўсе нізавыя партарганізацыі паставілі на належную палітычную вышнюю пільнасць падрыхтоўкі і правядзення партыйных сходаў. Перад усімі райкамі і гаркамі партыі, парткамітэтамі і парторгамі, інструктарамі РК і ГК стаіць неадкладная задача—замацаваць дасягнуты пералом і дабіцца далейшага палепшання гэтай справы з тым, каб партыйны сход стаў сапраўднаю школай выхавання камуністаў у духу большэвізма.

Работа са спачувальнымі—гэтым асноўным рэзервам папаўнення радой нашай партыі—пастаўлена яшчэ далёка нездавальняюча. Райкомы, гаркомы партыі і першачыя партарганізацыі мала ўважлівыя да гэтай важнейшай работы, часта перадаваюць яе другарадным людзям, пускаюць на самацёк.

Рад партарганізацый, замест таго, каб уцягваць у спачувальныя перадавыя людзей, стаханаўцаў прамысловасці і ўдарнікаў сацыялістычных палёў, прадстаўнікоў савецкай інтэлігенцыі, правяраных у барацьбе за перамогу сацыялізма, адданных справе партыі і савецкай улады, зусім закінулі гэты ўчастак работы і ў выніку—спыніўся рост груп спачувальных. З такімі адносінамі да работы са спачувальнымі трэба рашучым чынам пакончыць.

У рэзалюцыі снежаньскага пленума ЦК ВКП(б) указана:

«Партыйныя арганізацыі ў першую чаргу павінны выправіць зусім нецярпімае становішча, калі работу са спачувальнымі, у лепшым выпадку, зводзяць да ўцягнення іх у гурткі палітграматы і калі самі кіраўнікі першачыя і раённых арганізацый зусім не звязаны са спачувальнымі, не ведаюць іх і з імі не працуюць».

З гэтага сур'езнейшага папярэджання усе райкомы, гаркомы партыі і першачыя партыйныя арганізацыі павінны вынесці для сябе сур'езны ўрок. Яны абавязаны распрацаваць і ажыццявіць на практыцы рад мерапрыемстваў па ўцягненню ў групы спачувальных новых людзей з правяранага на рабоце беспартыйнага актыва, стаханаўцаў і ўдарнікаў сацыялістычных палёў, арганізаваць выхаванне іх, уцягваючы ў актыўную грамадскую і палітычную работу на прадпрыемствах, у саўгасах, калгасах, МТС і т. д. Нельга забываць, што група спачувальных з'яўляецца школай большэвіцкай загартоўкі, арганізаванасці і дысцыпліны новых рэзерваў партыі.

Цэнтральны орган нашай партыі—газета «Правда» у свой час зусім правільна ўказала, што партыйная прапаганда ў КП(б)Б пастаўлена дрэнна. Гэта з усёй відавочнасцю пацвердзіла праверка партдакументаў. Гаркомы, райкомы партыі і нізавыя партыйныя арганізацыі, не гледзячы на неаднаразовыя ўказанні ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б аб тым, што партыйная вучоба, павышэнне палітычнага і тэарэтычнага ўзроўню камуністаў, узбраенне іх тэорыяй Маркса-Энгельса-Леніна-Сталіна павінна стаць цэнтрам усёй унутрыпартыйнай работы, ва многіх выпадках пусцілі яе на самацёк. Сакратары райкомаў і гаркомаў партыі, сакратары парткомаў і парторгі недастагкова, а іншы раз зусім слаба кіравалі партыйнай прапагандай, кач плектаваннем і работай саўпартшкол, вярчэннем камвузаў, гурткоў, часта перадаверыўшы на іх гэту работу прапагандысцкім кадрам, якія не заўсёды аказваліся на вышыні, бо іх работай таксама ў большасці выпадках ніхто не кіраваў.

Сакратар жыткавіцкага раёна і партарганізацыі дакладваў на бюро ЦК КП(б)Б, што з іх з 90 чалавек усёй партарганізацыі 50 амаль зусім палітычна няграмадных. Гідосныя факты былі выяўлены і ва многіх іншых раёнах.

У працэсе праверкі мы дабіліся некаторага палепшання пастаноўкі партыйнай прапаганды, наладзілі сістэматычную работу над павы-

мэннем палітычнага і гэрэтычнага ўзроўню членаў і кандыдатаў партыі, значна палепшылі склад прапагандыстаў і кіраўніцтва іх работай, павысілі якасць работы соўпартшкол, гурткоў і т. д.

Аднак на дасягнутых поспехах спыніцца нельга. Замацаваўшы дасягнутыя поспехі, кожны гарком, райком і пярвічная партарганізацыя неадкладна павінны распрацаваць канкрэтныя меры для далейшага палепшання ўсёй партыйна-прапагандысцкай работы і ўзбраення членаў і кандыдатаў партыі той вострай зброяй ленінска-сталінскай тэорыі, без якой не можа быць і гутаркі аб павышэнні рэволюцыйнай класавай пільнасці камуністаў. Пытанні партыйнай прапаганды павінны стаць у цэнтры ўсёй работы райкомаў і гаркомаў партыі. Пры большэвіцкай пастаноўцы гэтай справы мы бясспрэчна ліквідуем усе недахопы і даб'ёмся канкрэтнага палепшання партыйнай прапаганды ва ўсіх арганізацыях і звонках КП(б)Б.

Вынікі праверкі паказалі, што мы маем невычэрпныя крыніцы і неабмежаваныя магчымасці падрыхтоўкі новых парткадраў са сваіх радоў. Мы выявілі і вылучылі ўжо нямала новых кадраў на адказную партыйную і гаспадарчую работу. Аднак гэта не гаворыць за тое, што намі ўжо ўсё ў гэтым кірунку зроблена. Гаркомы, райкомы і пярвічныя партарганізацыі не павінны супакойвацца на дасягнутым, а з ўсёй сур'ёзнасцю арганізаваць справу далейшага выяўлення і стварэння рэзерва для падрыхтоўкі і вылучэння кадраў як на партыйную, так і на савецкую, кааперацыйную і гаспадарчую работу. З гэтым рэзервам трэба сістэматычна працаваць, уцягваць у актыўную работу партарганізацыі, даваць пасабныя даручэнні і дапамагаць у выкананні іх.

Трэба цвёрда памятаць, што падрыхтоўка і вырошчванне новых партыйных кадраў з'яўляецца справай кожнага гаркома, райкома і пярвічнай партыйнай арганізацыі, што кіраваць гэтай работай абавязаны непасрэдна самі сакратары.

Снежаньскі пленум ЦК ВКП(б) у сваіх рашэннях папярэджвае, што прыём новых членаў у партыю будзе дазволена толькі тым партарганізацыям, якія зусім гатовы да гэтай адказнай палітычнай работы.

ЦК ВКП(б) дазваляе праводзіць новы прыём толькі той партыйнай арганізацыі, якая забяспечыць уздым усёй партыйнай работы на належную палітычную вышыню і на практыцы пакажа, што яна гатова пачаць новы прыём. Сакратары райкомаў, гаркомаў і пярвічных партарганізацый павінны ўлічыць гэта, каб выкарыстаць час, які яшчэ застаецца да новага прыёму, для ліквідацыі ўсіх недахопаў сваёй работы, выяўленых у выніку праверкі партдакументаў і забяспечыць уздым усёй арганізацыйна-партыйнай работы да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва.

Суровае выкананне ўсіх пунктаў статута—лепшая гарантыя захавання чыстаты радоў партыі Лёніна-Сталіна. Статут партыі—непарушны закон і ніякага адступлення ад яго як пры прыёме кандыдатаў, так і пры пераводзе з кандыдатаў у члены партыі, не павінна быць дапушчана.

Снежаньскі пленум ЦК ВКП(б), выносячы рашэнне аб аднаўленні з

1 ліпеня 1936 года прыёму новых членаў і кандыдатаў партыі, ука-
заў:

«Аднаўляючы прыём у партыю, Пленум ЦК ВКП(б) яшчэ раз папярэджвае ўсе партыйныя арганізацыі, што прыём можа быць праведзен толькі ў строга індыўідуальным парадку, што прыём у партыю трупамі не можа быць дапушчаны ні пры якіх умо-
вах, што пры прыёме кожнага новага члена ВКП(б) неабходна найстражэйшым чынам захоўваць статут партыі і, ўлічваючы памылкі, ускрытыя ў ходзе праверкі партдакументаў, не дапус-
каць засмечання партыйных радоў выпадковымі людзьмі».

Гэтыя ўказанні абавязваюць усе партыйныя арганізацыі быць вы-
ключна пільнымі пры прыёме новых членаў і кандыдатаў партыі.
А для гэтага неабходна добра звычуць кожнага з іх, каб ведаць, ка-
му уручаецца партбілет і высокае званне члена камуністычнай партыі
большэвікоў.

Асноўным рэзервам папаўнення радоў нашай партыі пры новым
прыёме павінны быць спачувальныя і ленінскі камсамол. Наш абя-
вязак—весці з імі сур'езную палітычную работу, каб лепшых падрых-
таваць для ўступлення ў рады большэвіцкай партыі.

Новы прыём, як указана ў рашэнні снежаньскага пленума ЦК
ВКП(б), будзе праводзіцца ў строга індыўідуальным парадку за ліч-
лепшых людзей нашай краіны—стаханаўцаў прамысловасці і транс-
парту, ударнікаў соцыялістычных палёў і перадавой савецкай інтэ-
лігенцыі, якія сваёй практычнай работай і барацьбой за перамогу со-
цыялізма даказалі бязмежную адданасць справе камуністычнай пар-
тыі, справе пролетарыята. Для варожых апартуністычных і выпад-
ковых элементаў дзверы нашай партыі павінны быць назаўсёды за-
чынены.

* * *

Некалькі заўваг аб далейшай рабоце партыйнага апарата, гаю-
вым чынам раённага.

Па-першае, ён павінен цалкам засвоіць стыль работы, які выпра-
цаваўся ў працэсе праверкі партдакументаў. Гэты выдатны стыль
партыйнай вострасці, пільнасці, насцярожанасці сям-там пачынае ўжо
прытупляцца, чаго ні ў якім разе дапусціць нельга. Палітычную вост-
расць і культурнасць, непрымірымасць і ўважлівасць да людзей
трэба ўсямерна ўзнімаць і ўмацоўваць. Гэта тыя якасці, якія павінны
быць уласцівы большэвікам.

Другое, што нам трэба цвёрда засвоіць, гэта тое, што сканчэнне
праверкі партыйных дакументаў з'яўляецца толькі пачаткам упорнай,
кратэлівай большэвіцкай работы над умацаваннем партыйнай арга-
нізацыі. І з гэтага трэба выходзіць: не завяршэнне, а толькі пачатак
работы.

Трэцяе—гэта рост і падрыхтоўка партыйных кадраў. Партыя на-
грабуе зараз ад кожнага партыйнага работніка высокага палітычнага
ўзроўню развіцця. Цяпер, калі не толькі члены партыі, але і беспар-
тыйныя рабочыя, калгаснікі, выраслі ў стаханаўцаў, задачы кіраўні-
тва кожнай партыйнай арганізацыі празмерна ўскладніліся.

Зараз ужо не можа быць добрым кіраўніком партарганізацыі ча-
лаvek, які базіруецца толькі на сваім пачуцці і пролетарскім пахо-

джанні, на вялікім стажы сакратарскай работы і т. п. Гэта ўжо цяпер ніяк не выйдзе. Да выдатнага вопыту трэба дадаць яшчэ культурнасць, высокі палітычны ўзровень. Трэба расці так, як расце наша краіна ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва, ні на крок не адставаць ад яе росту. А для гэтага неабходна вучыцца і вучыцца. Вучоба, безумоўна, не легкая справа, і тут ЦК павінен аказаць раённым работнікам вялікую дапамогу.

У працэсе праверкі партыйных дакументаў выпрацавалася і ўсталявалася вельмі цесная дзелавая партыйная сувязь паміж актывам і кіраўніцтвам, увесь партыйны актыў згуртаваўся вакол райкома. Іншая справа, што ў адной партарганізацыі гэта адчуваецца ў большай, а ў другой — у меншай меры. Але ў кожным разе ёсць такія станоўчыя вынікі. Члены партыі, адчуваючы адказнасць за лёс сваёй партарганізацыі, вельмі актыўна дапамагалі райкому ў час праверкі партдакументаў. Неабходна, каб гэта дружная работа і згуртаванне, гэта дапамога кіраўніцтву і пачынё адказнасці былі ўмацаваны і ўзняты на вышэйшую ступень.

Задача кожнага райкома — скалаціць вакол сябе актыў, памятаючы пры гэтым, што яго трэба вырошчваць, навучаць, выкарыстоўваць яго вопыт, а не камандаваць ім.

Набыты намі велізарнейшы вопыт у партыйнай рабоце ні ў якім разе нельга губляць. Яго трэба ўсямерна накапляць, насыціць ім усё меры нашай работы, каб партарганізацыя расла і ўмацоўвалася, каб яна добра падрыхтавалася да выдачы партбілетаў і новага прыёму ў партыю. Справа гонару кожнай партыйнай арганізацыі — дабіцца таго, каб ЦК дазволіў ёй прыём новых членаў.

Пленум ЦК ВКП(б) адбываўся ў абстаноўцы найвялікшай згуртаванасці, любові і адданасці самых шырокіх народных мас нашай партыі і вялікаму правадыру кунізму — таварышу Сталіну.

Рашэнні пленума ЦК нашай партыі выражаюць яшчэ большае ўмацаванне боездольнасці і маналітнасці нашай партыі, магутнае развіццё прадукцыйных сіл краіны ў выніку перамогі лініі партыі на індустрыялізацыю і калектывізацыю.

Гэтыя сусветна-гістарычныя перамогі сацыялізма дасягнуты партыяй у самай жорсткай барацьбе з класавым ворагам і яго агентурай, з усімі варожымі ланізму групамі. Партыя, выхаваная Леніным і Сталіным, пад кіраўніцтвам свайго правадыра — таварыша Сталіна, паслядоўна і бязлітасна разбівала і разбіла контррэвалюцыйных трацкістаў, зіноўеўцаў, правых апартуністаў, права-лявацкіх уродаў, усіх, хто спрабаваў цягнуць партыю назад да капіталізма. І ў гэтай барацьбе КП(б)Б, пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б), ва ўмовах прымежнай нацыянальнай рэспублікі, значна вырасла, ўзмацнілася, стала баявой большэвіцкай партыйнай арганізацыяй.

Тое, што КП(б)Б разграміла контррэвалюцыйныя рэшткі трацкістаў і зіноўеўцаў, разграміла і паспяхова выкарчавала рэшткі нацдэмаўшчыны, бундызма, беспрынцыпнай групаўшчыны, тое, што КП(б)Б стала адзінай, маналітнай, з высокім ідэйным палітычным ўзроўнем, баявой і пільнай, тое, што наша Беларуская рэспубліка стала ордэнапоснай рэспублікай нашага вялікага Савецкага саюза — усім гэтым мы абавязаны перш за ўсё штодзённым клопам і дапамозе з боку ЦК ВКП(б), гэтым мы абавязаны вялікаму настаўніку нашаму — таварышу Сталіну, гэтым мы абавязаны саратніку таварыша Сталіна вы-

датнаму большэвіку, кіраўніку партарганізацыі. Беларусі—Нікалаю Фёдаравічу Гікало.

Выкананне гістарычных рашэнняў ЦК ВКП(б) аб стаханаўскім руху—гэтым магутным урагане жыццярадаснай, сапраўды соцыялістычнай працы; выкананне рашэння ЦК ВКП(б) аб праверцы партыйных дакументаў і ўсямерным умацаванні радоў нашай партыі павядзе нашу партыю і народы Савецкага саюза да новых бліскучых перамог.

Сцяг соцыялістычных перамог трымае ў сваіх руках найвялікшы чалавек свету, правадыр нашага народу—таварыш Сталін. Пад гэтым сцягам мы ідзем да яшчэ больш радаснага, шчаслівага жыцця народаў, да новых перамог соцыялізма.

Няхай жыве наш вялікі Сталін!

Абмен партыйных дакументаў

Ленін і Сталін з самага пачатку стварэння большэвіцкай партыі вялі нястомна бязлітасную і непрымірымую барацьбу супроць меншавікоў, трацкістаў і ўсякіх апартуністаў, якія імкнуліся ўнесці ў рады партыі дробнабуржуазную расхлябанасць і арганізацыйную распушчанасць.

Партыя, пад кіраўніцтвам свайго геніяльнага правадыра таварыша Сталіна разграміла контррэвалюцыйны трацкізм, правых апартуністаў, права-лявацкіх уродаў і інш. і забяспечыла велізарнейшыя перамогі на ўсіх участках будаўніцтва соцыялізма ў нашай краіне. У непрымірай барацьбе з усякімі хістаннямі і ўхіламі ад генеральнай лініі партыі Ленін і Сталін настойліва змагаліся за адзінства, маналітнасць і чыстату яе радоў, за павышэнне звання члена большэвіцкай партыі.

У выніку праверкі партыйных дакументаў партыйныя арганізацыі выкрылі і выгналі са сваіх радоў класава чуждых і варожых людзей, жулікаў, прахадзімцаў, прамых ворагаў пролетарыята, якія пралезлі ў партыю шляхам ашуканства, карыстаючыся прытупленнем класавай пільнасці паасобных партарганізацый і куністаў, арганізацыйнай распушчанасцю ў партыйнай гаспадарцы.

Праверка партыйных дакументаў з усёй нагляднасцю паказала, як класавыя ворагі выкарыстоўвалі страту большэвіцкай рэвалюцыйнай пільнасці і забыцце арганізацыйных прынцыпаў большэвізма для пранікнення ў рады партыі і прыкрыцця партыйным білетам сваёй контррэвалюцыйнай дзейнасці.

Праверка партыйных дакументаў, праведзеная па ініцыятыве таварыша Сталіна, з'яўлялася тым арганізацыйна-палітычным мерапрыемствам, якое яшчэ больш умацавала маналітнасць радоў нашай партыі, узняло боездольнасць і рэвалюцыйную пільнасць кожнай партыйнай арганізацыі і ўзброіла партыю для далейшай барацьбы за новыя перамогі соцыялізма.

Адным з асноўных і бліжэйшым палітычна-арганізацыйным мерапрыемствам у справе замацавання вынікаў праверкі партыйных дакументаў і навадзення большэвіцкага парадку ў нашай партыйнай гаспадарцы з'яўляецца абмен партыйных дакументаў.

У рашэннях студзенскага пленума ЦК КП(б)Б прама сказана.

«Толькі мабілізаваўшы ўсю партыйную арганізацыю вакол мерапрыемства партыі па абмену партыйных білетаў, павышаючы пільнасць партыйнай арганізацыі, забяспечваючы дасканалую праверку кожнага куніста перад выдачай яму партыйнага білета, мы даб'ёмся таго, што партыйны білет будзе атрыман тымі, хто апраўдае высокае званне члена большэвіцкай партыі.

... Пленум абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі забяспечыць такое правядзенне абмену партыйных білетаў, каб гэта мерапрыемства яшчэ больш умацавала і згуртавала партыйную арганізацыю, умацніла-б актыўны ўдзел камуніста ў палітычным жыцці партыі і краіны, умацавала-б арганізацыйныя прынцыпы большэвізма».

Наша партыя, як вучыць Ленін і Сталін, з'яўляецца авангардам рабочага класа, авангардам, які ўзначальвае і кіруе барацьбой пролетарыята і ўсіх працоўных за пабудову новага бяскласавага грамадства. Партыя Леніна—Сталіна з'яўляецца арганізатарам і кіравніком шырокіх працоўных мас у іх барацьбе за новзе, светлае, шчаслівае жыццё.

Члены камуністычнай партыі—гэта перадавыя людзі, актыўныя ўдзельнікі палітычнага жыцця партыі і краіны. Яны павінны нястомна працаваць над павышэннем свайго ідэйна-палітычнага ўзроўню, ўзбагачэннем тэорыяй Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна, каб з гонарам выконваць авангардную ролю, ўзначальваць масы ў барацьбе за далейшыя перамогі сацыялізма, быць прыкладнымі служыць узорам для беспартыйных мас. Яны бязмежна і да канца адданы справе Леніна—Сталіна, справе пролетарыята і сацыялістычнага будаўніцтва. Яны свядома падначальваюцца большэвіцкай жалезнай дысцыпліне і гатовы ў любы момант аддаць сябе ўсё сваё жыццё справе партыі, справе пабудовы камуністычнага грамадства.

«Мы, камуністы, —людзі асобага складу. Мы скроены з асобага матар'ялу. Мы—тыя, якія складаем армію вялікага пролетарскага стратэга, армію таварыша Леніна. Няма нічога вышэй, як гонар належаць да гэтай арміі. Няма нічога вышэй, як званне члена партыі, заснавальнікам і кіраўніком якой з'яўляецца таварыш Ленін. Не ўсякаму дана быць членам такой партыі. Не ўсякаму дана вытрымаць няўзгоды і бурны, звязаныя з членствам у такой партыі. Сыны рабочага класа, сыны нужды і барацьбы, сыны неймаверных лішэнняў і гераічных намаганняў—госьць хто, перш за ўсё, павінны быць членамі такой партыі».

Гэтыя словы правадыра партыі і ўсіх працоўных таварышаў Сталіна яскрава паказваюць, на якую вышыню таварыш Сталін узнімае званне члена камуністычнай партыі. Гэтыя словы з выключнай сілай напамінаюць пра наш абавязак яшчэ і яшчэ раз правесці кожнага камуніста і кандыдата партыі, якому ўручаецца новы партбілет або кандыдацкая картка, ці сапраўды ён варты насіць высокае і пачэснае званне члена партыі Леніна—Сталіна.

Абмен партдакументаў з'яўляецца выключна важным палітычна-арганізацыйным мерапрыемствам, якое павінна забяспечыць далейшае ачышчэнне рады партыі ад пасіўных людзей і баласту, садзейнічаць далейшаму ажыўленню ўсёй партыйнай работы і ўмацаванню боездольнасці партыі.

Снежаньскі пленум ЦК ВКП(б) у сваім рашэнні ўказаў, што пры абмене партдакументаў неабходна «вызваліцца ад пасіўных людзей, якія не апраўдваюць высокага звання члена партыі, якія выпадкова папалі ў рады ВКП(б)».

Аднак да справы выяўлення пасіўных нельга падыходзіць паказаннаму, толькі з такою меркай, што калі камуніст неактыўны, мала сябе праяўляе ў партыйным жыцці, слаба падрыхтаваны палітычна, то ён і няварты атрымаць новы членскі білет або кандыдацкую картку. Партыйныя арганізацыі абавязаны дапамагчы кожнаму камуністу ў павышэнні ідэйна-палітычнага і тэарэтычнага ўзроўню. Таму трэба таксама праверыць, як партыйная арганізацыя дапамагла слаба падрыхтаванаму камуністу ўзняць палітычны ўзровень, актыўна ўключыцца ў партыйнае жыццё.

Нельга таксама забываць, што пасіўныя людзі знаходзяцца не толькі сярод адсталых, малаграматных і слаба падрыхтаваных камуністаў. Сярод камуністаў з сярэдняй і вышэйшай адукацыяй, тэарэтычна добра падкаваных, ёсць людзі, якія не маюць «ні грама партыйнасці», абюракаціліся, з пагардай адносяцца да партыйнай і грамадскай работы, не ўзначальваюць ініцыятыву мас, адарваліся ад партыйнага жыцця, ігнаруюць партыйную вучобу, партыйны білет выкарыстоўваюць для асабістых скурніцкіх мэт. Гэтыя людзі нічога агульнага з партыяй не маюць і няварты высокага звання камуніста.

Таму перад партарганізацыямі і іх кіраўнікамі стаіць задача—ўсебакова і дэтальна вывучыць кожнага камуніста з тым, каб новы партбілет атрымалі выключна тыя людзі, якія высокае званне члена партыі Леніна—Сталіна апраўдваюць сваёй работай.

Пры выяўленні пасіўных людзей партыйныя арганізацыі павінны строга кіравацца статутам партыі і асабліва другім яго пунктам, у якім выключна чотка і канкрэтна сфармуляваны патрабаванні да члена партыі.

2. Член партыі абавязан:

а) захоўваць найстражэйшую партыйную дысцыпліну, актыўна ўдзельнічаць у палітычным жыцці партыі і краіны, праводзіць на практыцы палітыку партыі і рашэнні партыйных органаў;

б) няўстанна працаваць над павышэннем сваёй ідэйнай ўзброенасці, над засваеннем асноў марксізма-ленінізма, важнейшых палітычных і арганізацыйных рашэнняў партыі і растлумачваць іх беспартыйным масам;

в) як член кіруючай партыі у Соезцай дзяржаве,—быць узорам захавання працоўнай і дзяржаўнай дысцыпліны, авалодаць тэхнікай сваёй справы, безупынна павышаючы сваю вытворчую, дзелавую кваліфікацыю».

Кожны камуніст павінен быць стаханаўцам на вытворчасці і арганізатарам стаханаўскага руху сярод усіх беспартыйных рабочых. Кожны камуніст павінен быць большэвіцкім рэвалюцыйным барацьбітом на сваім участку, узнімаць свой ідэйна-тэарэтычны ўзровень і рэвалюцыйную пільнасць. Кожны камуніст павінен весці непрымірную і бязлітасную барацьбу з класавым ворагам і яго агентурай, выкрываючы ўсялякія антыпартыйныя вылазкі і іх канкрэтных носьбітаў. Камуніст павінен нястомна працаваць сярод беспартыйных мас, быць у авангардзе барацьбы гэтых мас за справу будаўніцтва сацыялізма.

Такія запатрабаванні неабходна прад'яўляць кожнаму члену партыі ў час абмену і выдачы новых партыйных білетаў.

У выніку праверкі партдакументаў мы выкрылі і выгналі з рады партыі шмат класава варожых і контррэвалюцыйных элементаў. Аднак на гэтым супакоіцца ні ў якім разе нельга, бо не выключаны выпадкі, калі сяму-таму з класавых ворагаў удалося шляхам ашуканства праскочыць праверку і застацца ў радах партыі.

Нельга забываць, што мы знаходзімся на рубяжы двух светаў—соцыялістычнай радзімы і капіталістычнага Захаду. На ўсёй КП(б)Б кожнай яе арганізацыі ляжыць выключна вялікая адказнасць за ачыстку сваіх радоў ад усіх класава варожых, контррэвалюцыйных шпіёнскіх элементаў.

У час абмену партдакументаў неабходна яшчэ раз уважліва праверыць тых членаў партыі, у адносінах якіх ёсць сумненні, праверыць кожнага камуніста па сутнасці, ці варты ён насіць высокае званне члена партыі Леніна—Сталіна.

Толькі пры самым строгім выкананні указанняў апошніх пленумаў, усіх дырэктыв ЦК партыі і інструкцыі па абмену, пры сурозым захаванні непарушнасці статута мы забяспечым большэвіцкае правядзенне гэтага важнейшага палітычна-арганізацыйнага мерапрыемства, яшчэ больш умацуем свае рады, яшчэ вышэй узнімем бояздольнасць партыйнай арганізацыі і кожнага камуніста паасобку.

Абмен партыйных дакументаў неабходна цесна ўвязаць з выяўленнем і вырошчваннем новых стойкіх большэвіцкіх партыйных кадраў. Уся партыйна-арганізацыйная і палітычна-выхаваўчая работа павінна быць узнята на новую, вышэйшую ступень для максімальнага разгортвання стаханаўскага руху ва ўсіх галінах соцыялістычнага будаўніцтва, большэвіцкай падрыхтоўкі да веснавой сяўбы, барацьбы за 7—8 мільярдаў пудоў ураджаю.

Праверка партдакументаў адыграла выключна вялікую ролю ў справе ўздыму актыўнасці членаў і кандыдатаў партыі, разгортвання партыйна-выхаваўчай работы і росту ідэйнага ўзбраення камуністаў.

Абмен і выдача новых партдакументаў павінны замацаваць гэтыя дасягненні, яшчэ больш узняць узровень усёй партыйнай работы, а тым самым і званне члена партыі, яшчэ вышэй узняць кіруючую ролю партыі і кожнай партыйнай арганізацыі за далейшыя перамогі соцыялізма. Дабіцца гэтага—абавязак кожнай партыйнай арганізацыі, кожнага большэвіка.

Адным з асноўных мерапрыемстваў па павышэнню актыўнасці, авангарднай ролі камуніста і яго адказнасці перад партыяй з'яўляюцца самасправаздачы камуністаў на сходах первічных партарганізацый, бюро РК і ГК.

Многія партыйныя арганізацыі набылі ўжо ў гэтай справе багаты вопыт і маюць значныя дасягненні (Лесакамбінат, завод імя Кірава—Бабруйск, швейная фабрыка імя Дзержынскага, «Комунарка» Менск, і інш.). Аднак не ва ўсіх первічных партарганізацыях і не заўсёды сур'ёзна, уважліва падыходзяць да арганізацыі самасправаздач камуністаў. Няма ў іх планаў і сістэмы. Бываюць выпадкі, калі на адным сходзе заслухаюць адразу 3—4 самасправаздачы, прымуць агульныя рашэнні і надоўга забудуць аб гэтай справе. Тым часам самасправаздача павінна стаць адной з асноўных форм і метадаў калектыўнай праверкі работы і большэвіцкага выхавання камуністаў. Яна павінна садзейнічаць ідэйнаму росту і ўцягненню ў актыўную работу кожнага члена партыі, а значыць—агульнаму ўздыму і ажыўленню работы ўсёй партыйнай арганізацыі.

Задача ўсіх партыйных арганізацый—узяцца за справу арганізацыі самасправаздач так, каб праз іх забяспечыць сапраўдны ўздым авангарднай ролі і адказнасці камуністаў за выкананне статута партыі.

Асаблівае значэнне самасправаздачы набываюць зараз—у працэсе падрыхтоўкі камуністаў да абмену партыйных дакументаў: аднак пярвічныя партарганізацыі павінны строга сачыць за тым, каб падрыхтоўка да абмену партдакументаў не ператварылася ў «бюракратычную зацею», як гэта было на фабрыцы імя Вагжанова ў гор. Калініне, дзе партком, замест кропатлівай работы па растлумачэнню сэнсу і значэння абмену партдакументаў, заняўся складаннем нікому непатрэбных характарыстык на кожнага камуніста і «ударным» выяўленнем пасіўных. *)

Для паспяховага і добраахвотнага правядзення абмену партыйных дакументаў райкомы КП(б)Б абавязаны правесці сур'езную і дакладную падрыхтоўку ўсёй партарганізацыі і людзей, якія прыцягваюцца для правядзення работы па абмену. Людзі, якія прыцягваюцца да тэхнічнага афармлення і запаўнення новых партдакументаў, павінны быць добра праінструктаваны і падрыхтаваны, каб справіцца з выкананнем адказнейшай работы без памылак і псавання новых партыйных дакументаў. І толькі тады, калі ўся работа, ва ўсіх яе дэталях, звязаных з запаўненнем, абменам і выдачай новых партдакументаў, будзе добра падрыхтавана, толькі тады належыць прыступіць да абмену.

Па КП(б)Б да абмену партдакументаў прыступіла ўжо 12 райкомаў і гаркомаў партыі. Паводле апошніх вестак, на 20 сакавіка па ўсёй КП(б)Б абменена 739 партбілетаў і 223 кандыдацкія карткі.

Аднак першыя сігналы з месц сведчаць аб тым, што не ўсе РК і ГК добра падрыхтаваны да тэхнікі запаўнення новых партыйных дакументаў, не звярнулі сур'езнай увагі на тое, што для гэтай справы трэба добра падрыхтаваць спецыяльных работнікаў.

У гомельскім гаркоме і лепельскім РК ужо ў першыя дні абмену былі выпадкі пэрсудыя партыйных дакументаў у час іх запаўнення, што сведчыць аб несур'езных, пагардлівых адносінах да самой падрыхтоўкі абмену і тэхнікі выдачы новых партдакументаў.

Гэтыя факты павінны паслужыць сур'езным урокам для ўсіх партарганізацый. Гаркомы і райкомы павінны зараз-жа прыняць меры к таму, каб з тэхнічнай інструкцыяй АКПО ЦК ВКП(б) аб запаўненні новых партыйных дакументаў дасканала азнаёміць ўсіх работнікаў, якім давяраецца гэта важнейшая справа, каб яны строга прытрымліваліся інструкцыі, не дапускаючы ніякага самавольства.

Інструкцыя патрабуе, каб на ўсе пытанні, якія ёсць у рэгістрацыйнай картцы і партдакументах новага ўзору, даваліся дакладныя і вычарпальныя адказы. У выпадку неабходнасці даць адмоўны адказ на якое-небудзь з пастаўленых у рэгістрацыйным бланку і іншых партдакументах новага ўзору пытанняў—трэба пісаць «не», «не са стаяў» і т. д., а не ставіць замест адказу працяжнік, ці які-небудзь іншы знак.

Інструкцыя падрабязна ўказвае, як трэба пісаць адказы на ўсе пытанні новай ўліковай карткі і рэгістрацыйнага бланка. Так, напрыклад, нумар партыйнага білета або кандыдацкай карткі старога ўзору запісваецца толькі пасля дэталёвай зверкі прад'яўленага членам або кандыдагам партыйнага білета ці кандыдацкай карткі з адпаведным актам праверкі партдакументаў. На пытанне рэгістрацыйнага бланка аб «пярвочнай партарганізацыі» належыць указаць поўную і дакладную назву прадпрыемства, установы, саўгаса, калгаса, пры якой знаходзіцца партарганізацыя. Напрыклад: «кандзіцёрскай фабрыкі «Комунарка», «шклозавода імя Сталіна», «калгаса «Шлях сацыялізма», «саўгаса імя Калініна», «Наркамзема Беларусі» і т. і.

Супроць слоў «райком», «гарком» неабходна пісаць поўнае названне райкома або гаркома партыі, у якім камуніст састаіць на ўліку і атрымлівае новы партыйны білет або кандыдацкую картку. Напрыклад: «Сталінскі райком гор. Менска», «Віцебскі гарком», «Смалявіцкі райком» і т. д. Супроць слоў «обласць, край, рэспубліка» неабходна псунасцю пісаць: «Беларуская ССР».

Выключна важнае значэнне мае дакладна і правільна напісанае прозвішча, імя і імя па бацьку. У значнай частцы старых партдакументаў былі дапушчаны недакладнасці ў гэтай справе. Паводле інструкцыі АКПО прозвішча, імя і імя па бацьку ў новых партдакументах павінны быць напісаны тэк, як яны канчаткова былі зафіксаваны ў акце праверкі партдакументаў, без ніякіх змен. А калі член або кандыдат партыі пасля праверкі змяніў сваё прозвішча ці імя, то аб гэтым яны абавязаны прадставіць у РК і ГК КП(б)Б адпаведныя дакументы.

Асаблівую ўвагу неабходна звярнуць на запаўненне граф: «Сацыяльнае становішча», «Час ўступлення ў ВКП(б)», «Род заняткаў з пачатку працоўнай дзейнасці». Асабліва гэта адносіцца да графы: «Ці удзельнічаў у апазіцыях і антыпартыйных групоўках». На гэта пытанне трэба даць канкрэтны адказ: у чым выразіўся ўдзел у апазіцыях і антыпартыйных групоўках, апазіцыйныя хістанні і барацьба супроць партыі. На пытанне: «Ці састаяў у іншых партыях» адказ павінен быць чоткі і канкрэтны, з указаннем, які час і ў якой партыі састаяў. На пытанне: «Ці служыў у арміях і атрадах, змагаўшыхся супроць савецкай улады» адказ павінен быць вычарпальным і дакладным, з указаннем у якой арміі або атрадзе, калі і які час. Пры запаўненні рэгістрацыйнага бланка правдзіва і дакладна паказваць свой жыццёвы шлях і сваю работу.

Задача РК і ГК КП(б)Б—дэталёва азнаёміць усе партыйныя арганізацыі і кожнага камуніста з гэтай інструкцыяй, каб яны маглі няўхільна выконваць усе яе патрабаванні.

Трэба цвёрда памятаць, што толькі пры максімальнай увазе да арганізацыі тэхнікі абмену, сурова ўлічваючы ўрокі праверкі партдакументаў і мабілізуючы ўсю партарганізацыю вакол абмену партыйных дакументаў і ўздыву ўсёй партыйнай работы на новую, больш высокую ступень, партарганізацыі здолеюць па-большэвіцку рэалізаваць рашэнні і ўказанні ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б аб абмене і выдачы новых партдакументаў.

Рашэннямі пленумаў ЦК на сакратароў райкомаў і гаркомаў і асабіста на першых сакратароў ускладзена выключна вялікая адказнасць за правядзенне абмену партыйных дакументаў на высокім палітычным узроўні.

У рашэнні снежаньскага пленума ЦК ВКП(б) прама ўказана:

«Непасрэдную адказнасць за правільную выдачу партбілетаў і кандыдацкіх картак перад ЦК ВКП(б), крайкомамі, абкомам і ЦК нацкомпартый нясуць персанальна сакратары гаркомаў і райкомаў».

Яны паспяхова справяцца з ускладзенай на іх задачай і апраўдаюць давер'е партыі толькі тады, калі па-большэвіцку мабілізуюць усю партыйную арганізацыю вакол правядзення гэтага важнейшага арганізацыйна-палітычнага мерапрыемства.

Абмен партыйных дакументаў трэба правесці так, каб ён яшчэ вышэй узняў аўтарытэт партыі і кожнай яе арганізацыі сярод беспартыйных мас, яшчэ больш умацаваў маналітнасць і згуртаванасць яе радоў, павысіў рэволюцыйную пільнасць і авангардную ролю кожнага камуніста на вытворчасці і на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва.

Абмен і выдача новых партбілетаў павінны забяспечыць навядзенне сапраўды большэвіцкага парадку ў партыйнай гаспадарцы, пазбавіць класава чуждыя, варожыя і апартуністычныя элементы усякай магчымасці пранікаць у рады партыі, узняць усю партыйна-арганізацыйную і палітычна-выхаваўчую работу да ўзроўню палітычных задач партыі, зрабіць статут непакісным законам работы і жыцця кожнай партыйнай арганізацыі КП(б)Б.

Побач з гэтым уся работа па абмену партыйных дакументаў павінна быць цесна ўвязана з падрыхтоўкай да новага прыёму ў члены партыі. Райкомы, гаркомы і ўсе пярвічныя партарганізацыі павінны рэзка палепшыць работу са спачувальнымі і комсамолам, як асноўным рэзервам папаўнення радоў партыі.

Не гледзячы на неаднаразовыя ўказанні ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б і рашэнні апошніх пленумаў ЦК, рад пярвічных партарганізацый не ўдзяляе належнай увагі большэвіцкаму выхаванню спачувальных і комсамола. Нярэдка выпадкі, калі гэта справа даручаецца другарадным асобам, за работай якіх не ўстанаўляецца належнага кантролю.

З такімі аносінамі трэба рашуча пакончыць і забяспечыць безагаворачнае выкананне ўказанняў снежаньскага пленума ЦК ВКП(б) і студзенскага пленума ЦК КП(б)Б аб рабоце са спачувальнымі і комсамолам.

У працэсе абмену партдакументаў уся КП(б)Б і кожная партыйная арганізацыя павінны поўнацю падрыхтавацца да новага прыёму ў партыю, які, паводле рашэння пленума ЦК, намечаецца з 1 ліпеня 1936 года. Кожная партарганізацыя павінна лічыць для сябе гонарам атрымаць дазвол на права новага прыёму ў партыю.

Пленумі ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б сур'ёзна напярэдзілі ўсе партыйныя арганізацыі аб тым, што новы поўны гэвнен праводзіцца выключна індывідуальным парадкам без якіх-ліб тэм і было адстапленняў ад статута партыі.

Праверка партыйных дакументаў паказала, што і радзе партарганізацый КП(б)Б статут партыі перамясціў самым грубейшым чынам.

Асабліва грубае парушэнне статута адбываецца пры прыёме новых членаў і кандыдатаў партыі, што было выкарыстана класава чуждымі і варожымі элементамі, усякага роду аферыстамі і жулікамі для пранікнення ў рады партыі, аб чым з асобай сілай падкрэслена ў рашэнні студзенскага пленума ЦК КП(б)Б:

«Праверка партыйных дакументаў у КП(б)Б з асаблівай рэзкасцю ўскрыла, што іменна масавае парушэнне ў партарганіцыях КП(б)Б статута партыі і было, галоўным чынам, выкарыстана класавым ворагам для пранікнення ў партыю».

Усе партарганізацыі абавязаны дабіцца, каб статут, не фармальна, а па сутнасці, стаў сапраўды непахіснай асновай усёй унутрыпартыйнай работы і жыцця. Трэба цверда памятаць, што толькі большэвіцкім захоўваннем непарушнасці статута партыі, як пры прыёме новых членаў і кандыдатаў партыі, так і ва ўсёй партыйнай рабоце, мы зможам навесці большэвіцкі парадак у партыйнай гаспадарцы, ажывіць усю партыйна-арганізацыйную і палітычна-выхаваўчую работу.

Задача ўсіх партыйных арганізацый, райкомаў і гаркомаў партыі—забяспечыць правядзенне абмену партдакументаў і падрыхтоўку да новага прыёму так, каб кожны член і кандыдат партыі добра ўяснілі, што статут з'яўляецца тым непахісным жалезным законам, парушаць які не дана права нікому.

Р. Соскін

Сакратар оршанскага райкома КП(б)Б

Аб падрыхтоўцы да абмену партыйных дакументаў

Падрыхтоўка да абмену партдакументаў пачалася ў нас з прапрацоўкі на партднях гарадскіх і вясковых партарганізацый рашэнняў аб выніках снежаньскага пленума ЦК ВКП(б), пленума ЦК КП(б)Б, а таксама рашэння бюро ЦК КП(б)Б аб выніках праверкі партдакументаў у оршанскай партарганізацыі.

На працягу лютага месяца бюро раённага камітэта склікала дзве інструкцыйныя нарады сакратароў парткомаў, парторгаў па пытанню падрыхтоўкі да абмену. На гэтых нарадах уважліва была прапрацавана інструкцыя ЦК ВКП(б) аб парадку абмену, пытанне аб арганізацыйных прынцыпах большэвізма — барацьба Леніна-Сталіна за чыстату радой партыі, а таксама статут ВКП(б). Кожны сакратар парткома і парторг азнаёміўся з задачамі правядзення абмену партдакументаў.

Па дырэктыве ЦК КП(б)Б былі праведзены для работы па абмену міжраённыя курсы рэгістратараў на 44 чал., з якіх 16 чал. вылучаны і зацверджаны Оршанскім раённым камітэтам. На курсах прапрацаваны арганізацыйныя прынцыпы большэвізма, статут ВКП(б) і ўсе змены ў ім, прынятыя на з'ездах і канферэнцыях партыі, рашэнне снежаньскага пленума ЦК ВКП(б) і студзеньскага пленума ЦК КП(б)Б аб выніках праверкі партдакументаў, інструкцыя ЦК ВКП(б) аб парадку абмену. З кожным рэгістратарам праведзена практычная работа аб парадку запаўнення рэгістрацыйных бланкаў і камплекта партдакументаў.

Бюро РК распрацавала календарны план абмену і склала спіс членаў і кандыдатаў па кожнай партарганізацыі.

Для работы па абмену партдакументаў абсталявана спецыяльнае памяшканне з трох пакояў: для гутаркі і запаўнення рэгістрацыйных бланкаў; для гутаркі сакратара райкома з кожным паасобным камуністам; для запаўнення партдакументаў.

Каб своєчасова забяспечыць камуністаў фотакарткамі, спецыяльна дагаварыліся з фатаграфіяй. Фотакарткі ўжо поўнасю прадстаўлены партарганізацыямі Мехзавода, Ільнакамбіната і НКВД, дзе абмен партбілетаў, згодна календарнаму плану, будзе праведзен у першыя пяць дзён.

22 і 24 лютага па ўсёй партарганізацыі праведзен адзіны партдзень, на якім падрабязна прапрацавана пытанне аб падрыхтоўцы

і правядзенні абмену партдакументаў. Дакладчыкі былі вылучаны райкомам і праінструктаваны на спецыяльнай нарадзе.

У партарганізацыях транспарту партдзень па пытанню абмену праведзен 1 і 2 сакавіка.

У абгаварэнні пытання аб абмене прыняла актыўны ўдзел на ўсіх партыйных сходах горада і вёскі большасць членаў і кандыдатаў партыі. У партарганізацыях механічнага завода «Чырвоны змагар» і Сувязі выступілі ўсе члены партыі, у партарганізацыі соўгаса «Усце» і Еромкаўскай з 17 выступіла 15, у Межаўскай тэрытарыяльнай партарганізацыі і соўгасе «Межава» з 14 выступіла 13, у партарганізацыі завода «Чырвоны Окцябр» з 18 выступіла 15. Абгаварэнне пытання аб абмене вельмі актыўна прайшло па ўсіх партарганізацыях раена.

Асноўная мэта партдня заключалася ў тым, каб даць магчымасць кожнаму члену і кандыдату партыі добра ўсвядоміць палітычнае значэнне абмену, павысіць партыйную пільнасць камуністаў у далейшым выкрыцці класава-чуждых элементаў, ні ў якой меры не дапускачы арганізацыйнай расхлябанасці, дабрадушша і ратазейства, грунтоўна засвоіць статут ВКП(б), у якім закладзены арганізацыйныя прынцыпы большэвізма, падрабязна азнаёміць камуністаў з парадкам абмену і запаўнення рэгістрацыйных бланкаў.

Усе партсходы праходзілі пад знакам разгортвання большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі. Галоўным стрыжнем выступленняў былі пытанні далейшага ўмацавання радоў партыі, палепшання арганізацыйна-партыйнай і выхаваўчай работы, павышэнне авангарднай ролі члена кіруючай партыі.

Падрыхтоўка да абмену, як і нядаўна праведзеная праверка партдакументаў, значна ўзняла актыўнасць членаў і кандыдатаў у партыйным жыцці і вучобе, што відаць з самасправаздач.

Прывядзем некалькі фактаў росту актыўнасці тых камуністаў, якія да апошняга часу слаба ўдзельнічалі ў рабоце партарганізацыі, адарваліся ад партжыцця, не клапаціліся аб павышэнні свайго палітычнага ўзроўню.

Характэрна самасправаздача тав. **Лоташа**. На ўсе пытанні бягучай палітыкі ён даваў здавальняючыя адказы, добра засвоіў статут ВКП(б) і рашэнні снежаньскага пленума ЦК ВКП(б), не гледзячы на малаграматнасць, палітычна правільна складае канспекты па гісторыі ВКП(б), актыўна наведвае партгабінет.

Тав. **Радкевіч** (партарганізацыя Мясакамбіната) лічылася раней найбольш адсталай камуністкай і ў партыйным жыцці і на вытворчасці. Зараз тав. Радкевіч—лепшая стаханаўка на вытворчасці, актыўна выконвае партыйныя даручэнні, акуратна наведвае і добра засвойвае праграму ў партыйнай школе, рэгулярна чытае газеты. На партдні па пытанню абмену тав. Радкевіч выступіла са словамі: «Мне стала куды весялей. Я адчуваю вялікую бадзёрасць. Мне толькі цяпер стала ясна, наколькі я раней адставала».

Тав. **Кандраценка** з соўгаса «Межава» рэдка калі выступаў на партсходах, а цяпер сам заявіў: «Я пачаў лепш працаваць над сабой, глыбей унікаць у партыйнае жыццё, бо зразумеў, што так далей быць не можа, што статут партыі трэба выконваць на справе».

Тав. **Ероменка** (кандыдат Пішчалаўскай партарганізацыі) гаво-

рыць: «Калі я ўзяўся моцна за вучобу, то пачаў расці. Цяпер мне стала лягчэй разбірацца ў махінацыях класавага ворага, і ў калгасе справа лепш абстаіць».

Тав. Бароўскага (Лёсазавод), паводле водзыву партарганізацыі, зараз не пазнаць: актыўна выконвае заданні, узмоцнена працуе над сабой, на вытворчасці з'яўляецца перадавіком.

Рост актыўнасці і жадання камуністаў узняць свой тэарэтычны ўзровень характэрны для ўсёй партарганізацыі раёна. Партыйна-выхаваўчая работа стала на першы план. Але нельга не адзначыць разрыву, які яшчэ наглядаецца паміж цятай камуністаў да аўладання рэвалюцыйнай тэорыяй і якасцю партыйнай асветы галоўным чынам у вясковых партарганізацыях, дзе прапагандыст яшчэ недастаткова падрыхтаваны тэарэтычна і метадычна. Для павышэння кваліфікацыі прапагандыстаў раённы камітэт праводзіць кожнага 7, 17 і 27 проп-семінары.

У большасці партарганізацый партыйны дзень з'яўляецца асноўным звяном работы, абвестка насычана партыйнымі пытаннямі і загадзя падрыхтоўваецца. Рэгулярна заслухоўваюцца самасправаздачы аб выкананні абавязкаў па статуту партыі з папярэднім абследваннем работы члена або кандыдата партыі. Павысілася ўвага да вядзення і афармлення пратаколаў партыйных сходаў. Спецыяльныя кнігі пратаколаў разданы кожнай партарганізацыі.

Ажывілася арганізацыйна-партыйная і выхаваўчая работа ў вясковых тэрытарыяльных партарганізацыях, да якіх прымацаваны ранейшыя камуністы-адзіночкі. У Гальцове, Малатні, Веравойшы, Еромкавічах, дзе тэрытарыяльныя партарганізацыі пакуль што не аформлены, работа пастаўлена слаба.

На фоне агульнага ажыўлення партыйнай работы, павышэння актыўнасці камуністаў ёсць яшчэ партарганізацыі, якія мала ўвагі ўдзяляюць рабоце партыйных груп па ўчастках.

Так, напрыклад, партыйная арганізацыя Осінторфа, праводзячы больш-менш рэгулярна партыйныя дні па ўсёй арганізацыі, рэдка іх праводзіць у партгрупнах па ўчастках. На сходах па пытаннях абмену партдакументаў самі камуністы рэзка крытыкавалі такую пастаноўку справы.

На некаторых партыйных сходах камуністы скардзіліся таксама на адсутнасць партыйных даручэнняў, бескантрольнасць выхаваўчай работы.

Кандыдат партыі тав. Канавалава (Медтэхнікум) выступіла з заяўленнем, што партарганізацыя не сочыць за яе вучобай, не дае партдаручэнняў, не ўцягвае ў партыйнае жыццё.

Член партыі тав. Жданава (соўгас «Усце») мае хворае дзіця. Партарганізацыя не паклапацілася аб тым, каб стварыць ёй умовы для вучобы і ўдзелу ў партыйным жыцці.

Праверка партдакументаў і падрыхтоўка да абмену спрыялі палепшанню работы са спачувачымі, прыёму ў групы спачувачых новых людзей, правярanych на вытворчасці.

У партарганізацыі Ільнакамбіната з часу праверкі прынята ў спачувачыя 10 стаханаўцаў. Сярод іх Баранаў Сцяпан брыгадзір арматурнага цэха. Уся яго брыгада стаханаўская, выконвае план на 250%. Сам Баранаў дае 400% плана і з'яўляецца актыўным грамадскім работнікам: член горсовета і кіраўнік дэпутацкай групы на камбінаце. Добра вучыцца ў стаханаўскім тэхнічным гуртку. Вярховін—першы

ініцыятар стаханаўскага руху на камбінаце, дае кладку ў 13.400 штук цэглы. Навучыў стаханаўскім метадам работы 10 чалавек. Актыўны член прафкома пабудовы. Рублёва—працуе на машыне «Геклінга» адна замест двух рабочых і план выконвае на 220%. лепшы профарганізатар на камбінаце. Па-стаханаўску працуюць і спачуваючыя Баранаў Іван, Петкевіч, Агееўка, Трушко і інш.

Партыйны камітэт Ільнакамбіната прапрацоўвае са спачуваючымі праграму і статут партыі, знаёміць з пытаннямі бягучай палітыкі, дае партыйныя даручэнні па масавай рабоце ў цэхах (палітінфарматары, чытчыкі газет сярод рабочых).

Раённы камітэт сваім слабым месцам лічыць работу са спачуваючымі. Большасць партарганізацый яе не разгарнула. На ўзмацненне гэтага ўчастку трэба ў бліжэйшы-ж час звярнуць максімум увагі.

Падрыхтоўка да абмену партдакументаў цесна звязана з выяўленнем тых, хто не заслугоўвае права насіць вялікае званне члена партыі Леніна-Сталіна, хто ашуканчым шляхам прабраўся ў яе рады і да гэтага часу не выкрыт. На партыйных днях, прысвечаных падрыхтоўцы да абмену, паступілі заявы на ўжо прашоўшых праверку паасобных членаў партыі.

На партсходах рэзка ставілася пытанне аб тых членах і кандыдатах партыі, якія не хочуць на справе выконваць статут, павышаць свой тэарэтычны ўзровень, адарваліся ад партыйнага жыцця.

Узяць, к прыкладу, члена партыі Шарая з партарганізацыі Леспрамгаса. Не гледзячы на неаднаразовыя папярэджанні, ён зусім адарваўся ад партыйнага жыцця, не бывае на партсходах, не наведвае партшколу. Або кандыдата партыі Жэнеўскага, пераведзенага па чыстцы 1933 г. Ён заявіў на сходзе: «Мне некалі хадзіць на сход. На членскія ўзносы грошай не маю. Калі будзеце аба мне рэзка пытанне ставіць, магу аддаць і кандыдацкую картку». Або Канановіча, які працуе ў калгасе Межаўскай тэрытарыяльнай партарганізацыі. За ўвесь час прабывання ў радах партыі ён усюды правальваў работу. Як старшыня калгаса не меў аўтарытэту. На партыйных сходах бывае рэдка, палітычна няграмажны, газет не чытае.

На партднях, прысвечаных падрыхтоўцы да абмену, падвергліся рэзкай крытыцы многа членаў і кандыдатаў партыі. Большасць—за пасіўнасць у партыйным жыцці і рабоце, за пропускі партвучобы, невыкананне заданняў.

Райком заслухае самасправаздачы ўзятых пад сумненне камуністаў для выяўлення прычын пасіўнасці, адсталасці і адарванасці ад партжыцця, а таксама магчымасці заставацца ў радах партарганізацыі.

На партыйных днях актыўна абгаварваліся таксама і вытворчыя пытанні. У выніку ў вясковых партарганізацыях узмацніліся тэмпы падрыхтоўкі да сяўбы (па вывазцы гною, торфу, попелу і інш.). У партарганізацыі Ільнакамбінага камуністы падверглі крытыцы недахопы будаўніцтва, дрэнную арганізацыю працы і культурна-бытавых умоў рабочых. У партарганізацыі Белдрэса выкрыты прычыны азарый, звязаных з дрэннай работай заводскага транспарту. На партднях былі вызначаны практычныя меры для знішчэння недахопаў у вытворчай рабоце і павышэння авангарднай ролі камуністаў.

Уся падрыхтоўчая работа да абмену партдакументаў намі праводзіцца пад знакам барацьбы за ліквідацыю недахопаў, выяўленых у

час праверкі партдакументаў, за ўздым партыйна-масавай і палітычна-выхаваўчай работы сярод беспартыйных мас рабочых і калгаснікаў, мабілізацыі іх на далейшае разгортванне стаханаўскага руху і барацьбу за высокі ўраджай калгасных палёў.

У цэнтры ўвагі РК і ўсёй партыйнай арганізацыі, у сувязі з падрыхтоўкай і правядзеннем абмену партдакументаў, пастаўлена барацьба за выкананне рашэнняў пленумаў ЦК і ўказання тав. Сталіна аб усямерным уздыме ідэйна-палітычнага і тэарэтычнага ўзроўню камуністаў і павышэнні іх рэвалюцыйнай пільнасці, барацьба за найстражэйшае захаванне статута нашай партыі.

Пад непасрэдным кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б і тав. Гікало наша партарганізацыя на аснове разгортвання большэвіцкай самакрытыкі і актыўнасці мас, строга захоўваючы непарушнасць статута партыі, ўказанняў ЦК ВКП(б) і асабіста тав. Сталіна, забяспечыць большэвіцкае правядзенне абмену партдакументаў і тым самым яшчэ вышэй узнімае аўтарытэт і боездольнасць оршанскай партарганізацыі.

Б. Рабкін

Сакратар парткома менскай фабрыкі
„Комунарка“

Партарганізацыя рыхтуецца да абмену партдакументаў

Снежаньскі пленум ЦК ВКП(б), падводзячы вынікі праверкі партдакументаў, адзначыў:

«Калі пры праверцы партыйных дакументаў асноўную ўвагу партыйныя арганізацыі сканцэнтравалі на тым, каб выкрыць ашукальным шляхам пранікшых у ВКП(б) ворагаў партыі, всякага роду прахадзімцаў і жулікаў, то пры абмене асноўную ўвагу неабходна звярнуць на тое, каб вызваліцца ад пасіўных людзей, якія не апраўдваюць высокага звання члена партыі, якія выпадкова папалі ў рады ВКП(б)».

Статут партыі з'яўляецца напакіснай асновай партыйнага жыцця, і наша партарганізацыя пачала разгортваць сваю работу вакол яго выкавання. Для нас гэта было асабліва важным, бо раней мы не раз мелі факты парушэння статута, кампанейскага прыёму ў партыю. Нават у мінулым годзе 8 сакавіка ў групу спачувальных было прынята 14 чалавек. Партком залічыў у спачувальныя работніцу Ямнік, якая ніколі не падавала заявы аб уступленні ў групу спачувальных, а таксама работніцу Альтман, якая доўгі час знаходзілася ў контррэвалюцыйнай эсэраўскай арганізацыі.

У паасобных камуністаў існавала такая думка, што статут для іх не пісан. Адсюль частыя спазненні і нерэгулярнае наведванне партыйных сходаў, адмаўленне ад вучобы, ухіленне ад партыйных даручэнняў.

Калі мы падышлі да справы бліжэй, то аказалася, што рад камуністаў слаба, а некаторыя і зусім не ведалі статута партыі (тт. Сіндлер, Турэцкі, Шаблоўскі, Добкін, Сахарчук, Ганчарык, Сверхчук). Цяпер справа арганізавана так, што статут партыі вывучае кожны камуніст, да адстаючых прымацаваны больш падрыхтаваныя таварышы, створан кантроль за выкананнем даручэнняў.

Тт. Дзятковіч, Гурэвіч, Новікава дабіліся станоўчых вынікаў ад індыўідуальных заняткаў з прымацаванымі да іх адстаючымі. Так, напрыклад, Сіндлер, Падастравец, Турэцкі ўжо нядрэнна арыентуюцца ў пытаннях статута, пачалі лепш разбірацца ў бягучай палітыцы. Для больш глыбокага вывучэння статута арганізуецца рад лекцый на тэму «Вучэнне Леніна-Сталіна аб партыі».

У нашай арганізацыі 18 кандыдатаў, з якіх 6 чал. пераведзена

з членаў партыі ў час чысткі 1933 года. З кандыдагамі праводзіцца асобная работа: частыя гутаркі, абследаванне работы на вытворчасці, азнаямленне з бытам, культурным ростам, работай над сабой, карыстаннем бібліятэкай і інш. Усё гэта дало нам магчымасць скласці поўнае ўяўленне аб кожным кандыдаце партыі, падштурхнуць адстаючых таварышоў да сістэматычнай работы над сабой, рэгулярнай чыткі газет, літаратуры і інш.

Кандыдаты партыі тт. Пташнік, Варацілаў, Шнэйдэр, Радкевіч, Турэцкі, Гіль, Пагарэйчык, Дано, Бернштэйн, Гольдзін, Липман, Юрдзіцкая многа зрабілі для падрыхтоўкі да пераводу ў партыю. Асабліва трэба адзначыць палітычны рост тав. Гіль, якая, будучы абсалютна палітычна няграмаднай, не хацела вучыцца. Цяпер чытае газеты, мастацкую літаратуру, добрасумленна прапрацоўвае заданні, якія даюцца ёй у гуртку, вядзе рабочыя запісы, складае канспекты.

Партком рыхтуе зараз спецыяльны партдзень, прысвечаны пытанню: «Як нашы кандыдаты партыі рыхтуюцца да абмену партыйных дакументаў і пераводу ў партыю».

Важнасць вучобы, неабходнасць засваення прац Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна ўсвядомлена цяпер усёй нашай партыйнай арганізацыяй. У нас вучацца ўсе камуністы, калі не лічыць траіх хворых.

15 лютага адбыўся партыйны дзень па пытанню аб становішчы партыйнай вучобы ў нашай партарганізацыі. Рыхтуючыся да яго, партыйныя групы прапрацавалі раздзел «Тэорыя» з «Пытанняў ленінізма». Партком заслухаў справаздачу ўсіх прапагандыстаў і стараст гурткоў і ўстанавіў, што амаль усе камуністы, за невялікім выключэннем, змянілі свае адносіны да вучобы. Некаторыя таварышы (Салавейчык, Яглоўскі), занадта спадзеючыся на свой стары «багаж», не заўсёды наведваюць заняткі, не прапрацоўваюць усіх патрэбных да тэмы матар'ялаў. Флендэр толькі «адседжваецца» на занятках. Кугель, Падастравец цяжка ўспрымаюць матар'ял з-за слабой агульнай асветы. Да іх прымацаваны цяпер індывідуальна выкладчыкі па агульнаадукацыйных прадметах.

Пры абгаварэнні пытання аб партыйнай вучобе выявілася, што прапагандысты не звязаны з прадпрыемствам, недыферэнцыявана падыходзяць да слухачоў, мала патрабавальны. І зусім правільна адзначалася на парткоме і на партсходзе, што нам патрэбны такія прапагандысты, якія былі-б сапраўды большэвіцкімі прапагандыстамі, цесна звязанымі з жыццём прадпрыемства. Гэта цалкам адносіцца да прапагандыстаў Пружынінай і Розінай, якія за тры гады сваёй прапагандысцкай работы на фабрыцы не дабіліся патрэбных рэзультатаў. Не выпадкова камуністы Шаблоўскі, Добкін, Сахарчук, Сверхчук, займаючыся па 3—4 гады, кожны год пачынаюць вучобу спачатку. Безумоўна, у гэтым віна не аднаго толькі прапагандыста, тут ёсць віна і парткома і слухачоў.

У выніку праверкі партдакументаў вучоба на фабрыцы прасунулася далёка ўперад. Гурткі працуюць па плану. Многія камуністы настолькі пашырылі свой светапогляд, што іх цяпер не пазнаеш. Выступленні на сходах тт. Медзенкі, Дзятковіча, Куперштока, Глайхенгауза, Мядзведзевай і іншых сведчаць аб росце іх палітычнай грамаднасці.

Камуністы павысілі свае патрабаванні і да партыйнай арганізацыі. Тав. Заводнікаў, выступаючы па дакладу аб становішчы партыйнай

вучобы на фабрыцы, заявіў: «Я другі год займаюся ў вячэрнім Комвузе, вывучаю гісторыю партыі, эканомпалітыку. Зараз я асабліва адчуваю неабходнасць у набыцці агульнай адукацыі».

І гэта зусім зразумела. Рост ідэйна-палітычнай узброенасці і актыўнасці камуністаў асабліва важны цяпер, калі так высока ўзняўся культурна-тэхнічны ўзровень рабочых. Стаханавец—гэты новы чалавек эпохі Сталіна, аўладаўшы тэхнікай вытворчасці,—прад'яўляе нам штодня ўсё новыя, больш высокія патрабаванні. Камуніст павінен узначаліць вялікі стаханаўскі рух, накіраваць яго ў правільнае русло. У гэтым—наша задача.

У правільнай пастаноўцы і ходзе партвучобы вялікую ролю адыгрывае стараста. Ён з'яўляецца гаспадаром гуртка, памочнікам прапагандыста. Наша партарганізацыя ўмяніла кожнаму старасце ў абавязак—ведаць, чаму слухач прапускае заняткі, не складае канспектаў, не прапрацоўвае матар'ялаў, ведаць хатнюю абстаноўку і ўмовы быту кожнага слухача.

Не зусім добра ў нас выконваўся 7 пункт статута партыі аб уплаце членскіх узносаў. Гэту справу разглядалі як чыста фінансавую і перадааручылі яе кандыдату партыі. Нават спецыяльная дырэктыва ЦК ВКП(б) аб тым, што членскія ўзносы павінен збіраць сакратар партыйнага камітэта, парушалася. На гэта пытанне мы звярнулі цяпер самую сур'ёзную ўвагу. Пры ўзыманні членскіх узносаў мы не абмяжоўваемся фармальнай адзнакай у партбілеце, а праводзім жывую гутарку з членамі і кандыдатамі партыі.

Калі тав. Шчуцкі (у нашай партарганізацыі 3 месяцы) прышоў плаціць членскія ўзносы, то пры гутарцы выявілася, што ён не ведае членаў палітбюро, не здолеў адказаць на пытанне, хто такі тав. Ежоў. Азнаёміўшы тав. Шчуцкага са складам палітбюро, мы з ім дагаварыліся штодзенна, на працягу двух дэкад, сустракацца ў парткоме для прапрацоўкі раду пытанняў, у якіх ён слаба разбіраецца.

З кандыдатам партыі тав. Шнэйдэр пры ўплаце членскіх узносаў таксама завязалася гутарка. Як выявілася, тав. Шнэйдэр тры дні не чытала газет, цяжка ёй даецца матар'ял па тэме «Годы рэакцыі». Тут-жа яна была прымацавана да тав. Горфінкеля для кансультацыі па гэтым пытанню.

Можна прывесці яшчэ цэлы рад прыкладаў, калі мы дабіліся станоўчых рэзультатаў пры выкананні пункта статута аб членскіх узносах.

Ёсць у нас яшчэ і пасіўныя члены партыі (Хаждан, Ганчарык), якія фармальна адносяцца да работы, вучобы, выканання партыйных даручэнняў.

У в'ніку праверкі партдакументаў наша партыйная арганізацыя ідэйна вырасла і ўмацавалася, у кожнага камуніста павысілася ўсведамленне адказнасці за даручаную работу, за вучобу, за выкананне статута партыі.

Перад намі цяпер стаіць задача—добра падрыхтавацца да абмену партдакументаў на аснове рашэнняў снежаньскага пленума ЦК ВКП(б) і студзенскага пленума ЦК КП(б)Б, каб яшчэ вышэй узняць усю партыйную работу, безупынна змагаючыся за чыстату і боездольнасць радоў нашай партарганізацыі.

Е. Сосінаў

Сакратар бярэзінскага РК КП(б)Б

Партыйная асвета ў цэнтры ўвагі

У працэсе праверкі партдакументаў выявілася вельмі слабая ўзброенасць асновамі марксізма-ленінізма, нізкі ўзровень як агульнага, так і палітычнага развіцця, значнай часткі партарганізацыі Бярэзінскага раёна. Некаторыя раённыя, нават адказныя, работнікі спрабавалі прыкрыць нежаданне працаваць над сабой, павышаць свой агульны палітычны ўзровень тым, што ў іх з гэтага нічога не выйдзе, бо яны не канчалі сярэдніх і вышэйшых школ, ды к таму-ж перагружаны практычнай работай.

Паколькі райком партыі не ўдзяляў належнай увагі прапагандысцкай рабоце, то ўсё гэта прывяло к таму, што частка вясковых камуністаў—адказныя сельсавецкія работнікі, кіраўнікі калгасаў і нават паасобныя раённыя работнікі аказаліся ў хвасце мас, не здолеўшы стаць на чале іх у барацьбе за выкананне важнейшых пастаноў партыі і ўрада. Тым больш не здолелі яны своєчасова ўзначаліць стаханаўскі рух у паасобных калгасах і саўгасах раёна, прадаўжаючы працаваць па-старынцы, шляхам адміністрацыйнага камандавання, часта парушаючы рэвалюцыйную законнасць і гэтым спрыяючы падрыўной рабоце класавага ворага.

Бюро ЦК КП(б)Б, прымаючы акты праверкі партыйных дакументаў у бярэзінскай партарганізацыі, указала на зусім незадавальняючую пастаноўку партыйнай асветы і неабходнасць карэннай перабудовы і палепшання якасці прапагандысцкай работы ў раёне.

Перабудоўваючы ўнутрыпартыйную работу пасля праверкі партдакументаў, райком паставіў партыйную асвету ў цэнтр сваёй увагі. Да абмену партдакументаў наша партарганізацыя падыходзіць ужо з некаторымі поспехамі. Арганізавана сталая сетка партыйных школ і гурткоў, амаль усе 149 членаў і кандыдатаў партыі ахоплены той ці іншай формай вучобы. Карэнным чынам перагледжаны сталы склад прапагандыстаў, адхілены ад прапагандысцкай работы кандыдаты партыі, комсамольцы і паасобныя члены партыі, якія не апраўдалі сябе на гэтай рабоце і былі да яе не падрыхтаваны. Падобраны больш падрыхтаваны і правераны склад прапагандыстаў з партактыва. Цяпер у нас працуе 17 прапагандыстаў: 5 членаў бюро РК, 2 члены РК, 2 штатныя прапагандысты і 8 адказных работнікаў партактыва; сярод іх толькі адзін кандыдат партыі—з вышэйшай адука-

цыяй. З агульнай колькасці прапагандыстаў ў сістэме партасветы працуе 12 чалавек, у дапамогу комсамольскай сетцы перадаана 3 чалавекі і для палітзаняткаў з настаўнікамі—2. Па адукацыі—5 чалавек з вышэйшай і 4 з сярэдняй партыйнай асветай. Усе прапагандысты, за выключэннем аднаго кандыдата, маюць не менш 6—7 гадоў партыйнага стажу і 1—2 гадоў прапагандысцкай работы.

З усімі прапагандыстамі прапрацавана пастанова пленума ЦК КП(б)Б аб прапагандысцкай рабоце. Устаноўлена сістэматычная канкрэтная дапамога і кантроль за работай прапагандыстаў. 4 разы ў месяц па плану займаецца пропсемінар пад кіраўніцтвам сакратара райкома. На семінары разбіраюцца канспекты чарговых заняткаў, абгаварваецца і перадаецца лепшы вопыт работы. Прыступлена да прапрацоўкі з прапагандыстамі курса па ленінізму. Усе прапагандысты забяспечаны неабходнай літаратурай. Склад прапагандыстаў зацверджан бюро РК КП(б)Б.

Сетка партыйнай асветы пабудавана наступным чынам:

Два партыйныя гурткі па вывучэнню палітграматы, а таксама статута і праграмы партыі ахапляюць сабой 12 кандыдатаў партыі і спачувваючых.

Восем гурткоў па вывучэнню гісторыі партыі па падручніку Кнорына і Яраслаўскага ахапляюць 54 комуністаў.

Адна партыйная школа пры РК КП(б)Б з райпартактывам па вывучэнню гісторыі партыі па творах класікаў марксізма-ленінізма ахапляе 16 комуністаў.

Партыйная школа пры РК КП(б)Б ахапляе 30 комуністаў-адзіночак пераважна сельсавецкага актыва—старшыні сельсоветаў, старшыні калтасаў, брыгадзіры і інш., якія тэрытарыяльна раскінуты і не маюць магчымасці займацца на месцы. Гэта школа працуе 3 дні ў месяц па 8 гадзін. На перыяд паміж трохдзённымі зборамі комуністам-адзіночкам даецца матэрыял для сістэматычнай работы над сабой, які потым падагульваецца і больш шырока прапрацоўваецца з кіраўніком школы—нам. сакратара райкома т. Аднарогім.

41 комуніст і комсамалец ахоплены завочным вывучэннем гісторыі партыі: 15—у групе паніжанага і 26 у групе павышанага тыпу. Усяго, такім чынам, ахоплена, разам з пропсемінарам, 156 чал., з іх 8 спачувваючых.

Згодна рашэнню бюро РК, ва ўсіх партшколах, гуртках і на сходках пярвічных арганізацый уведзены палітінфармацыі па важнейшых пытаннях міжнароднага становішча, партыйнага жыцця і сацыялізму. Улічаны ўсе члены і кандыдаты партыі, якія маюць зусім нізкую агульна-адукацыйную падрыхтоўку. Большасць іх прымацавана да настаўнікаў для сістэматычных заняткаў па ліквідацыі малаграматнасці (Гарэлік, Ясько, Лапцёнак, Бачароў і іншыя).

Многія комуністы дастаткова ўсвядомілі значэнне партыйнай асветы, прыкладна адносяцца да заняткаў, своечасова і акуратна рыхтуюцца да кожнай тэмы, чытаюць навінейшую мастацкую літаратуру. Да такіх таварышоў можна аднесці Старобінца, Бусловіча, Крупкіна і іншых.

Бюро РК сістэматычна заслухоўвае справаздачы партыйных школ, гурткоў і паасобных комуністаў аб іх рабоце над павышэннем палітычнага ўзроўню. За студзень—люты заслуханы 5 школ і гурткоў і 10 індыўідуальных справаздач. Зараз шырока практыкуюцца індыві-

дуальныя справаздачы камуністаў на сходах пярвічных партыйных арганізацый.

Аднак усё гэта толькі пачатак работы. Мы далёка яшчэ не забяспечылі глыбокага разумення і безагаворачнага выканання статута і праграмы партыі кожным членам і кандыдатам. Яшчэ многія камуністы фармальна адносяцца да партвучобы, не рыхтуюць да заняткаў мінімуму заданага матар'ялу, не выпрацавалі сістэмы і навыкаў у рабоце над сабой. Інструктары райкома, партарганізатары і партгабінет слаба дапамагаюць вясковым камуністам парадамі і канкрэтнымі ўказаннямі. У некаторых партыйных школах і гуртках (Вінзавод) заняткі праходзяць нудна, нецікава, па-кніжнаму.

Пры камплектаванні школ і гурткоў недастаткова ўлічваўся паліт-узровень кожнага камуніста, асабліва сці вучобы і работы са спачувачымі. Большасць школ і гурткоў пачала курс тэсторы партыі з пасляокцябрскага перыяда і зусім слаба ўяўляе перыяд да Окцябра. Не заўсёды выконваецца пастанова бюро РК аб правядзенні ў сетцы партыйнай вучобы палітычнай інфармацыі па важнейшых пытаннях міжнароднага становішча, партыйнага жыцця і сацыялізму. У час заняткаў вельмі мала выкарыстоўваюцца карты, табліцы, дыяграмы, выразкі, мастацкі матар'ял і т. п.

Навейшая мастацкая літаратура не папулярны, да камуністаў не даведзен неабходны мінімум і мала хто за гэтым сочыць. Калектыўны разбор і чытка мастацкай літаратуры не арганізаваны.

РК павінен яшчэ многа папрацаваць над пастаноўкай партыйнай вучобы, каб выканаць рашэнне ЦК КП(б)Б аб прапагандысцкай рабоце, выхаваць усю партарганізацыю ў духу марксізма-ленінізма, зрабіць яе баяздольнай і прынцыпова непрымірай у барацьбе за справу Леніна—Сталіна.

Абмен партыйных дакументаў дапаможа замацаваць дасягненні ў прапагандысцкай рабоце і рушыць яе ўперад.

С. Хаскін

Сакратар заслаўскага РК КП(б)Б

Як прыцягваюцца члены райкома партыі да штодзённай практычнай работы

У рэзультаце праверкі партыйных дакументаў райком партыі за апошні час карэнным чынам змяніў метады сваёй работы і кіраўніцтва, наладзіў жывую сувязь з нізавымі партарганізацыямі і пасобнымі камуністамі.

Кожная нізавая пярвічная партарганізацыя вызучаецца на месцы прадстаўніком райкома, які практычна дапамагае ёй у падборы пытанняў і правядзенні партыйных сходаў, у падрыхтоўцы дакладчыкаў, складанні планаў работы, наладжванні партыйнай вучобы камуністаў і работы сярод беспартыйнага актыва.

Кожны член райкома атрымлівае ад бюро сістэматычныя заданні па правядзенню партыйных і палітдзен у пярвічных партарганізацыях і калгасах, прапрацоўцы рашэнняў партыі і ўрада на прадпрыемствах і ў калгасах, а потым дакладвае аб выкананні.

Вялікую практычную работу члены райкома праводзяць у галіне партыйнай прапаганды і агітацыі: 8 членаў райкома з'яўляюцца прапагандыстамі партыйных школ і гурткоў, 6—агітатарамі, а астатнія сістэматычна правяраюць работу партыйных школ, практычна дапамагаюць прапагандыстам і слухачам у правядзенні заняткаў і палепшанні якасці вучобы. З адстаючымі камуністамі члены райкома праводзяць індыўідуальныя і групавыя гутаркі, правяраюць, што чытае кожны камуніст з палітычнай і мастацкай літаратуры, дапамагаюць самастойна прапрацоўваць важнейшыя палітычныя матэрыялы, складаць канспекты палітзаняткаў. У рэзультаце многія члены і кандыдаты партыі (т.т. Ілак, Грычынскі, Макрышова і інш.) пачалі лепш займацца.

Такім чынам, пры непасрэдным удзеле членаў райкома ў практычнай рабоце партыйнай асветы, партвучоба па раёну значна палепшылася.

З беспартыйным актывам на прадпрыемствах і ў саўгасах члены райкома праводзяць палітычныя гутаркі і вытворчыя нарады, выяўляюць лепшых актывістаў-стаханаўцаў, уцягваюць іх у штодзённую работу пярвічных партарганізацый, рэкамендуюць у спачуваючыя. За апошні час у групу спачуваючых уцягнута новых 18 чалавек.

Члены райкома праводзяць вялікую работу і ў дамах сацыяльнай культуры,

у гуртках па вывучэнню мастацкай літаратуры, агратэхнікі, у харавых гуртках калгасаў і соўгасаў, у правядзенні культурных вечароў моладзі. У калгасе «Полымя», напрыклад, арганізаваны два ўзорныя самадзейныя харавыя гурткі, якія не раз выступалі ў Менску па радыё. У раёне працуюць 63 гурткі па чытцы мастацкай літаратуры.

Усе гэтыя формы і метады выкарыстання членаў райкома на практычнай партыйнай рабоце далі магчымасць значна палепшыць партыйную і культурна-масавую работу, дэталёва вывучыць кожнага камуніста, умацаваць штодзённую жывую сувязь райкома з нізавымі партыйнымі арганізацыямі і камуністамі-адзіночкамі, узняць актыўнасць некаторых членаў і кандыдатаў партыі, раней адарваных ад партыйнага жыцця.

Сходы первічных партарганізацый праводзяцца зараз па плану, арганізавана. Калі 2—3 месяцы таму назад камуністы даведваліся пра абвестку дня толькі ў дзень сходу, то зараз яны ведаюць яе за 10 дзён і могуць загадзя падрыхтавацца. У падрыхтоўцы і правядзенні партыйных сходаў первічных партарганізацый абавязкова ўдзельнічае прадстаўнік райкома, які дапамагае больш адсталым камуністам падрыхтавацца да выступлення на сходзе і прыняць удзел у рэалізацыі яго рашэнняў. Члены райкома ў радзе партарганізацый (РВК, калгасаў «Полымя», «Звязда») праводзяць тэарэтычныя даклады, арганізуюць індывідуальныя справаздачы камуністаў аб рабоце і вучобе, што значна ўзняло актыўнасць «маўчальнікаў» і ідэйную насычанасць партыйных сходаў.

Дасягнутыя намі некаторыя поспехі ў перабудове партыйнай работы яшчэ далёка не задавальняюць запатрабаванняў арганізацыйна-партыйнай і выхаваўчай работы сярод шырокіх мас камуністаў і беспартыйнага актыва.

Заслаўская партарганізацыя, якая працуе на рубяжы двух светаў, ачысціўшы ў выніку праверкі партыйных дакументаў свае рады ад варожых, шпіёнскіх і перарадзіўшыхся элементаў, прыкладзе ўсе сілы к таму, каб рэалізаваць рашэнні партыі, дабіцца развароту партыйна-масавай і палітычнай работы, узняць авангардную ролю камуніста, яшчэ больш згуртаваць шырокія масы працоўных вакол партыі і любімага правадыра—таварыша Сталіна.

М. Лабадзёў

Аб самасправаздачах камуністаў

У бабруйскай партарганізацыі за апошні час шырока пачалі практыкавацца самасправаздачы камуністаў на паседжаннях парткомаў і, галоўным чынам, на сходах первічных партарганізацый. Справа ідзе не толькі аб павелічэнні колькасці самасправаздач, але і аб палепшанні іх якасці, іх уздзеяння на павышэнне ідэйна-палітычнага выхавання і авангарднай ролі камуністаў на вытворчасці.

Рашаючы зрух у гэтай справе зрабіла праверка партыйных дакументаў. Яна дапамагла не толькі кіраўнікам раённай партыйнай арганізацыі, якія непасрэдна праводзілі праверку, але і сакратарам первічных партарганізацый і парторгам лепш вывучыць людзей, своечасова дапамагчы ім у ідэйна-палітычным росце, а нярэдка і папярэдзіць правал у рабоце або адрыў ад партыйнага жыцця. Вопыт паказаў, што адным з лепшых метадаў у гэтых адносінах з'яўляецца самасправаздача камуніста перад партыйнай арганізацыяй.

Вядомае рашэнне пленума Ленінградскага гаркома ВКП(б) аб задачах партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай работы дае наступныя ўказанні па пытанню аб самасправаздачах:

«Ухваляючы правядзенне самасправаздач камуністаў, як адну з форм калектыўнай партыйнай праверкі работы кожнага члена партыі і дапамогі яму з боку партыйнай арганізацыі, пленум гаркома прапануе забяспечыць такую пастаноўку самасправаздач, каб яны ахаплялі работу камуніста, перш за ўсё, як члена партыі і большэвіцкага арганізатара мас (ўдзел у партыйным жыцці, работа над сабой, выхаваўчая работа сярод беспартыйных)».

Прывядзем рад прыкладаў, якія сведчаць аб вялікім значэнні самасправаздач для ідэйна-палітычнага выхавання камуністаў.

На шпаларэзным заводзе член партыі Акуліч, палітычна слаба развіты, не хацеў рэгулярна чытаць газеты і наведваць партыйныя сходы. На адным з партсходаў была заслухана яго індывідуальная справаздача. Недахопы Акуліча грунтоўна абгаварылі і парашылі даваць яму паасобныя заданні, рэгулярна правяраючы іх выкананне. З таго часу Акуліч рэгулярна наведвае заняткі палітгуртка, чытае газеты, грунтоўна ўзяўся за вывучэнне праграмы і статута партыі, акуратна выконвае заданні парторга.

Партарганізацыя Лесакамбіната заслухала самасправаздачу члена партыі Емельянчыка, які дрэнна выконваў даручэнні парткома і зусім перастаў вучыцца. Як выявілася, Емельянчык, працуючы на біржы піламатар'ялаў, зусім не карыстаўся выхаднымі днямі, а гэта шкодна

адбівалася на вучобе. Дагаварыліся з начальнікам біржы аб выхадных днях для Емельянчыка, прымацавалі да яго больш развітага таварыша. Цяпер Емельянчык стаў прыкладным камуністам, рэгулярна займаецца ў гуртку па гісторыі партыі, некаторы час выконваў абавязкі парторга.

Партком будаўніцтва Гідролізнага завода заслухаў самасправаздачу кандыдата партыі тав. Рубіна. Выявілася, што газеты Рубін чытае нерэгулярна, у гуртку па гісторыі партыі займаецца слаба, бо не дазваляюць цяжкія сямейныя абставіны—жонка часта хварэе, і прыходзіцца ўдзяляць ёй многа ўвагі. Партком дагаварыўся аб пасылцы жонкі Рубіна на лячэнне, прымацаваў для дапамогі яму ў занятках члена партыі Гурэвіча і прапанаваў Рубіну цясней звязацца з партгабінетам. Указанні парткома выкананы.

З паданых прыкладаў відаць, што галоўны ўпор пры самасправаздачах робіцца на пытанне палітычнай вучобы Гэта, безумоўна, не дрэнна. Але буйнейшым недахопам пераважнай большасці самасправаздач трэба лічыць тое, што ў іх абыходзіцца выкананне камуністам іншых патрабаванняў, прад'яўляемых яму статутам акрамя вучобы.

Праверка партыйных дакументаў наглядна паказала, што статут партыі, гэта аснова партыйнага жыцця, часта не выконваўся і проста скажаўся, што многія камуністы слаба засвоілі статут, а рад сакратароў парткомаў і парторгаў не заглядалі ў яго месяцамі, а то і цэлымі гадамі. Засмечанасць партыйнай арганізацыі чуждымі і класава-варожымі элементамі, арганізацыйная распушчанасць былі вынікам ігнаравання статута партыі і прытуплення большэвіцкай пільнасці.

Самасправаздачы камуністаў, не ўвязаныя з іншымі пунктамі статута партыі, не маглі даць і поўнацэнных рэзультатаў.

У другім пункце статута з выключнай яснасцю ўказана:

«Член партыі абавязан:

а) захоўваць найстражэйшую партыйную дысцыпліну, актыўна ўдзельнічаць у палітычным жыцці партыі і краіны, праводзіць на практыцы палітыку партыі і рашэнні партыйных органаў;

б) няўстанна працаваць над павышэннем сваёй ідэйнай узброенасці, над засваеннем асноў марксізма-ленінізма, важнейшых палітычных і арганізацыйных рашэнняў партыі і растлумачваць іх беспартыйным масам;

в) як член кіруючай партыі ў Савецкай дзяржаве,—быць узорам захоўвання працоўнай і дзяржаўнай дысцыпліны, авалодаваць тэхнікай сваёй справы, безупынна павышаючы сваю вытворчую, дзелавую кваліфікацыю».

Праверка партыйных дакументаў вельмі многаму навучыла камуністаў, у прыватнасці дапамагла правільнай пастаноўцы самасправаздач.

Возьмем к прыкладу Бабруйск:

На заводзе імя Кірава партарганізацыя заслухала даклады камуністаў Ясевича і Гарэліка аб тым, як яны выконваюць статут партыі. Па дакладах разгарнуліся ажыўленыя спрэчкі. Амаль усе прысутныя прынялі ўдзел у грунтоўным абгаварэнні работы заслуханых таварышоў з пункту погляду выканання імі статута партыі. У прынятым рашэнні адзначаны іх недахопы і вызначаны канкрэтныя заданні для кожнага.

Партарганізацыя швейнай фабрыкі імя Дзержынскага заслухала даклады тт. Вендроў, Паланецкага, Салановіча і Зорына аб выкананні статута партыі. Сакратар парткома тав. Гейфман зрабіла судаклад аб выкананні пяцідзесятага пункта статута. Такім чынам сход абгаварыў работу не толькі паасобных камуністаў, але і ўсёй пераходнай партарганізацыі. У спрэчках выступіла 25 чалавек, якія звярнулі ўвагу на канкрэтныя недахопы ў рабоце дакладчыкаў і ўсёй пераходнай партарганізацыі.

У прынятым рашэнні ўказана, што тав. Вендроў дрэнна засвойвае праграму партыйнай школы, бо слаба рыхтуецца да заняткаў. Адзначан рад недахопаў і ў рабоце на вытворчасці. Усім камуністам даны канкрэтныя заданні па падрыхтоўцы стаханаўскай дэкады.

Далейшая работа гэтых таварышоў сведчыць аб тым, што яны ўлічылі заўвагі сходу, больш упарта сталі працаваць як над павышэннем свайго ідэйна-палітычнага ўзроўню, так і на вытворчасці.

Прыведзеныя станоўчыя прыклады, на жаль, не характэрны для ўсіх пераходных партарганізацый. У гэтай справе многа яшчэ недахопаў, шмат недаробленага.

Перш за ўсё кідаецца ў вочы адсутнасць сістэмы. Заслухаюць тры-чатыры самасправаздачы на адным сходзе і надоўга забудуць пра іх, пакуль хто-небудзь з камуністаў не правініцца. Трэба памятаць, што самасправаздачы павінны заслухоўвацца рэгулярна.

Часта самасправаздачы ставяцца проста для запаўнення абвесткі дня, калі да сходу не падрыхтаваны іншыя пытанні. Прызначаная ў дзень схода, а ў лепшым выпадку—за адзін-два дні да сходу, самасправаздача носіць чыста фармальны характар, аказываецца.

Такія адносіны да жывой справы з'яўляюцца галоўным недахопам самасправаздач. Вельмі часта па справаздачы выносяць празмерна доўгія рэзалюцыі, у якіх камуністу даюцца парады і ўказанні на ўсе выпадкі жыцця. Многія таварышы не разумеюць таго, што нават вельмі добрая рэзалюцыя не забяспечвае поспеху справы. Пospех будзе толькі ў тым выпадку, калі партком пасля самасправаздачы прыме ўсе меры, каб узняць у камуніста адчуванне адказнасці за яго партыйную вучобу і работу на вытворчасці, а галоўнае—забяспечыць яму ў гэтым штодзённую канкрэтную дапамогу.

Ацэнку самасправаздачы камуніста, з пункту погляду паграбаванняў статута партыі, трэба даваць, перш за ўсё, на падставе аналізу таго, як ён выконвае прынятае рашэнне на практыцы і ў якой меры дапамагаюць яму ў гэтым члены партыі і партыйная арганізацыя.

Прывядзем характэрны прыклад. У партарганізацыі бабруйскага Лесакамбіната не апошняе месца ў абвесцы дня агульных сходаў і паседжанняў парткома займаюць самасправаздачы камуністаў. Яны далі ўжо не мала станоўчых вынікаў, але часам носяць фармальны характар.

Не так даўно, калі пасля праверкі партдакументаў прашоў ужо значны час, партком раптам выявіў, што кандыдат партыі з 1932 года Трафімаў Д. І. на працягу 10 месяцаў не плаціў партыйных узносаў і ад партыйнага жыцця адарваўся.

На камбінаце не мала заслухалі справаздач, многа гаварылі і аб тым, што праверка дапамагла вывучыць камуністаў, а вось Трафімава заслухаць часу не знашлі. Прыведзены факт лішні раз сведчыць аб тым, што часам рэзалюцыі засланяюць жывога чалавека,

што адносіны да самасправаздачы куніста носяць часта фармальны характар.

Нельга таксама не адзначыць, што заводскі друк прымае слабы ўдзел у падрыхтоўцы да самасправаздач, тым часам як роля яго ў гэтай справе агромна.

Задача партарганізацый заключаецца ў тым, каб зрабіць самасправаздачу адной з форм калектыўнай партыйнай праверкі работы кожнага куніста. Яна будзе вырашана з поспехам, калі элементы фармальных адносін да самасправаздач ліквідуюцца як мага хутчэй.

С. Мышалаў

Сакратар дубровенскага РК КП(б)Б

Палітычнае выхаванне мас—у цэнтры ўвагі

Ажыццяўленне велізарнейшай у гісторыі чалавецтва задачы — пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства—патрабуе безупыннага росту культурнага і палітычнага ўзроўню кожнага ўдзельніка гіганцкай соцыялістычнай будоўлі.

Перавыхаванне калгаснікаў, нядаўніх дробных уласнікаў, у свядомых працаўнікоў соцыялістычнага грамадства, ліквідацыя спадчыны мінулага—дробнаўласніцкіх настрояў і звычаяў, якія живуць яшчэ сярод адсталай часткі калгаснікаў, паўстае перад намі як задача сапраўды глыбока актуальнага палітычнага значэння.

Ва ўмовах пераможнага калгаснага ладу шпарка ўзнімаецца матэрыяльна і культурна ўзровень калгаснікаў, расце прадукцыйнасць працы, павышаюцца культурныя запатрабаванні шырокіх слаёў насельніцтва калгаснай вёскі. Указанні любімага правадыра народаў Вялікага Сталіна аб тым, што «кадры вырашаюць усё», сталінскія клопаты аб жывым чалавеку, рашучы паварот партарганізацыі да справы выяўлення, выхавання і вырошчвання кадраў узнялі новыя слаі людзей на барацьбу за новае, шчаслівае жыццё, за далейшы перамогі соцыялізма ў нашай краіне.

Практыка работы кожнага раёна, кожнага калгаса з усёй відавочнасцю паказала, якая магутная сіла заложана ў калгасным ладзе, якія невычэрпныя людскія рэзервы маюць калгасы, якіх выдатных вынікаў можна дасягнуць у справе вырошчвання кадраў пры ўмове правільнай пастаноўкі гэтай справы, пры ўмове канкрэтнай барацьбы за рэалізацыю ўказанняў тав. Сталіна аб тым, што кадры вырашаюць усё, пры ўмове цеснай сувязі з масамі, кіраўніцтва імі, клопатаў аб іх матэрыяльным, культурным і палітычным росце.

Дубровенскі раён у правядзенні гаспадарча-палітычных кампаній і выкананні мерапрыемстваў партыі і ўрада на працягу доўгага часу быў самым адстаючым у рэспубліцы і не зыходзіў з чорнай дошкі.

Асноўныя прычыны заключаліся перш за ўсё ў адсутнасці большавіцкай арганізаванасці, у няўменні працаваць у масах, выяўляць і вырошчваць кадры, у падмене культурна-масавай і палітычна-выхаваўчай работы сярод калгаснікаў голым адміністраваннем.

Варта было толькі разбіць гнілыя апартуністычныя настроі, глыбей залезці ў калгасы, цясней звязацца з масамі, мабілізаваць іх на барацьбу за арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў, укараніць у свядомасць перадавых людзей, лепшай часткі калгаснікаў і калгас-

ніц, што адставанне—ганьба, узяць ярасць час на барацьбу з кулацкімі і варожымі элементамі, пратэзшымі і калгасы, супроць лодыраў і парушальнікаў працоўнай дысцыпліны, рашуча ўзяцца за вырашчванне калгасных кадраў, як рэзультаты аказаліся зусім іншымі.

1935 год ужо з'явіўся пераломным. Раён пачаў рашуча ліквідаваць сваё адставанне: асноўныя віды сельскагаспадарчых работ выканаў на больш-менш здавальняючым узроўні, забяспечыўшы больш раннія тэрміны сяўбы, якасць догляду за пасевамі, своєчасовую ўборку і т. д.

Асабліва трэба адзначыць, што ў 1935 годзе раён паспяхова справіўся з арганізацыяй работы па ільну. Сельская гаспадарка Дубровенскага раёна мае ільнаводчы напрамак. Лён з'яўляецца вядучай культурай у раёне, якая вырашае поспех усяго сельскагаспадарчага года. Своєчасовую-ж апрацоўку траты значна затrudняе адсутнасць адпаведных заводаў. Не гледзячы на гэта, у 1935 годзе мы ўпершыню выканалі дзяржаўны план ільназагатоўак не толькі поўнасцю, але і датэрмінова, на 50 дзен раней чым у 1934 г. і здалі дзяржаве больш 100 тон добраякаснай ільнапрадукцыі звыш плана.

У чым сакрэт перамогі? У тым, што партыйная арганізацыя Дубровеншчыны зрабіла для сябе сур'ёзныя большэвіцкія вывады з указанняў ЦК КП(б)Б і асабіста тав. Гікало аб нецярпімасці далейшага адставання раёна, улічыла промахі і памылкі, дапушчаныя кіраўніцтвам у мінулым, і мабілізавалася на барацьбу за ўмацаванне калгасаў. У калгасах створан беспартыйны актыў, на які апрацоўца ў сваёй рабоце пярвічныя партарганізацыі і паясобныя камуністы. Нядрэнна скарысталі летаўнюю зіму для падрыхтоўкі кіруючых калгасных кадраў. Праз розныя віды вучобы (палітшколы старшынь калгасаў, кароткатэрміновыя агра-тэхнічныя курсы брыгадзіраў, адказных па ільну, звенняводаў і інш.) прапушчана больш 3000 чалавек. З гэтымі людзьмі раённы камітэт партыі падтрымліваў жывую індывідуальную і пісьмовую сувязь, дапамагаў ім у арганізацыі соцпаборніцтва, ліквідацыі непаладкаў.

Выключна вялікую ролю адыграў сталінскі статут сельскагаспадарчай арцелі. Шырокія масы калгаснікаў прынялі яго з небывалым уздымам палітычнай і вытворчай актыўнасці. Моцна выкарыстан такі гістарычнай важнасці фактар, як уручэнне калгасам дзяржаўных актаў на вечнае карыстанне зямлэй.

Праверка партыйных дакументаў з'явілася велізарнейшым арганізацыйна-палітычным мерапрыемствам для ўзмацнення партыйных радоў і ўздому ўсёй нашай работы на новую, вышэйшую ступень.

Праверка садзейнічала павышэнню арганізуючай ролі і адказнасці камуністаў за даручаную справу, за больш цесную сувязь з масамі, забяспечыла павышэнне вядучай ролі камуністаў у справе развіцця і ўзначальвання стаханаўскага руху ў калгасах.

Рашаючым рычагом паспяховага завяршэння ўсяго цыкла сельскагаспадарчых работ 1935 года, асабліва па ільну, з'явіўся, бяспрэчна, стаханаўскі рух, з вялікім энтузіязмам падхоплены перадавымі калгаснікамі і калгасніцамі. Палітычнае і практычнае значэнне стаханаўскага руху, як гаварыў таварыш Сталін, «зключаецца ў тым, што ён з'яўляецца такім рухам, які ламае старыя тэхнічныя нормы, які недастатковыя, перакрывае ў цэлым радзе выпадкаў прадукцыйнасць працы перадавых капіталістычных краін і адкрывае, такім чынам, практычную магчымасць далейшага ўмацавання сацыялізма ў нашай краіне, магчымасць ператварэння нашай краіны ў найбольш заможную краіну», што стаханаўскі рух «падрыхтоўвае ўмовы для пераходу

ад соцыялізма к камунізму». Гэтыя кароткія, але глыбокія па сваім зместу словы таварыша Сталіна, паказваюць, якія агромныя перспектывы адкрываюцца на ўсіх участках нашай работы. З асаблівай сілай пацвердзілася гэта і на практыцы прымянення стаханаўскіх метадаў у калгаснай вытворчасці.

Да разгортвання стаханаўскага руху была ўстаноўлена норма на такой працаемкай рабоце, як тропка лёну, у сярэднім 8 кгр. Але, як правіла, ні адзін калгас яе не выконваў. Ад калгасніц часта прыходзілася чуць скаргі на «непасільнасць» гэтай нормы. прыводзіліся розныя довады немагчымасці вытрапаць за нармальны раёны дзень 8 кгр. ільनावалакна. Зразумела, што невыкананне нормы недапушчальна зацягвала выкананне дзяржаўнага плана.

Стаханаўскія метады работы бязлітасна апракінулі ўсе гэтыя разважанні і паказалі іх паўнейшую беспадстаўнасць. Першыя крокі арганізацыі трапання лёну па-стаханаўску і практычныя вынікі, дасягнутыя ў калгасах «Кагановіча» і «Чырвонае ўзбярэжжа» Шчарбянок Варварай, Шчарбянок Тадорай і Нямковай Марфай, шырокая папулярызацыя ва ўсіх калгасах раёна вопыт гэтых перадавых калгасніц-стаханавак далі магчымасць хутка пераканаць многіх сарні калгасніц не толькі ў тым, што нормы рэальныя, але і ў тым, што яны значна зніжаны.

Калгасніцы Шчарбянковы Варвара і Тадора (абодвум толькі па 17 год) і Нямкова Марфа, замест устаноўленай нормы ў 8 кгр. паступова дабіліся выпрацоўкі да 50 кгр. ільनावалакна ў дзень. Ха, ак-гэрна, што калі мы паставілі гэтых стаханавак на чале звення (па 8 чалавек), то кожная калгасніца такога звяна на другі ж дзень пачала перавыконваць норму на 300%, дасягнуўшы выпрацоўкі 25 кгр. у дзень. Вопыт гэтых перадавых, лепшых людзей калгаснай вытворчасці быў дружна падхоплен і ў іншых калгасах. Больш 300 калгасніц падвоілі і патроілі нормы тропкі лёну і атрымалі права на ганаровае званне стаханавак. Колькасць калгасніц, якія з разгортваннем стаханаўскага руху моцна падцягнуліся і сталі выпрацоўваць норму, безупынна ўзрастае. Стаханаўскія метады работы перакінуліся і ў астатнія галіны калгаснай вытворчасці, дзе мы маем ўжо значную колькасць знатных людзей—стаханаўцаў.

Сельскагаспадарчая вытворчасць мае агромныя невычэрпныя рэзервы, выяўленне якіх знаходзіцца ў прамой залежнасці ад узроўню палітычна-масавай і культурна-выхаваўчай работы сярод калгаснікаў і калгасніц, у прамой залежнасці ад паспяховага вырошчвання кадраў, ад чулых і клапатлівых адносін да іх. Гэта тым больш важная і адказная задача, калі мы ўступілі ў рашаючы этап барацьбы за ажыццяўленне пастаўленай таварышом Сталіным задачы—дабіцца на працягу бліжэйшых год вытворчасці 7—8 мільярдаў пудоў зярна.

Аб гэтым наказе правадыра працоўных гавораць зараз у кожным калгасе на сходах, у брыгадах. На аснове гэтага ўказання калгасы нашага раёна будуюць свае планы, каб рэзка ўзняць ўраджай зернавых, лёну і бульбы. Падрыхтоўка да веснавой сяўбы—адзін з рашаючых фактараў у барацьбе за высокі ўраджай, за выкананне пастаўленай таварышом Сталіным задачы—даць краіне 7—8 мільярдаў пудоў зярна.

У калгасах раёна шырока разгарнулася палітычна-масавая работа вакоі падрыхтоўкі да веснавой сяўбы. Асноўная увага ўдзяляецца цэнтральнай фігуры вытворчасці—кіруючым калгасным кадрам і стаханаўцам. Большасць іх будзе ахоплены рознымі курсамі, 100% сяр-

шынь калгасаў, 50 палявых брыгадзіраў і 60 адказных па ільну за зіму пройдуць 15-дзённыя курсы перападрыхтоўкі, на месячных курсах будзе падрыхтавана 40 новых старшынь калгасаў і 50 загадчыкаў калгасных ферм. У спецыяльна створанай месячнай аграпалітшколе будуць навучацца 50 стаханаўцаў. Першы выпуск школы стаханаўцаў ужо адбыўся. Выпушчана 25 чалавек.

Створаны дзве школы-перасоўкі (агратэхнічная і зоатэхнічная) з тэрмінам навучання ў 10 дзён. Кожная школа ахопіць па 360 чал. і зробіць 9 выпускаў. Школы далі ўжо 3 выпускі. Для павышэння агратэхнічнага ўзроўню калгаснікаў створаны 70 агратэхнічных гурткоў у калгасах з разлікам ахапіць не менш як 3000 калгаснікаў. У усіх сельсоветах у цверда ўстаноўленыя дні (11 і 26) падрыхтаваныя адказныя раённыя работнікі і інструктары райкома праводзяць палітзаняткі з усім кіруючым складам калгасаў.

У значнай частцы калгасу працуюць самастойныя гурткі па палітграмаце і бягучай палітыцы. У гурткі ўцягнута даволі вялікая колькасць калгаснікаў. Так, у палітгуртках калгасаў «Кагановіча», «Блюхера», «Белдрэс», «Комунар» рэгулярна займаюцца 65 чал. па падручніку Карпінскага, у калгасах «Рассвет», «Першае Мая», «Чырвоныя горы» і «Чырвонае Чубакова» гурткі бягучай палітыкі наведваюць 73 чал., у калгасах «Ударнік пяцігодкі», «XIII Окцябр», «Перамога», «Калінін» гурткі для калгаснага актыва наведваюць 59 чал. Прыблізна такое-ж становішча і ў астатніх калгасах. Многія калгасы стварылі гурткі мастацкай літаратуры, якія паставілі задачу—максімальна выкарыстаць зімовы перыяд, як найбольш спрыяючы, для шырокага развароту культурнай і палітычна-масавай работы. Гэта задача ў асноўным нядрэнна ажыццяўляецца.

Папярэднія даныя аб рабоце сеткі курсаў, школ і гурткоў паказваюць выключную зацікаўленасць калгаснікаў у павышэнні свайго палітычнага ўзроўню і аўладання тэхнікай. Заняткі ў асноўным наведваюцца здавальняюча. Слухачы адносяцца да іх уважліва і даволі актыўна. Праветзеныя пры выпусках аграпалітшколы стаханаўцаў і 10-дзённых агразоашкол-перасовак іспыты паказалі добрую паспяховасць. Значная частка слухачоў здала іспыты на выдатна.

Пры выпуску слухачы бралі на сябе самаабавязальствы. Так, тав. Вайнераў—старшы конюх калгаса «Маяк пяцігодкі», Савінскага сельсовета, у сваёй заяве на імя райкома партыі піша: «Праслухаўшы 10-дзённыя курсы, я добра ўсвядоміў мэты і задачы, пастаўленыя партыяй у галіне развіцця жывёлагадоўлі. У 1936 годзе даю абяцанне захаваць усіх жарабят, а таксама злучыць усіх кабыл у злучны перыяд, давесці коней да вышэй сярэдняй укармленасці і пусціць іх вясною ў паход за сталінскі ўраджай». Тав. Зайцаў—загадчык фермы калгаса «Ленінскі шлях»—піша: «Дзякую райкому партыі за тое, што ён арганізаваў для нас школу. Мне 60 год. Працую на ферме паўтара гады. Чуў я, што ёсць у нас зоатэхнік Алет, але ніколі не бачыў яго на ферме. Мне працаваць было цяжка, бо ніхто не даваў указанняў. Думаў кінуць гэту работу. Але зараз, калі на курсах даведаўся аб тым, якія задачы паставіў перад намі таварыш Сталін у галіне развіцця жывёлагадоўлі, абяцаю з атрыманымі ведамі працаваць па стаханаўску і выканаць указанні таварыша Сталіна.

25 выпускнікоў аграпалітшколы стаханаўцаў у сваім калектыўным лісьце з асаблівай шчырасцю выказваюць падзяку за прадстаўленню ім магчымасці падвучыцца і падкрэсліваюць, што ў гэтым факце

яны бачаць вялікія клопаты нашай партыі аб людзях. У адказ яны бяруць на сябе абавязкі: дабіцца ў сваіх калгасах ураджаю ў сярэднім не менш як 5 цэнт. ільнавалакна і 100 пудоў зернавых з гектара, значна перавыканаць устаноўленую ўраджайнасць па бульбе, поўнасцю захаваць маладняк цялят, дабіўшыся прыросту не менш 1 кг у дзень, даць не менш 20 дзелавых парасят з адной свінаматкі, давесці ўдой малака ў сярэднім да 3000 літраў.

Можна прывесці дзесяткі падобных вытрымак з лістоў калгаснікаў, скончаных кароткатэрміновыя курсы. Усе яны сведчаць аб тым, як шчыра і высока ацэньваецца калгаснікамі чужасць і клопаты партыйных і савецкіх органаў, як гіганцкі выраста цяга шырокіх мас калгаснікаў да культуры, агра-тэхнічных ведаў, аўладання тэхнікай вытворчасці. Гэты нябачаны культурны ўздым свядомасці людзей ёсць адзін з важнейшых вынікаў перамогі калгаснага ладу.

За апошні час не мала зроблена ў галіне разгортвання культурна-асветнай работы на вёсцы. Зараз арганізуецца 50 мастацка-літаратурных гурткоў. 20 гурткоў ужо рэгулярна працуюць. Чытаюцца творы лепшых савецкіх пісьменнікаў: «Маці» М. Горкага, «Жалезныя палаток» Серафімовіча, «Дрыгва» Я. Коласа, «Паднятая цаліна» Шолухава і рад іншых. Кіруюць гурткамі лепшыя выкладчыкі мовы і літаратуры.

Прыступлена да арганізацыі 20-ці драматычных і хараваых гурткоў. На працягу зімовага перыяду будзе прачытана ў калгасах агра-номамі, урачамі і іншымі спецыялістамі не менш 300 лекцый на розныя тэмы. Асабістым арганізуе 60 вайсковых гурткоў. У 40 калгасах будуць створаны фізкультурныя гурткі. У 50 найбольш буйных калгасах намечана ўстанавіць радыёпрыёмнікі. 9 кіно-перасовак правядуць не менш 1300 сеансаў у калгасах, ахапіўшы 125.000 чалавек. У 45 школах для дарослых 1500 калгаснікаў і калгасніц будуць вывучаць агульна-адукацыйныя прадметы: матэматыку, географію, родную мову і т. д.

Аб росце культуры сведчыць і такі факт, што за адзін год у 1935 год калгасы закупілі для папаўнення сваіх бібліятэк больш як на 200.000 руб. літаратуры. 110 калгасаў маюць свае бібліятэкі (ад 100 да 400 кніг у кожнай), кніжны фонд у большасці складаецца з навішай літаратуры. Зараз арганізуецца яшчэ 50 такіх бібліятэк. Пастаўлена задача — давесці колькасць сталых чытачоў калгасных бібліятэк да 15000 чалавек. Калгасамі на працягу 1936 года будзе закуплена літаратуры на 300.000 рублёў.

Найслабейшы ўчастак культурна-асветнай работы — гэта хатчытальні. Ні па культурнаму выглядзе ні па зместу сваёй работы яны не могуць задаволіць культурныя запатрабаванні шырокіх мас калгаснікаў. Зараз праводзіцца ўжо рад практычных мерапрыемстваў для палепшання работы хатчытальняў (рамонт, пабелка, ацяпленне). У паасобных сельсоветах падбіраюцца новыя памяшканні. Надзвычай дрэнна абстаіць справа з кадрамі. Загадчыкі хатчытальняў па ідэйна-палітычнаму і культурнаму ўзроўню яўна не адпавядаюць свайму прызначэнню. Органы асветы, у першую чаргу Наркамасветы, змаглі б зрабіць куды больш, калі б як след заняліся культурнай работай на вёсцы як у справе падрыхтоўкі, так і метадычнага кіраўніцтва кадрамі.

Калгасная вёска прад'яўляе больш высокія патрабаванні да культурных устаноў. Значная частка калгасаў ужо мае свае клубы і чырвоныя куці. Мы паставілі перад сабой задачу — у 1936 годзе пабуда-

ваць 20 калгасных клубаў і абсталяваць 150 чырвоных куткоў з такім разлікам, каб у кожным калгасе быў свой культурны ачаг. У гэтых умовах роля хат-чытальняў павінна заключацца ў метадычным кіраўніцтве, хата-чытальня павінна стаць цэнтрам, яднаючым усе культурныя ўстановы данага сельсавета.

Мы жывем якраз у такі час, калі патрэбінасць у нашай большэвіцкай агітацыі расце з кожным днём. Канчатковае выкарчаванне рэштак капіталістычных элементаў, асколкаў класавага ворага, можа быць з поспехам праведзена на аснове павышэння рэвалюцыйнай пільнасці, палепшання якасці палітычнай агітацыі, выхавання і згуртавання вакол партыйнай арганізацыі калгасных мас.

Вырашэнне гэтай задачы мы паставілі ў цэнтры ўсёй нашай партыйна-масавай работы. Мерапрыемствы, якія праводзіць наша партыя-арганізацыя ў галіне палітычнага выхавання калгасных мас, вылучэння і вырошчвання кадраў, укаранення культуры і агра-тэхнікі і сацыялістычную веску, даюць ужо практычныя вынікі ў справе арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў і ўключэння шырокіх мас калгаснікаў і калгасніц у барацьбу за большэвіцкія калгасы, за заможнае і культурнае жыццё. Але дасягнутае ні ў якой меры здавальніць нас не можа. Ряд актуальнейшых задач застаецца яшчэ невырашаным, не ліквідаваны перашкоды на нашым шляху—перажытыя сталыніншчыны і прышчэпаўшчыны.

Хутарская сістэма—гэта цяжкая спадчына прышчэпаўшчыны стварае вялікія труднасці ў справе правільнай арганізацыі калгаснай вытворчасці і поўнага выкарыстання ўсіх наяўных працоўных рэсурсаў, асабліва жаночай рабочай сілы, значна зніжае эфектыўнасць культурна-бытавых устаноў (яслі, пляцоўкі, сталовы, чырвоныя куткі), якія слаба выкарыстоўваюцца з прычыны вялікай адлегласці паміж хутарамі. Асабліва адмоўна ўплывае хутарское рассяленне на грамадскую актыўнасць калгаснікаў, а ў першую чаргу калгасніц. Яны рэдка наведваюць агульныя сходы, вытворчыя нарады і такім чынам зусім слаба ўдзельнічаюць у вырашэнні важнейшых пытанняў калгаснага жыцця і вытворчасці. Таму сцягванне хутароў у калгасныя цэнтры адна з актуальнейшых задач у барацьбе за заможнае і культурнае жыццё калгаснікаў. Гэтая задача практычна ўжо вырашаецца. За 1934 і 1935 гады перасялілася з хутароў у калгасныя цэнтры 1500 калгасных гаспадарак. Будуюцца новыя калгасныя вескі. У 1936 годзе мы паставілі перад сабой задачу—сцягнуць яшчэ 2000 хутароў.

Большасць калгасаў з хутарскім рассяленнем унесла пры абгаварэнні і прыняцці статута сельскагаспадарчай арцелі ў якасці дадатку пункт аб сцягванні хутароў. У сувязі з першай гадавінай прыняцця статута сельскагаспадарчай арцелі на II усесаюзным з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў арганізавана цяпер масавая праверка выканання статута па кожнаму калгасу раёна. Гэта праверка дасць магчымасць яшчэ вышэй узняць сілу статута, як непарушнага-закона калгаснага жыцця, і паскорыць выкананне вызначаных статутам мерапрыемстваў, у тым ліку і сцягванне хутароў.

Мерапрыемствы ў галіне палітычнага выхавання калгаснікаў і арганізацыі культурна-асветнай работы на вёсцы, у спалучэнні з масавай праверкай ажыццяўлення сталінскага статута, дапамогуць паспяховаму вырашэнню цэнтральнай нашай задачы—забяспечыць высокі сталінскі ўраджай, не толькі выканаць, але і перавыканаць заданні па ўраджайнасці. Мы маем усе магчымасці дасягнуць ураджай-

насць зернавых не менш як да 12 цэнтнераў, ільнавалакна да 5,9 цэнт., бульбы да 125 цэнт. з кожнага гектара.

Калгасныя масы пад кіраўніцтвам партыйнай арганізацыі па-большэвіцку разгарнулі падрыхтоўку да вясны. Перадавыя калгасы ў парадку самаабавязальстваў высоўваюць сустрэчныя паказчыкі па ўраджайнасці, якія значна перавышаюць планавыя заданні. Агромная дапамога нам аказваецца партыяй і ўрадам. Сельская гаспадарка раёна ўзбройваецца новай машынай тэхнікай: будуюцца другая МТС, завозіцца значная колькасць новых складаных машын і камбайнаў. Партыйная арганізацыя ўзбагацілася вопытам, абрасла моцным беспартыйным актывам.

Абмен партыйных білетаў—гэта важнейшае арганізацыйна-палітычнае мерапрыемства дапаможа нам яшчэ вышэй узняць нашу большэвіцкую арганізаванасць і дыцыплінаванасць, павысіць рэвалюцыйную пільнасць і непрымірмасць да класавых ворагаў. На гэтай аснове, пад непасрэдным кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б і таварыша Ікало, забяспечым паспяховае выкананне задач 1936 года і ператворым яго у год стаханаўскі, у год рэкорднага ўраджаю, яшчэ цясней згуртуемся вакол ЦК ВКП(б) і нашага любімага правадыра—таварыша Сталіна

Н. Кацельнікяў і Д. Фрыдзон

Сакратары дрысенскага РК КП(б)Б

Палітмасавае работа з беспартыйным актывам на вёсцы

Кіруючыся ўказаннямі партыі і правадыра—таварыша Сталіна, наша партарганізацыя ўжо дабілася некаторых поспехаў у справе арганізацыі і згуртавання вакол сябе беспартыйнага калгаснага актыва.

Ва ўсіх галінах сельскай гаспадаркі штодня растуць усе новыя і новыя актывісты, свядомыя барацьбіты за далейшае ўмацаванне калгасаў. З брыгадзіраў і звеннявых, лепшых жанчын калгасаў выходзяць таленавітыя арганізатары, якія вылучаюцца на адказныя пасты (заг. фермай і т. п.). Жывёлагадоўчыя брыгады далі ўжо не мала стаханаўцаў (Ганус Юстын, Гуляй Туфія, Шнітко Марыя і рад іншых).

Інстытут інспектароў па якасці, уведзены ў кожным калгасе, значна павялічвае актыў у калгаснай вытворчасці. Інспектары па якасці ў большасці сталі выдатнымі арганізатарамі вытворчага жыцця калгасаў, сапраўднымі дазорамі ў барацьбе за якасць работы, за ўраджай. На-жаль, яшчэ не ўсе партарганізацыі і камуністы-адзіночкі сістэматычна працуюць з беспартыйным актывам, своєчасова выкарыстоўваюць яго.

Старшыні калгасаў тт. Сафроненка (юзефаўская партарганізацыя), Кралько (росіцкая партарганізацыя) і рад іншых камуністаў не хочуць зразумець той ісціны, што без удзелу беспартыйнага актыва яны не справяцца з ускладзенай на іх партыяй задачай арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў. Яны ніяк не могуць раўняцца па тых партарганізацыях сельсоветаў і калгасаў, якія, згуртаваўшы вакол сябе вялікі актыў, ідучы ў перадавых радах пры выкананні чарговых гаспадарча-палітычных задач, з'яўляюцца прыкладам у пастаноўцы калгаснай вытворчасці (Дзярновіцкі, Луначарскі, Прудзінкаўскі).

Асноўнай формай работы з беспартыйным актывам з'яўляюцца ў нас нарады калгасных брыгад, рэгулярна склікаемыя раз у два тыдні. На гэтых нарадах звычайна ставяцца пытанні калгаснай вытворчасці, звязаныя з выкананнем асноўных гаспадарча-палітычных задач, абгаварваюцца важнейшыя рашэнні партыі і ўрада, заслухоўваюцца самасправаздачы брыгадзіраў. Водзевы саміх брыгадзі-

раў аб гэтых нарадах—найлепшыя. Нарады з'яўляюцца для іх лепшаю школай, узбагачаюць вопыт работы, значна пашыраюць светапогляд, узнімаюць адказнасць, зацікаўленасць і актыўнасць у справе далейшага ўмацавання калгаснага ладу. Разам з гэтым яны даюць нам магчымасць выхаваць і падрыхтаваць брыгадзіраў для вылучэння на больш адказную кіруючую работу ў калгасе. Частка брыгадзіраў ужо вылучана старшынямі калгасаў («Будзённага», «Авангард», «Баявы партызан», «Комінтэрн», «Красіна» і інш.).

Аналагічныя нарады практыкуюцца і ў іншых галінах сельска-гаспадарчай вытворчасці. Нарады старшын калгасаў, загадчыкаў ферм, звеннявых і розныя іншыя праводзяцца ў раённым і сельсавецкім маштабе прадстаўнікамі райкома і райвыканкома.

Палітычную грамадзянскую актыўнасць актывістаў узнімаюць спецыяльныя арганізаваныя для іх палітшколы. Па раёну такіх школ 6. Яны ахапляюць да 100 чалавек. Акрамя таго, палітгутаркі ўключаны ў праграму 33 гурткоў аграгаспаў і 22 гурткоў зоаветвучобы, якімі ахоплены да 1000 чалавек беспартыйнага актыва: брыгадзіры, заг. фермамі, інспектары па якасці, конюхі і іншыя.

Беспартыйны актыв таксама прыцягваецца на адкрытыя партыйныя сходы, паседжанні праўлення і вытворчыя нарады ў калгасах, пленумы сельсаветаў, пленумы раённага выканаўчага камітэта. Усё гэта згуртоўвае беспартыйны актыв вакол партарганізацый сельсаветаў і праўленняў калгасаў, узнімае яго палітычную грамадзянскую, выхоўвае адданых барацьбітоў за далейшае ўмацаванне калгасаў.

Асноўная маса калгасаў раёна ў мінулым годзе дабілася вялікіх вытворчых перамог. Выраслі дзесяткі і сотні новых знатных людзей калгаснага вёскі: брыгадзіраў, памочнікаў брыгадзіраў, звеннявых, інспектараў па якасці, трактарыстаў і іншых майстроў калгасных палёў, актыўных барацьбітоў за ўмацаванне калгаснага ладу. Гэтыя перамогі трэба замацаваць і памножыць.

Нельга таксама забываць, што кадры калгаснага актыва ў асноўнай сваёй масе яшчэ вельмі маладыя, іншы раз не маюць дастатковага вопыту арганізатарскай работы, губляюцца ў трывалай і складанай абстаноўцы. Значыць перад намі адказная задача—яшчэ энергічнай узяцца за работу з масай беспартыйнага актыва, выкарыстоўваючы ўжо набыты ў гэтай справе вопыт, шукаючы новыя формы і метады выхавання, безупынна павышаючы яе культурны і палітычны ўзровень.

У раёне налічваецца яшчэ каля двух дзесяткаў калгасаў, дзе актывісты або зусім не арганізаваны, або лічыцца толькі на паперы («Барацьбіт»—Галубоўскага сельсавета, імя Дзержынскага—Росіцкага сельсавета, «Карла Маркса»—Каркалецкага сельсавета, «Максім Горкі»—Сардыкаўскага сельсавета і рад іншых).

Наша бліжэйшая задача—арганізаваць моцны актыв у кожным калгасе, бо вопыт работы нам ясна паказаў, што толькі пры згуртаванні моцнага беспартыйнага актыва адстаючыя калгасы хутка знішчаюць свае недахопы.

Мы зараз праводзім рознага роду курсы па падрыхтоўцы для сельскай гаспадаркі кадраў масавай кваліфікацыі. На гэтых курсах сканцэнтраваны лепшыя людзі калгасаў. Сярод іх вядзецца вялікая выхаваўчая работа, што дасць нам магчымасць у далейшым пра-

вільна расстаўляць іх на тых ці іншых участках калгаснай вытворчасці.

Нам трэба так паставіць масавую работу, каб дабіцца далейшага ўмацавання калгасаў, палепшання работы праўленняў і старшынь, павышэння ролі агульных сходаў калгаснікаў і згуртавання іх вакол партыі.

Наша партыйная арганізацыя добра разумее, што ад правільнай і сістэматычнай работы з беспартыйным актывам на вёсцы залежыць поспех далейшага ўмацавання калгасаў і згуртавання калгаснікаў вакол партыі Леніна-Сталіна.

М. Поташ

З гісторыі барацьбы большэвікоў з дробна- буржуазнымі партыямі ў рэволюцыю 1905-07 гг. на Беларусі

Адзіная пролетарская, паслядоўна-рэволюцыйная марксісцкая лінія ў рэволюцыі 1905-07 гг. была толькі ў большэвікоў. Толькі партыя большэвікоў была адзіным авангардам, адзіным кіраўніком пролетарыята ў рэволюцыі. Пролетарская лінія большэвікоў у рэволюцыі 1905-07 гг. цалкам спрадзілася і атрымала бліскучую праверку. Пад кіраўніцтвам свайго гэніяльнага правадыра—Леніна большэвікі, у бязлітаснай барацьбе з меншавізмам, трацкізмам, эсэрамі і іншымі ворагамі рабочага класа, адстойвалі і праводзілі гэту пролетарскую лінію ў рэволюцыі. Побач з Леніным змагаўся яго верны саратнік таварыш Сталін, які ўжо ў канцы 90-х гадоў мінулага стагоддзя выступае як адзін з арганізатараў і кіраўнікоў большэвіцкай партыі, наносячы сваімі работамі, сваёй дзейнасцю ўдар за ударам меншавікам і іншым ворагам большэвізма, арганізуючы і кіруючы барацьбой пролетарыята за перамогу рэволюцыі 1905 г., за яе перарастанне ў сацыялістычную.

Большэвікі з самага пачатку павялі самую жорсткую барацьбу з усякага роду апартунізмам, з усімі ворагамі большэвізма, павялі барацьбу з эсэрамі, меншавікамі за ўплыў на рабочы клас. Ленін, большэвікі з самага пачатку вялі лінію на раскол з апартунізмам як у Расіі, так і на міжнароднай арэне.

Напамінім тут бязлітасную і пераможную барацьбу, якую вялі большэвікі Закаўказзя пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна, пачынаючы з канца 90-х гадоў, з грузінскім меншавізмам, які адыгрываў кіруючую ролю ў агульнарасійскім меншавізме (Жарданія, Чхэідзе, Цэрэтэлі і інш.).

І ў рэволюцыі 1905 года таварыш Сталін у барацьбе з закаўказскімі меншавікамі, эсэрамі, анархістамі і т. п. ворагамі нашай партыі адстойвае, абгрунтоўвае і прапагандуе ленінскую тэорыю рэволюцыі, большэвіцкі стратэгічны лозунг дэмакратычнай дыктатуры пролетарыята і сялянства, ідэю перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі ў сацыялістычную і тактычныя задачы пролетарыята ў рэволюцыі. У непрымірай барацьбе з ворагамі пролетарыята закаўказскія большэвікі пад кіраўніцтвам тав. Сталіна ажыццяўляюць большэвіцкую лінію ў рэволюцыі 1905 года (гл. даклад тав. Берыя).

Большэвікі вялі непрыміруемую барацьбу з усімі дробнабуржуазнымі партыямі іменна таму, што:

Усе гэтыя «левыя» народніцка-эсэраўскія і меншавіцка-сацыял-дэмакратычныя групы, ад групы Чэрнова і максіmalістаў

да групи Мартава і Троцькага, не гледзячы на іх рэволюцыйную фразеалогію, прадстаўлялі па сутнасці справы левае дробна-буржуазнае крыло буржуазнай дэмакратыі, якая стаяла за захаванне і «палепшанне» капіталізма, бо ўсе яны адмаўлялі магчымасць перамогі соцыялізма ў Расіі, выступалі супроць соцыялістычнага пераўтварэння Расіі, падтрымлівалі адзінства з абаронцамі, стаяўшымі за імперыялістычную вайну, выступалі супроць большэвіцкага лозунга аб ператварэнні вайны імперыялістычнай у вайну грамадзянскую, вялі актыўную барацьбу супроць большэвіцкай палітыкі, разлічанай на паражэнне царскага ўрада ў імперыялістычнай вайне, вялі адзіным фронтам барацьбу супроць партыі Леніна, супроць большэвіцкай партыі» *).

Ленін, гаворачы аб руху ў 1905-07 гг., указваў, што «большэвізм выразіў пролетарскую сутнасць руху», а «меншавізм — яго анартыстычнае мяшчанска-інтэлігенцкае крыло».

Меншавікі выступалі з карэнным чынам адрознай ад большэвікоў лініяй у рэвалюцыі. Лінія меншавікоў у рэвалюцыі была буржуазнай. Яны адваргалі гегемонію пролетарыята ў рэвалюцыі 1905-07 гг. высоўваючы гегемонам у ёй буржуазію. Пролетарыату яны адводзілі ролю «крайняй апазіцыі», імкнучыся такім чынам ператварыць пролетарыят у прыдатак буржуазіі, падпарадкаваць яго буржуазіі.

На IV з'ездзе партыі таварыш Сталін так фармуляваў пытанне аб розніцы ліній большэвікоў і меншавікоў:

«Або гегемонія пролетарыята, або гегемонія дэмакратычнай буржуазіі—вось як стаіць пытанне ў партыі, вось у чым нашы разнагалоссі» **).

Сялянства яны лічылі рэакцыйнай сілай і замест «палітыкі саюза рабочага класа з сялянствам яны аддалі перавагу палітыцы пагаднення з ліберальнай буржуазіяй» ***).

Яны адмаўлялі рэвалюцыйна-дэмакратычную дыктатуру пролетарыята і сялянства, якую яны «абвясцілі рэакцыйнай бланкісцкай схемай, якая супярэчыць развіццю буржуазнай рэвалюцыі» ****). Выступаючы як агенты буржуазіі, меншавікі «адваргалі прама лозун дыктатуры», адмаўлялі «самае істотнае і асноўнае ў разуменні «рэвалюцыя» і былі няздольны «падрыхтоўваць яе (дыктатуру -М. П.) на справе» *****). Меншавікі змагаліся супроць большэвіцкай ідэі перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў соцыялістычную.

У цэлым уся лінія і тактыка меншавікоў у рэвалюцыі 1905-07 гг. вядлася да падпарадкавання пролетарыята буржуазнаму лібералізму і вяла да паражэння рэвалюцыі, да перамогі буржуазіі.

У лютым 1907 года таварыш Сталін так характарызаваў лінію меншавікоў:

«Меншавікі гатовы аддаць на забыццё праграму максімум, урэзаць праграму-мінімум і адвергнуць дэмакратычную рэспубліку, толькі-б не адпужаць ад сябе кадэтаў... Меншавікі замест

*) «Большевик» № 21 за 1935 г., стар. 23.

**) Праці IV з'езду РСДРП, стар. 235.

***). «Пытанні левізму», выд. X, стар. 471.

****) Там-жа.

*****) Ленін, т. XXV, стар. 433—34.

дыктатуры пролетарыята і сялянства прапануюць нам дыктатуру кадэтаў» *).

Той-жа лініяй паражэння рэволюцыі, перамогі буржуазіі была і авантурысцкая лінія трацкізма—разнавіднасці меншавізма. Як указвае таварыш Сталін, «поўменшавіцкая схема перманентнай рэволюцыі была падхоплена Троцкім (часткова Мартавым) і ператворана ў зброю барацьбы супроць ленінізма **).

Ленін, большэвікі вялі ў рэволюцыю 1905-07 гг. рашучую і бязлігасную барацьбу з трацкісцкай тэорыяй «перманентнай рэволюцыі». Троцкі адмаўляў ідэю гегемоніі пролетарыята. Ён цалкам стаяў на гэтай-жа меншавіцкай пазіцыі адмаўлення палітыкі саюза рабочага класа і сялянства.

Ён адваргаў рэволюцыйна-дэмакратычную дыктатуру пролетарыята і сялянства, лічыў яе «неажыццязімай». Троцкі змагаўся з большэвіцкім стратэгічным, планам перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі ў сацыялістычную, сцвярджаючы, што «без прамой дзяржаўнай падтрымкі еўрапейскага пролетарыята рабочы клас Расіі не зможа ўтрымацца на чале ўлады і ператварыць сваё часовае панаванне ў працяглую сацыялістычную дыктатуру».

Як гэта ярка паказаў таварыш Сталін, паводле плана Троцкага «для нашай рэволюцыі застаецца толькі адна перспектыва: праяваць у сваіх уласных супярэчнасцях і гніць на корні ў чаканні светнай рэволюцыі» ***).

На самай справе ўвесь ход развіцця рэволюцыі паказаў контррэволюцыйную сутнасць тэорыі «перманентнай рэволюцыі» Троцкага

«Трацкізм,—пісаў таварыш Сталін,—ёсць тэорыя перманентнай (безупыннай) рэволюцыі. А што такое перманентная рэволюцыя ў яе трацкісцкім разуменні? Гэта ёсць рэволюцыя без уліку маламоцнага сялянства, як рэволюцыйнай сілы. Перманентная рэволюцыя Троцкага ёсць, як гаворыць Ленін, «пераскакванне» праз сялянскі рух—«гульня ў захоп улады».

Таварыш Сталін указвае, што «перманентная рэволюцыя» Троцкага ёсць адмаўленне ленінскай тэорыі пролетарскай рэволюцыі, што «тэорыя перманентнай рэволюцыі» ёсць не толькі «нявер'е ў рэволюцыйныя магчымасці сялянскага руху», але і «нявер'е ў сілы і здольнасці пролетарыята Расіі» ****).

Як вядома, трацкізм ператварыўся ў перадавы атрад контррэволюцыйнай буржуазіі, вядома, што трацкісцка-зіноўеўскія падонкі скаціліся ў балота контррэволюцыйнага тэрарызма.

І ў Беларусі большэвікі вялі рашучую барацьбу з меншавікамі. Менская арганізацыя ў час вострай барацьбы з меншавікамі ў сваёй пераважнай большасці прытрымлівалася большэвіцкай пазіцыі. Арганізацыя завастрыла сваю барацьбу супроць меншавікоў.

Большэвікі ў дзвінскай арганізацыі РСДРП у ходзе рэволюцыі 1905 г. заваёўваюць пераважнае месца ў арганізацыі, а рабочыя раены, у тым ліку і чыгуначны, былі цалкам заваяваны большэвікамі.

*) Доклад тав. Берыя, стар. 56 і 58.

**) «Пытанні ленінізма», стар. 471.

**) Там-жа, стар. 81.

****) «Аб апазіцыі», стар. 285.

Асабліва абвастрылася барацьба большэвікоў з меншавікамі напярэдадні ІІІ з'езду партыі і пасля яго.

Менская партыйная арганізацыя цалкам падтрымлівала БКБ («Бюро камітэтаў большасці»), «Вперед» і скліканне ІІІ партыйнага з'езду. А калі Паўночна-заходні камітэт РСДРП праявіў у перыяд склікання ІІІ з'езду партыі (хоць ён таксама выказваўся за плацформу БКБ і за скліканне ІІІ з'езду) прымірэнчыя хістанні, менская арганізацыя выказала недавер'е Паўночна-заходнаму камітэту і парашла паслаць свайго дэлегата на з'езд.

У вострай барацьбе з меншавікамі, большэвікам членам Палескага камітэта (т. Владзіміраў («Лева») і інш.) таксама ўдалося дабіцца далучэння Палескага камітэта да плацформы БКБ.

Энергічную і рашучую барацьбу з меншавікамі прыйшлося праводзіць большэвікам у Беларусі за прызнанне ІІІ з'езду партыі, абраных ім кіруючых органаў і за большэвіцкую тактыку ў рэвалюцыі, прынятую ІІІ з'ездам.

Асаблівую вострасць набыла барацьба большэвікоў з меншавікамі ў Палескім раёне. На раённым з'ездзе арганізацый, якія ўваходзілі ў Палескі камітэт, разгарнулася жорсткая барацьба паміж большэвікамі і меншавікамі. У выніку гэтай барацьбы, хоць меншавікам і ўдалося правесці ў рэзалюцыі, прынятай раённым з'ездам, рад сваіх пунктаў, але ў рашаючым в дачы момант пытанні аб прызнанні ЦК, абранага на ІІІ з'ездзе, большэвікі атрымалі перамогу. З'езд рашыў падначаліцца ЦК, абранаму на ІІІ з'ездзе партыі. Пасля раённага з'езду Палескі камітэт, змагаючыся з меншавікамі, праводзіў большэвіцкую лінію.

Рэзкую барацьбу прыйшлося большэвікам у Беларусі весці з меншавікамі па пытанню аб ўзброеных выступленнях і ўзброеным паўстанні. Так, напрыклад, меншавікі імкнуліся сарваць выступленні пролетарыята ў Дзвінску. Меншавікі і бундаўцы аб'яднанымі сіламі сарвалі ўсеагульную забастоўку ў снежні ў Вільні. Меншавікі ў Вільні і Смаргоньскім павеце (Смаргоньская арганізацыя прапанавала падняць паўстанне ў Смаргоньскім павеце ў дапамогу снежаньскаму паўстанню ў Маскве).

У час выбараў на ІV аб'яднаўчы з'езд і V Лонданскі з'езд таксама адбывалася вострая барацьба паміж большэвікамі і меншавікамі ў Беларусі.

З дэлегатаў Беларусі на ІV з'ездзе двое—менскі (Голазаў) і дзвінскі (Алексееўскі)—галасавалі па асноўных пытаннях з большэвікамі. Менская арганізацыя і на V з'ездзе была прадстаўлена большэвіком.

Большэвікі вялі таксама рашучую барацьбу з меншавіцкай і нацыяналістычнай бундаўскай арганізацыяй.

Бунд з самага пачатку быў дробнабуржуазнай, нацыяналістычнай плыню, як меншавікі і эсэры, з'яўляўся дробнабуржуазным крылом буржуазнай дэмакратыі, якая стаяла за захаванне капіталізма. Натуральна, што Бунд, разам з меншавізмам, апынуўся ў лагеры контррэвалюцыі.

Дзейнасць Бунда з самага пачатку паказала, што ён узнік як адасобленая меншавіцка-нацыяналістычная арганізацыя.

Бунд адстойваў погляды «эканамістаў», пракланяючыся перад стыхійнасцю, праводзіў хвасціцкую тактыку.

«Эканамізм» і нацыяналізм, над пашырэннем якіх так многа стараўся Бунд, палегчылі і дапамаглі нараджэнню ў Беларусі зубатаўскага дзецішча—«Яўрэйскай незалежнай рабочай партыі». Трэд'юніяніцкая палітыка Бунда, той дух «эканамізма», у якім Бунд выходзіў сваіх членаў, адасобленасць і нацыяналізм, якія прапагандаваў Бунд, падрыхтавалі глебу для ўзнікнення «незалежанцаў». Чэмерыйскі і Вомен—арганізатары «Яўрэйскай незалежнай рабочай партыі»—былі вельмі актыўнымі дзеячамі Бунда.

«Незалежанцы» знашлі гарачае падтрыманне ў сіяністаў, яўрэйскіх лібералаў, у паалей-цыяністаў і т. д.

Агромная работа, якую правяла ленінская «Искра», яе бязлітасная барацьба з усякага роду апартунізмам і нацыяналізмам («эканамізм», «бундызм» і т. п.), выкрыццё і барацьба з зубатаўшчынай, выхаванне рабочага класа ў духу марксізма і пролетарскага інтэрнацыяналізма, рост рабочага руху, нарастанне рэвалюцыі разбілі ўшчэнт усю правакацыю Зубатава.

Бунд зусім не выпадкова далучыў да сваёй апартуністычнай тактыкі спосабы і сродкі барацьбы, у корані варожыя рабочаму класу, запазычаныя ў злейшага ворага пролетарыята—эсэраў—індывідуальны тэрор. Ленін не раз ўказваў на цяжнейшую сувязь апартунізма і тэрарызма. Бунд становіцца на пазіцыі буржуазнага паграбавання нацыянальна-культурнай аўтаноміі, якая з'яўляецца самым утончаным відам буржуазнага нацыяналізма. У адносінах-жа пабудовы партыі Бунд выставіў шкаднейшы і небяспечнейшы апартуністычны і нацыяналістычны лозунг федэралісцкай яе пабудовы, які цалкам парушае інтарэсы адзінства пролетарскай класавай барацьбы.

Ленін выступаў на старонках старой «Искры» з рэзкай крытыкай Бунда і павёў супроць яго рашучую і бязлітасную барацьбу.

На II з'ездзе партыі Бунд па ўсіх пытаннях праграмы, тактыкі і арганізацыі займаў месца сярод самых ад'яўленых і адкрытых апартуністаў. Як вядома, пасля таго, як з'езд адверг § 2 статута Бунда, бундаўцы пакінулі з'езд і заявілі аб выхадзе Бунда з партыі.

Пазіцыя Бунда на II з'ездзе і наступная яго тактыка выклікалі яшчэ большае ўзмацненне рашучай і бязлітаснай барацьбы большэвікоў супроць шавінізма і апартунізма Бунда, якую ўвесь час вялі Ленін і старая «Искра» і якая не спынілася на працягу ўсяго далейшага часу. Зараз-жа пасля II з'езду Бунд пачаў шаленую шавіністычную кампанію супроць старой «Искры», II з'езду і большэвікоў з мэтай апраўдання свайго здрадніцкага кроку—выхаду з партыі і сваёй лініі на яшчэ большае і небывалае атручванне мазгоў мас агрутай нацыянал-рэфармізма і шавінізма, разгароджванне рабочых па нацыянальнасцях, замацаванне іх адчужанасці, раз'яднанне рабочых і стварэнне адзінага фронту з яўрэйскай буржуазіяй.

Арганізацыі РСДРП у Беларусі павялі энергічную і рашучую барацьбу з Бундам. Такую барацьбу разгарнулі большэвікі ў Менску, Бабруйску, Вільні і т. д.

Бунд прамым чынам нагла ашукваў рабочых, унішаючы ім думку, што ўсе партыйныя арганізацыі Беларусі маюць сваёй мэтай нібыта не барацьбу з нацыяналізмам і апартунізмам Бунда, не барацьбу з

пролетарскую адзіную інтэрнацыянальную партыю рабочага класа, а голькі «дэзарганізацыю» руху яўрэйскага пролетарыята.

Большэвікі Беларусі павялі барацьбу супроць Бунда. На III з'ездзе партыі дэлегат менскай арганізацыі выступіў самым рэзкім чынам супроць Бунда.

І ў рэволюцыі 1905-07 гг. лінія Бунда была меншавіцкай і нацыяналістычнай.

У пытанні аб характары і рухаючых сілах рэволюцыі, аб стратэгічнай лініі ў рэволюцыі і т. д. ён цалкам і поўнасьцю стаяў на меншавіцкай пазіцыі. Бундаўцы адмаўлялі гегемонію пролетарыята, адваргалі ідэю дыктатуры, ідэю перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі ў сацыялістычную, абараняючы буржуазны пункт погляду на рэволюцыю.

А ў пытанні аб рухаючых сілах рэволюцыі Бунд лічыў, што сялянства—гэта рэакцыйная сіла; затое ліберальная буржуазія—гэта актыўная, галоўная рухаючая сіла рэволюцыі.

Што-ж датычыць тактычнай лініі Бунда, то «Пролетарый», орган большэвікоў, рысаваў твар Бунда ў важнейшых пытаннях тактыкі такім чынам:

«Рэцэпт просты, здаўна ўлюбёны людзьмі, якія ніколі не грашылі ні адзінай самастойнай думкай: узяць процілеглыя погляды, змяшаць разам і раздзяліць папалам! У «Пролетарыя» возьмем крытыку народных выбараў пры самадзяржаўі, у «Искры»—асуджэнне «жахлівага пытання» (гутарка ідзе аб спосабе склікання устаноўчага сходу. -М. П.); у «Пролетарыя»—актыўны байкот, у «Искры»—нягоднасць паўстання як лозунга. . «як пчолачка з кожнай кветкі бярэ ўзятачку» *).

Гэтая двурдушная паводле выражэння Леніна пазіцыя Бунда рысуе поўнасьцю яго апартуністычны твар.

А таварыш Сталін на мітынг у кастрычніцкія дні 1905 года, бязлітасна выкрываючы меншавікоў, гаварыў:

«У вас адна дрэнная прывычка, аб чым я павінен вам прама сказаць,—пачынае ён,—хто-б ні вышаў і што-б ні сказаў, вы сустракаеце з радасцю і апладысmentaмі. Вам гавораць: «няхай жыве свабода»—вы апладзіруеце, «няхай жыве рэволюцыя»—вы апладзіруеце, гэта добра. Але калі гавораць: «далоў зброю», вы і гэтаму апладзіруеце. Якая рэволюцыя можа перамагчы без зброі і хто той рэволюцыянер, які гаворыць: далоў зброю? Прамоўца, які гэта гаворыць, напэўна, талстовец, а не рэволюцыянер, і хто-б ён ні быў, ён вораг рэволюцыі, свабоды народу» **).

Бунд, як і ўсе меншавікі, прапаведваў бяссілле, угаварваў рабочых, што «мы, моў, слабыя для ўзброенага паўстання», што з'яўлялася на справе адмаўленнем ад узброенага паўстання, адмаўленнем ад рэволюцыі. Таму Ленін даў такую характарыстыку палітыцы бундаўцаў і ўсіх меншавікоў:

«Канец. Мы слабы. Слабасць выратаўваецца верай у цуды. Гэта факт—са слоў Бунда, з плана «Искры».

*) Ленін, т. VIII, стар. 195.

**) Доклад тав. Берыя, стар. 49.

Але што факт, панове? Слабасць сіл пролетарыята ўсёй Расіі ці слабасць бундыстаў і новаіскраўцаў??

... Мы слабы... з гэтага немінуца выцякае ўсё здрадніцтва рэволюцыі *).

На V з'ездзе партыі Бунд ішоў з меншавікамі супроць большэвікоў. Эканамічная, палітычная і тактычная лінія Бунда ў перыяд рэволюцыі заключалася ў тым, каб усімі сіламі разбіць адзінства і згуртаванасць рабочага класа ў Беларусі. Бунд зрываў забастоўкі, граючы на руку паліцыі і капіталістам. Бунд зрываў палітычныя выступленні пролетарыята.

Возьмем для прыкладу рух у сувязі са студзеньскімі падзеямі 1905 года ў Пецярбургу. З Менска пісалі ў «Пролетарый», што, не глядзячы на спрыяючыя ўмовы, «стачка не набыла шырокіх пачаў, якія яна магла-б набыць». І гэта таму, што дзякуючы тактыцы Бунда «у самой арганізацыі стачкі была дапушчана буйная памылка. Замест таго, каб пачаць забастоўку з буйных прадпрыемстваў, перш за ўсё з віленскага і брэст-літоўскага чыгуначнага дэпо, у першую галаву пачалі заклікаць да стачкі дробныя ўстановы і майстэрні». І гэта здарылася дзякуючы таму, што «праца была раздроблена, адсутнічаў адзіны цэнтр і не было магчымасці загадзя арганізаваць забастоўку». У Дзвінску ўсе спробы ўзгадніць дзеянні закончыліся няўдама. І дзвінскі камітэт парашыў выканаць задачу арганізацыі ўсеагульнай палітычнай забастоўкі адзін. Па закліку партыйнай арганізацыі ўсеагульная палітычная забастоўка пачалася.

У Дзвінску бундаўская арганізацыя вяла лінію на зрыў палітычнага выступлення рабочых у дзень 1 Мая 1905 года. І ў вострай барацьбе з бундаўцамі дзвінскай арганізацыі РСДРП удалося арганізаваць буйную палітычную стачку, у якой удзельнічалі рабочыя ўсіх буйных прадпрыемстваў горада. А Бунд, каб апраўдаць сваю шкодную, антыпролетарскую палітыку, развіваў прама рэакцыйную і шавіністычную агітацыю.

Нацыяналістычная і сепаратысцкая тактыка Бунда ў пытанні аб профсаюзах праследвала тую-ж мэту, што і ўся лінія і тактыка Бунда — аддзяліць кітайскаю сцяной яўрэйскіх рабочых ад неяўрэйскіх, унесці адчужэнне і разбіць адзінства рабочага класа. Пазіцыя Бунда была цалкам варожа і чужда марксісцка-ленінскай пастаноўцы пытання большэвікамі аб узаемаадносінах і кіраўніцтве партыі профсаюзамі. Пад флагам «партыйнасці» профсаюзаў Бунд праводзіў сваю апартуністычную і нацыяналістычную лінію.

Таварыш Сталін у 1905 г. самым рэзкім чынам выступіў супроць пазіцыі дашнакаў, якія высунулі ў пытанні аб профсаюзах такое-ж патрабаванне, як і Бунд:

«Што значыць партыйныя прафесіянальныя саюзы?—пытання таварыш Сталін і адказвае:

— Гэта, перш за ўсё, значыць, што члены розных партый павінны аб'яднацца ў розныя саюзы... Федэралістам—асобны прафесіянальны саюз, дашнакцаканам асобны, грузінам асобны, армянам асобны і т. д. Тады як усе фабрыканы аднаюцца, незалежна ад іх палітычных пераконанняў, у адзін саюз, даш-

*) Ленін, т. VIII, стар. 243.

накцаканы нам раяць разбіцца на паасобныя групы і гэтым падарваць наша адзінства».

І далей ён гаворыць:

«Справа ў тым, што партыйныя прафесіянальныя саюзы вырываюць яму паміж свядомымі і несвядомымі рабочымі. Усе ведаюць, што ёсць такія рабочыя, якія ні да якой партыі не належаць... Хіба не трэба прыцягнуць іх? І вось замест таго, каб прыцягнуць і іх, дашнакцаканы зачыняюць ім дзверы прафесіянальных саюзаў, адпужваюць іх, ламаюць мост паміж свядомымі і несвядомымі рабочымі і тым самым значна знясільваюць рабочае адзінства» *).

У той-жа час таварыш Сталін з усёй чоткасцю паставіў пытанне аб неабходнасці моцнага партыйнага кіраўніцтва профсаюзамі (гл. даклад тав. Берыя).

Большэвікі павялі бязлітасную барацьбу з лініяй Бунда ў пытанні аб профсаюзах. Менская арганізацыя змагалася і з апартуністычнай лініяй Бунда і прыхільнікамі «нейтральных» профсаюзаў.

Пасля ўсяго сказанага будзе нам зразумела меткая і забойчая характарыстыка, якую, гаворачы аб V з'ездзе партыі, таварыш Сталін у 1907 годзе даў Бунду:

«Бунд, які фактычна заўсёды падтрымліваў агромнай большасцю сваіх дэлегатаў меншавікоў, фармальна вёў у вышэйшай ступені двухсэнсную палітыку... Тав. Роза Люксембург памастацку метка ахарактарызавала гэту палітыку Бунда, сказаўшы, што палітыка Бунда не ёсць палітыка даспелай палітычнай арганізацыі, якая ўплывае на масы, што гэта—палітыка гандляроў, вечна выглядаючых і вечна чакаючых з надзеяй—авось заўтра цукар падзешавее» (Смех у зале **).

Большэвікі вялі бязлітасную барацьбу і з іншымі дробнабуржуазнымі партыямі, вельмі шкоднымі і класава чуждымі пролетарыяту. На Беларусі ў 1904 годзе існавалі паалей-сіянісцкія групоўкі, разнавіднасці сіянізма, якія аформіліся ў самастойныя партыйныя групоўкі некалькі пазней («сіяністы-соцыялісты», «Паалей-цыён» і т. д.). Яны імкнуліся навізаць некаторым групам больш адсталых рабочых буржуазны шавінізм, разбэшчваць іх свядомасць ідэямі буржуазнага сіянізма, выступаючы як прамыя слугі яўрэйскай буржуазіі, якая пры дапамозе сіянізма старалася адцягнуць працоўныя масы ад рэвалюцыйнай барацьбы ў мэтах іх неабмежаванай і бесчалавечнай эксплаатацыі.

Гэтыя паалей-сіянісцкія групоўкі прапагандавалі рэакцыйныя «тэорыі» аб «непролетарызацыі» яўрэйскіх рабочых, сцвярджалі, што яўрэйскі пролетарыят немінуха асуджан на сталае выраджэнне і для яго немагчыма класавая барацьба. Яны імкнуліся адарваць яўрэйскіх рабочых ад інтэрнацыянальнай салідарнай барацьбы рука ў руку і разам з рабочымі ўсіх іншых нацыянальнасцей супроць агульнага класавага ворага і адцягнуць яўрэйскі пролетарыят ад палітычнай барацьбы, канчатковаю мэтай якой з'яўляецца дыктатура пролетарыята, соцыялізм. Сваімі рэакцыйнымі буржуазнымі праек-

*) Доклад тав. Берыя, стар. 43—44.

**) Там-жа, стар. 82.

тамі «стварэння асобаі дзяржавы для яўрэйскага народу на ўласнай тэрыторыі», «эміграцыйнымі праектамі» і т. д. і імкненнем адцягнуць у гэты бок увагу рабочых ад іх штодзённай рэвалюцыйнай класавай барацьбы яны сеялі шкаднейшыя і рэакцыйныя ілюзіі аб тым, што яўрэйскі рабочы клас здолее дабіцца свайго вызвалення не класавай барацьбой, а сродкамі, якія нічога агульнага з рэвалюцыйнай класавай барацьбой не маюць і адмаўляюць яе. Усё гэта магло служыць і служыла толькі сродкам эксплуатацыі і закабалення рабочых і працоўных мас буржуазіяй.

Яны мелі свае арганізацыі ў радзе гарадоў і мястэчак Беларусі, выпускалі пракламацыі, сякія-такія органы друку. Яны таксама ўдзельнічалі ў профсаюзах. Але каб бачыць, якую каласальную шкоду гэтыя арганізацыі прыносілі і ў гэты перыяд, каб бачыць іх антырэвалюцыйную лінію, мы прывядзем некалькі фактаў з многіх.

Так, напрыклад, у час рэвалюцыйных выступленняў пролетарыята Беларусі ў сувязі са студзеньскімі падзеямі 1905 г. у Пецярбургу, групы Паалей-цыён у Бабруйску, Барысаве, Магілёве, Парычах і т. д. выступалі супроць забастовак і зрывалі іх. У Барысаве іх члены з'яўляліся штрэйкбрэхерамі. Яны цалкам прасякнуты ненавісцю да рэвалюцыйнай барацьбы пролетарыята, духам крайняга буржуазнага шавінізма і ў інтарэсах эксплуататараў. Мы не можам тут падрабязна спыніцца на ўсіх дэталях, якія адрознівалі гэтыя сіянісцкія групы ад адной ад другой. Увогуле гое, што мы вышэй казалі, было ў асноўным характэрна для ідэалогіі ўсіх гэтых групавых. Дабавім толькі, што ўсе гэтыя партыйныя групы падзялялі рэакцыйную шавіністычную ідэалогію буржуазнага сіянізма (адмаўленне нармальнага развіцця яўрэйскіх мас у «голуце» (у тых краінах, дзе яны існуюць), «гістарычна-неўнікнёнасць» шляхам масавай эміграцыі «канцэнтрацыі на ўласнай тэрыторыі і стварэння там уласнай яўрэйскай нацыянальнай дзяржавы»). Адны з іх, як ПЦ і СС (сіяністы-соцыялісты), прыбягалі да «марксісцкай» фразеалогіі для «абгрунтавання» сваіх рэакцыйных «тэорый», а другія, як «СЕРП» (соцыялістычная яўрэйская рабочая партыя), былі прыхільнікамі народніцтва і прымыкалі да эсэраў.

Гэтыя групы (ПЦ, СС) у самы разгар рэвалюцыі, разам з усімі яўрэйскімі буржуазнымі сіяністамі, аддаюць усю сваю энергію сусветнаму буржуазнаму кангрэсу сіяністаў, распаўсюджваюць «шэкелы» (членскі ўзнос у агульнасіянісцкую арганізацыю), дабіваюцца пасылкі дэлегатаў і т. д. Паалей-цыяністы-ж з вялікай помпай адзначаюць гадавіну смерці «правадыра» буржуазнага сіянізма, крайняга буржуазнага нацыяналіста д-ра Герцэля, які вёў ганебныя перагаворы з катом працоўных мас усіх нацыянальнасцей Расійскай імперыі, пагромных спраў майстрам—Плеве, аб садзейнасці і дапамозе сіяністам. Акурат так сама пасля кастрычніцкіх пагромаў яны развівалі шавіністычную агітацыю, заклікалі «увесць яўрэйскі народ» да аб'яднання і стварэння «адзінага нацыянальнага фронту», нічым не ўступаючы буржуазіі ў сваёй шавіністычнай дэмагогіі *).

«Ашалелы» ад жахаў капіталізма дробны буржуа,—гаворыць Ленін,—гэта—соцыяльная з'ява, уласцівая, як і анархізм, усім капіталістычным краінам. Няўстойлівасць такой рэвалюцыйнасці, бесплоднасць яе, уласцівасць хутка ператварацца ў пакор-

*) «Яўрэйскі рабочы рух», стар. 219.

насць, апатыю, фантастыку, нават, у «шалёнае» захапленне той ці іншай буржуазнай «моднай» плыню,—усе гэта агульнавядома *).

Ленін напамінае аб тым, як ужо ў 70 гады XIX стагоддзя анархізм у Расіі выявіў «да канца сваю непрыгоднасць, як кіруючай тэорыі для рэвалюцыйнага класа» **).

Далей Ленін указвае, што у рэвалюцыйнай соцыял-дэмакратыі заўсёды мелася традыцыя бязлітаснай барацьбы «з дробнабуржуазнай, поўанархічнай (або здольнай заігрываць з анархізмам) рэвалюцыйнасцю» ***), што большэвізм «успрыняў і прадаўжаў барацьбу з партыяй, якая ўсяго больш выражала тэндэнцыі дробнабуржуазнай рэвалюцыйнасці, іменна з партыяй «соцыялістаў-рэвалюцыянераў» ****).

Як вядома, партыя соцыялістаў-рэвалюцыянераў успрыняла ідэалогію і тактыку народніцтва, пачынаючы ад суб'ектыўнага ідэалізма, аж да веры ў асобы шлях развіцця Расіі і асобую ролю ў гэтых адносінах абшчыны, і да тактыкі індывідуальнага тэрору народавольцаў. Але абстаноўка ўжо была іншая. З аднаго боку, было ў наяўнасці даўнейшае значнае развіццё капіталізма. З другога боку, масавы рабочы рух рабіў буйныя поспехі, і складвалася Ленінская партыя—адзіны перадавы авангард пролетарыята.

Эсэры з прычыны гэтага імкнуліся ў гэтай новай абстаноўцы прыпасовіць народніцтва, якое вырадзілася ў ідэалогію кулацтва, скарыстоўваючы для гэтага і крайні апартунізм нямецкай соцыял-дэмакратыі. Як пісаў Ленін, «старажытнае народніцтва, падноўленае модным еўрапейскім апартунізмам (рэвізіянізм, бернштэініянства, крытыкі Маркса), складае ўвесь арыгінальны ідэйны багаж так званных соцыялістаў-рэвалюцыянераў» *****).

Як вядома, марксізм у Расіі, і ў першую чаргу Ленін, які правадзіў адзіную да канца паслядоўную рэвалюцыйна-марксісцкую лінію ў барацьбе з ворагамі пролетарскага руху, народніцтвам, легальным марксізмам і т. д., разбіў на-галаву і разграміў злейшага ворага пролетарыята—народніцтва, яго ідэалогію, яго метады і спосабы барацьбы. Рэшткі разгромленага народніцтва і з'явіліся заснавальнікамі партыі эсэраў.

Большэвізм з самага пачатку і ўвесь час вёў бязлітасную барацьбу са сваім злейшым ворагам—эсэрамі, з іх буржуазнай ідэалогіяй, з іх тактыкай, сродкамі і метадамі барацьбы, у корані варожымі пролетарыяту.

Большэвізм выкрыў да канца псеўда-соцыялістычны характар усіх ідэйных і праграмных устаноў эсэраў, ускрыўшы іх буржуазную сутнасць.

Большэвізм выявіў і выкрыў поўную варожасць эсэраў пролетарыяту ў іх адмаўленні класавага адрознення паміж пролетарыем і дробным гаспадарчыкам, у іх адмаўленні асобай сусветна-гістарычнай ролі пролетарыята, як магільшчыка капіталізма і творцы новага

*) т. XXV, стар. 180.

**) Там-жа.

***) Там-жа.

****) Там-жа, стар. 181.

*****) Ленін, т. VIII, стар. 361.

соцыялістычнага грамадства, у іх адмаўленні гегемоніі пролетарыята ў рускай рэволюцыі, у іх адмаўленні дыктатуры пролетарыята.

Большэвізм выявіў і выкрыў буржуазную сутнасць аграрнай праграмы эсэраў. Як вядома, аграрная праграма эсэраў заключалася ў патрабаванні «соцыялізацыі» зямлі. Але патрабаванне «соцыялізацыі» зямлі на аснове захавання капіталізма толькі прыкрывала буржуазную сутнасць эсэраўскай аграрнай праграмы. Усякія размовы аб некапіталістычнай эвалюцыі сельскай гаспадаркі на аснове капіталізма з'яўляюцца ашуканствам. Эсэры і зварачаліся да гэтага сродку, каб ашуканства сямства. Толькі пасля перамогі пролетарскай рэволюцыі, ва ўмовах дыктатуры пролетарыята для працоўнага сямства, пад кіраўніцтвам пролетарыята на чале з яго авангардам, у бязлітаснай барацьбе з класавым ворагам—кулацтвам і т. д. забяспечан соцыялістычны шлях развіцця. Сусветна-гістарычная перамога калгаснага ладу ў нашай соцыялістычнай краіне—яркі сведка гэтаму.

Праграма і тактыка эсэраў не маглі ніколі прывесці працоўнае сямства ні да перамогі над самадзяржаўем і прыгонніцтвам, ні да вызвалення ад гнёту капіталізма.

Большэвікі ў рэволюцыю 1905-07 гг., як і ў далейшым, вялі бязлітасную барацьбу супроць уплыву эсэраў на сямства, які вёў да падпарадкавання сямства буржуазіі.

Толькі ў саюзе з пролетарыятам і пад яго кіраўніцтвам сямства магло дабіцца вырашэння сваіх патрэб.

Усе здрадніцкія, контррэволюцыйныя партыі—меншавікі, трацкісты, эсэры і т. д.—вялі палітыку падпарадкавання сямства буржуазіі. Партыя Леніна—Сталіна вяла бязлітасную барацьбу з гэтымі партыямі за ўплыў на сямства, за ператварэнне яго ў рэзерв пролетарыята.

Таварыш Сталін пісаў, што вялікая Окцябрская соцыялістычная рэволюцыя

«даказала, што пролетарыят можа ўзяць уладу і ўтрымаць яе, калі ён здолее адарваць сяроднія слаі, і перш за ўсё сямства, ад класа капіталістаў, калі ён здолее ператварыць гэтыя слаі з рэзерваў капітала ў рэзервы пролетарыята»^{*)}).

Як мы ўжо ўказалі, у корані варожымі пролетарыяту былі і спосабы і метады барацьбы эсэраў, іх тактыка. Прывядзем наступнае выдатнае месца з работы таварыша Сталіна «Анархізм і соцыялізм», якая напісана ў снежні 1907 г. і падводзіць нас проста да сутнасці пытання, што раздзяляе прынцыпы марксізма і анархізма:

«Марксізм і анархізм,—пісаў тав. Сталін,—пабудаваны на зусім розных прынцыпах, не гледзячы на тое, што абодва пад соцыялістычным флагом выходзяць на арэну барацьбы. Краеугольны камень анархізма—асоба, вызваленне якой, па яго думцы, з'яўляецца галоўнай умовай вызвалення масы, г. зн. па думцы анархізма вызваленне масы немагчыма да таго часу, пакуль не вызваліцца асоба, з прычыны чаго яго лозунг: «Усё для асобы», тады як краеугольны камень марксізма—маса, вызваленне якой, па яго думцы, з'яўляецца галоўнай умовай вызвалення асобы, г. зн., па думцы марксізма, вызваленне асобы немагчыма да

^{*)} Сталін, Марксізм і нац.-кал. пытанне, стар. 141.

таго часу, пакуль не вызваліцца маса, з прычыны чаго яго лозунг: «Усё для масы »).

З гэтым-жа звязана з пачатку да канца варожая пролетарыяту і так званая «тэорыя герояў і натоўпу», з якой зыходзілі ў сваёй тактыцы як народавольцы, так і іх паслядоўнікі—эсэры.

Большэвізм заўсёды веў заўзятую барацьбу з тактыкай індывидуальнага тэрору эсэраў. Ленін указваў, што партыя эсэраў «бачыла сваю асобую «рэвалюцыйнасць» або «левізну» у прызнанні ёю індывидуальнага тэрору, замахаў, што мы, марксісты, рашуча адваргалі» *)

Вечнай ганьбай пакрылі сябе гнусныя падонкі зіноўеўска-каменеўскай контррэвалюцыйнай групкі, якая не мела ніякай тлебы пад нагамі, прыбягала ў сваёй барацьбе супроць пераможнага будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне да індывидуальнага тэрору супроць самых лепшых і самых дарагіх сусветнаму пролетарыяту людзей і забіла бліжэйшага саратніка таварыша, Сталіна—С. М. Кірава.

І большэвікі на Беларусі ўвесь час вялі рашучую і непрымірную барацьбу з эсэрамі.

У Смаленску існаваў Паўночна-Заходні абласны камітэт, які імкнуўся распаўсюджваць сваю дзейнасць на Смаленскую, Віцебскую, Магілёўскую, Менскую і іншыя губерні. У гарадах Беларусі эсэры мелі сякія такія сувязі сярод некаторай часткі больш адсталых рабочых, галоўным чынам, яшчэ не парваўшых з вескай, як, напрыклад, на ільнапрадзільнай фабрыцы «Дзвіна» у Віцебску, на некаторых прадпрыемствах у Беластоку і т. д.; сякую-такую работу яны вялі сярод некаторых груп вучнёўскай моладзі. Увагу да сябе яны прыцягвалі тэарэтычнымі актамі, якія яны учынілі ў некаторых гарадах Беларусі, але ніякага ўплыву на разгортванне рэвалюцыйнай барацьбы ў Беларусі гэтыя акты не аказалі і не маглі аказаць, а толькі тармазілі і дэзарганізавалі гэту барацьбу. Крыху большыя сувязі эсэры мелі ў некаторых месцах у вёсцы. У Магілёве ў 1906 г., як відаць з судовага прыговору палаты, існаваў «Магілёўскі акруговы камітэт сялянскага саюза партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў», які веў работу ў Чэрыкаўскім, Магілёўскім, Оршанскім і Сенненскім павегах ***).

Эсэры мелі некаторыя сувязі і вялі работу і ў іншых губернях Беларусі. Партыйныя арганізацыі вялі вострую і рашучую барацьбу з эсэрамі. У карэспандэнцыях розных арганізацый мы знаходзім паведамленні аб выступленнях і лістках, у якіх выкрываліся праграма і тактыка эсэраў. Там, дзе партыйным прамоўцам і работнікам вескі прыходзілася сустракацца з эсэрамі, адбываліся гарачыя схваткі.

У Бабруйску «асаблівым уплывам эсэры не карысталіся. Былі спробы з іх боку наладзіць сувязь з сялянствам, але далей распаўсюджвання літаратуры гэтыя спробы не ішлі. Наогул пра дзейнасць эсэраў даведваліся толькі ў час дыскусій, калі выступаў агітатар з іх групы» ****).

Рэзкую і абвостраную барацьбу партыйная арганізацыя вяла з эсэрамі ў Дзвінску, дзе, карыстаючыся блізкасцю да свайго Паўночнага абласнога цэнтра, які знаходзіўся тады ў Віцебску, і атрымлі-

*) Доклад тав. Берыя, стар. 59.

**) Ленін, т. XXV, стар. 181.

***). Цэнтр. Сакр. Архіў БССР, справа 4 па опісі № 717.

****) „1905 г. на Беларусі“, стар. 59.

ваючы адтуль папаўненні работнікамі, яны спрабавалі пранікнуць да чыгуначнікаў, весці ваенную работу і т. д. У 1907 годзе адбываўся рад дыскусій з эсэрамі. Вострую барацьбу выклікала пытанне аб стварэнні прафесіянальнага саюза чыгуначнікаў. Наогул усе лета ішла ўпартая барацьба з эсэрамі. У выніку чыгуначны раён, як і раней, заставаўся за арганізацыяй РСДРП, дзе кіравалі большэвікі. Створаны прафесіянальны саюз чыгуначнікаў працаваў пад кіраўніцтвам РСДРП. Спрабавалі эсэры пранікнуць і ў ваенную арганізацыю. Гэта ім не ўдалася, так сама-як і спроба стварыць сваю ўласную ваенную арганізацыю скончылася для іх няўдачна.

У эпоху рэвалюцыі 1905 года ў Беларусі існавала таксама яшчэ адна дробнабуржуазная нацыяналістычная партыя—БСГ («Беларуская соцыялістычная грамада»).

Пасля рэформы і асабліва ў канцы XIX і пачатку XX стагоддзя ўсё больш паглыблялася класавая структура і ўзмацнялася дыферэнцыяцыя беларускага насельніцтва. Працэс фармавання беларускай аграрнай і прамысловай буржуазіі прасунуўся значна наперад. У выніку ўзмоцненай дыферэнцыяцыі сялянства стварыўся таксама і сільны слой сялянскай буржуазіі. З гэтых класавых слаёў, асабліва з апошняга, пачынае вылучацца буржуазна-дэмакратычная інтэлігенцыя. З асяроддзя апошняй рэкрутуюцца тыя інтэлігенцкія групкі, якія стварылі зімой 1902-03 гг. арганізацыю пад назвай «Беларуская рэвалюцыйная грамада», пераименаваную потым (у 1903 г.) у «Беларускую соцыялістычную грамаду».

Усе даныя, якія ёсць у нашым распараджэнні, сведчаць аб тым, што БСГ у рэвалюцыі 1905-07 гг. не была масавай арганізацыяй, а прадстаўляла сабой інтэлігенцкую групу, дзейнасць якой была вельмі абмежавана.

Ідэалогія БСГ склалася пад сільнейшым уплывам партыі эсэраў і ППС, г. зн. партый, якія з'явіліся злейшымі ворагамі пролетарыята і большэвізма.

БСГ далучаецца да рашэнняў Парыжскай канферэнцыі (у канцы 1904 г.) дробнабуржуазных народніцкіх і народніцка-нацыяналістычных партый, сабраўшыхся сумесна з ліберальна-буржуазнымі арганізацыямі («Саюз вызвалення», фінляндскія актывісты). Далучаючыся да рашэнняў гэтай канферэнцыі, БСГ разам з астатнімі дробнабуржуазнымі народніцкімі партыямі пашла на саюз з ліберальнай буржуазіяй.

БСГ удзельнічала таксама на канферэнцыі «расійскіх нацыянальна-соцыялістычных партый» (16—20 красавіка 1907 г.), створанай згодна пастанове 2-га экстранага з'езда партыі соцыялістаў-рэвалюцыянераў па ініцыятыве прадстаўніка «СЕРП». У ёй прымалі ўдзел, акрамя эсэраў, рад дробнабуржуазных нацыяналістычных партый.

І на гэтай канферэнцыі—зборышчы злейшых ворагаў пролетарыята—БСГ выступала з разгорнутай кулацка-буржуазнай праграмай.

У сваёй праграме БСГ паўтарае ўсе асноўныя палажэнні, якія былі характэрны для эсэраў, і развівае буржуазна-нацыяналістычныя погляды.

Грамадаўцы адмаўлялі пролетарыят як самастойны клас і яго сусветна-гістарычную ролю магільшчыка капіталізма.

Яны адмаўлялі гегемонію пролетарыята ў рэвалюцыі. Ніякага класавога адрознення паміж пролетарыятам і сялянствам грамадаўцы

не праводзяць, адмаўляюць яго. Няма, па іх думцы, ніякай розніцы паміж роляй гэтых класаў у грамадскім развіцці і ў класавай барацьбе і т. д. У той жа час сялянства разглядаецца імі як нешта ў класавых адносінах цэльнае і зусім абыходзіцца пытанне аб яго дыферэнцыяцыі і ролі розных груп сялянства, аб класавай барацьбе на вёсцы.

Вёска разглядаецца як адзінае цэлае. Васымільённы беларускі народ таксама разглядаецца як нешта адзінае. Толькі звонку цёмныя сілы процістаяць беларускаму народу, унутры іх ён адзін.

Тут абараняецца буржуазна-нацыяналістычны тэзіс аб «агульна-нацыянальнай глебе», які адмаўляе класавую барацьбу. Грамадаўцы імкнуліся падпарадкаваць беларускі рабочы клас і працоўныя масы беларускай буржуазіі, беларускаму памешчыку.

Замест класавага аналізу прыпадносіцца, такім чынам, чыстай пробы буржуазны нацыяналізм, які ўвайшоў у жалезны інвентар і сучаснага контррэвалюцыйнага нацыянал-дэмакратызма. Пасля ўсяго гэтага робіцца ясным сапраўдны сэнс і аб'ектыўны змест лозунга, які красаваўся на выданнях БСГ, «Працоўная бедната ўсіх краін, злучайся!» З усёй устаноўкі грамадаўцаў вынікае, што пад «працоўнай беднатай» належыць разумець усё сялянства, увесь беларускі народ, г. зн. грамадаўцы абараняюць буржуазна-нацыяналістычную ідэю, якая адмаўляе класавую барацьбу ўнутры беларускай нацыі ў мэтах забеспячэння эксплуатацыі рабочага класа і працоўных беларускім капіталістам, памешчыкам і кулакам.

Такая прапаганда была цалкам у інтарэсах беларускай буржуазіі, беларускага памешчыка і служыла мэтам прамога ашуканства беларускіх працоўных мас, каб падпарадкаваць іх эксплуатаатарскім класам.

Няма чаго гаварыць, што БСГ адмаўляла гегемонію пролетарыята ў рэвалюцыі, дыктатуру пролетарыята. У нацыянальным пытанні яна цалкам праводзіла буржуазна-нацыяналістычную лінію.

Буржуазная сутнасць БСГ выяўляецца цалкам і поўнасьцю і ў яе аграрнай праграме. Праграма, прынятая БСГ па аграрнаму пытанню на яе 2-м з'ездзе (канец 1905 г., пачатак 1906 г.), зыходзіць з таго, што трэба прыстасавацца да існуючага ладу ў царскай Расіі, і адвяргае рэвалюцыйнае вырашэнне аграрнага пытання. Як і лібералы, яны хацелі вырашыць аграрнае пытанне без рэвалюцыі, без рэвалюцыйнай барацьбы. Салідарызуючыся з эсэраўскай аграрнай праграмай для Велікаросіі, у сялянства якой нібыта існуе асобая «абшчынная псіхалогія», яны для беларускага сялянства, у якога нібыта іншая «псіхалогія», вызначаюць аграрную праграму ў духу меншавіцка-маслоўскага праекта муніцыпалізацыі.

Напомнім, што Ленін гаварыў аб маслоўска-меншавіцкай аграрнай праграме:

«Другая Дума паказала, што на справе «муніцыпалізацыйская» ідэя толькі і паслужыла нацыяналістычным тэндэнцыям розных груп буржуазіі.

Падзеі пацвердзілі, што на справе муніцыпалізацыя служыць не для кіраўніцтва масавым сялянскім рухам агульнанацыянальнага маштаба, а для раздраблення гэтага руху на правінцыяльныя і нацыянальныя ручайкі *).

*) Ленін, т. XI, стар. 485.

і на справе буржуазія і памешчыкі імкнуліся ўсяляк выкарыстаць меншавіцкія довады ў барацьбе супроць паграбавання сялянства ў аграрнай рэвалюцыі.

Аграрная праграма БСГ прасякнута нацыяналізмам, закаранелым правінцыялізмам і накіравана супроць згуртавання ўсіх сіл рэвалюцыі для яе поўнай перамогі, супроць рэвалюцыйнай барацьбы сялянства пад кіраўніцтвам пролетарыята. Падобна Маслову, аргументаваньне яшчэ адным довадам, які зводзіўся да таго, што сяляне-падворнікі не згодзяцца «перадаць свае землі каму-небудзь добраахвотна», грамадаўцы, апелюючы да «асобай псіхалогіі» беларусаў, лічылі, што ва ўмовах Беларусі сяляне ад прыватнай уласнасці на зямлю не адмовяцца.

Палітычны ж сэнс тэорыі аб «асобай псіхалогіі» беларускага сялянства стане ясным, калі мы ўкажам, што ў эпоху рэвалюцыі 1905-07 гг. грамадаўцы ёю аргументавалі ў карысць антысялянскай антырэвалюцыйнай аграрнай праграмы Маслова, якая была на руку буржуазіі, а ў эпоху рэакцыі выступалі стэрэатыпамі контррэвалюцыйнай «статыпіншчыны». Гэта-ж «тэорыя» аб асобай «псіхалогіі» беларускага сялянства ў эпоху сацыялістычнай рэвалюцыі і сацыялістычнага будаўніцтва з'явілася сродкам прыкрыцця контррэвалюцыйнай нацыянал-дэмакратычнай праграмы «прышчэпаўшчыны» у аграрным пытанні, мэтай якой была рэстаўрацыя капіталізма, імперыялістычная інтэрвенцыя і адрыву БССР ад СССР.

Вывад напрашваецца сам сабою: аграрная праграма БСГ насіла антырэвалюцыйны характар, здраджвала інтарэсы сялянства, была цалкам у карысць беларускай буржуазіі, была цалкам прасякнута нацыяналізмам.

Кулацкая партыя БСГ, праводзячы буржуазную і нацыяналістычную палітыку пад флагам «соцыялізма» для ашуканства мас, прыносіла вялікую шкоду барацьбе рэвалюцыйных мас супроць абсалютызма, прыгонніцтва і нацыянальна-каланіяльнага гнёту.

Пасля ўсяго сказанага ясна, наколькі класававарожай і чуждай марксіска-ленінскаму разуменню гісторыі класовай барацьбы у Беларусі і гісторыі КП(б)Б з'яўляецца контррэвалюцыйная ідэя «двухкарэннасці». Як вядома, у цэлым радзе работ па гісторыі контррэвалюцыйных дробнабуржуазных, нацыяналістычных антыпролетарскіх партый, злейшых ворагаў пролетарыята, пролетарскай рэвалюцыі і большэвізма, арганізатараў і актыўных удзельнікаў барацьбы з савецкай уладай, арганізатараў падрыўной работы, адрыву БССР ад СССР, інтэрвенцыі, накіраванай БСГ, беларускіх эсэраў, Бунда і т. п., праводзілася «ідэя» аб тым, што гэтыя партыі з'яўляюцца нібыта папярэднікамі КП(б)Б, што апошняя нібыта стварылася з двух крыніц — з большэвіцкіх арганізацый на Беларусі і з Бунда (так сцвярджаюць яўрэйскія нацыянал-дэмакраты і нацыянал-апартуністы) або з БСГ, беларускіх эсэраў (так сцвярджаюць беларускія нацыянал-апартуністы і нацыянал-дэмакраты). Таксама і БССР, па думцы гэтых фальсіфікатараў, з'яўляецца толькі ажыццяўленнем імкненняў такіх партый як БСГ, беларускія эсэры і т. п. Гэта нечуваная фальсіфікацыя і паклёп на КП(б)Б і БССР маюць аднак свой класавы сэнс. Гэта тэорыя з'яўляецца прыкрыццём контррэвалюцыйных, буржуазна-рэстаўтарскіх планаў нацдэмаўшчыны беларускай, яўрэйскай і т. п. і служыць зброяй барацьбы супроць дыктатуры пролетарыята, супроць нашай партыі.

Тэорыя «двухкарэннасці» служыла і служыць прыкрыццём падлай і гнуснай работы контррэвалюцыйных нацыяналістаў, эсэраўскіх, нацдэмаўскіх, бундаўскіх і т. п. контррэвалюцыйных элементаў, якія ашуканчым шляхам пралезлі і імкнуцца пралезці ў партыю, каб знутры выканаць сваю гнусную работу агентаў класавага ворага, контрразведкі імперыялістычных дзяржаў, фашызма ў мэтах інтэрвенцыі і рэстаўрацыі капіталізма.

Контррэвалюцыйная «ідэйка» аб «двухкарэннасці» павінна сустраць самы бязлітасны адпор. Яна павінна быць вырвана з каранем, як класава варожая і чуждая пролетарыяту ўстаноўка, як зброя класавата ворага ў барацьбе супроць соцыялізма.

Ленін напісаў, што «тыя асноўныя пытанні (савецкая ўлада і дыктатура пролетарыята), якія займаюць цяпер увагу свядомых рабочых ва ўсім свеце, аказаліся пастаўленымі практычна ў канцы 1905 года» *).

Адсюль відаць, якое сусветна-гістарычнае значэнне мела барацьба большэвізма з усімі яго ворагамі: меншавікамі, трацкістамі, эсэрамі, нацыяналістамі і т. п.

Адсюль зразумела і тая заканамернасць, што ўсе гэтыя злейшыя ворагі большэвізма аказаліся ў 1917 годзе канчаткова і беззваротна ў лагеры контррэвалюцыі. Тав. Сталін пісаў, што эсэры і меншавікі ператварыліся «з буржуазных рэвалюцыянераў у буржуазных контррэвалюцыянераў» **) і што яны з'яўляюцца «найбольш небяспечнай соцыяльнай апорай імперыялізма».

Ганебны шлях, поўны самай гнуснай, падлай здрады, характэрны для ўсіх гэтых контррэвалюцыйных дробнабуржуазных партый, якія разам з усёй белавардзейскай сволаччу імкнуліся ў моры крыві рабочых і працоўных сялян затапіць нашу соцыялістычную радзіму, якія ўжывалі ўсе спосабы і метады правакацыі, падрыўной работы, службы імперыялістычным контрразведкам, арганізацыі банд, закліку імперыялістычных інтэрвентаў, тэрору супроць правадыроў пролетарыята і т. п., каб рэстаўраваць уладу капіталіста і памешчыка.

Але ўсе гэтыя контррэвалюцыянеры ад меншавікоў, эсэраў, трацкістаў, бундаўцаў, беларускіх эсэраў, нацдэмаў і т. п., уключаючы і гнусныя падонкі зіноўеўска-каменеўскай контррэвалюцыйнай групоўкі, пацярпелі крах, абанкроціліся і разгромлены ў выніку бязлітаснай барацьбы з імі партыі Леніна—Сталіна.

А наша соцыялістычная радзіма, непрыступная крэпасць сусветнай пролетарскай рэвалюцыі на чале з нашай партыяй, на чале з яе ЦК, пад кіраўніцтвам геніяльнага правадыра нашай партыі і сусветнага камуністычнага руху таварыша Сталіна квітнее і расце на страх ворагам і на радасць працоўным усяго свету.

Але барацьба не скончана. Рэшткі разбітага, але недабітага да канца класавага ворага, контррэвалюцыйных партый імкнуцца пакасацца і шкодзіць нашай справе.

Праверка партыйных дакументаў з усёй сілай пацвярджае, што пасля перамогі вялікай Окцябрскай соцыялістычнай рэвалюцыі беларускія, яўрэйскія і т. п. нацыяналісты разгромленых дробнабуржуаз-

*) Т. XXV, стар. 432.

**) «Пытанні ленінізма», стар. 183.

ных контррэволюцыйных партый вялі самую гнусную, самую падлую двурушніцкую тактыку. У той час, як адна частка нацыянал-дэмакратаў усіх масцей праводзіла контррэволюцыйную барацьбу супроць дыктатуры пролетарыята звонку, другая частка пранікала ў партыю, каб весці тую-ж контррэволюцыйную барацьбу супроць дыктатуры пролетарыята, супроць большэвіцкай партыі і разлажыць яе знутры.

Перамога пролетарскай рэволюцыі, бязлітасная барацьба партыі Леніна—Сталіна з дробнабуржуазнымі контррэволюцыйнымі партыямі прывялі іх да краху, да распаду на мноства груп і групак. Так раскалвалася некалькі разоў і БСГ, адкуль узялі свой пачатак і так званая Беларуская СДРП, і «левая» БСГ і беларускія эсэры, і т. п.

Усе гэтыя групы і групкі адрозніваліся адна ад другой толькі па форме, па сутнасці-ж усе яны зыходзіліся на плацформе стварэння беларускай буржуазнай дзяржавы.

Увесь шлях контррэволюцыйнай барацьбы беларускіх нацыяналістаў паказвае, што іх яднала агульная мэта — звяржэнне савецкай улады, рэстаўрацыя капіталізма. Для ажыццяўлення гэтай мэты беларускія нацыяналісты не пагарджалі ніякімі сродкамі. Яны сталі агентам нямецкага і польскага імперыялізма, яны сталі правакатарамі, знаходзячыся на службе імперыялістычных контрразведак, асабліва польскай дэфензівы. Яны адначасова пранікалі ў КП(б)Б для яе разлажэння знутры.

Уся паследуючая дзейнасць большасці асоб, пранікшых у КП(б)Б з дробнабуржуазных контррэволюцыйных партый паказала, што галоўнай іх мэтай з'яўлялася разлажэнне партыі знутры, захват у свае рукі кіраўніцтва для ажыццяўлення сваёй буржуазна-нацыяналістычнай лініі.

Тав. Гікало піша:

«Замаскаваныя метады барацьбы класавага ворага атрымалі сваё найбольшае развіццё к таму часу, калі мы адбілі напад інтэрвентаў звонку, вызвалілі Беларусь ад нямецкай і белапольскай акупацыі і разграмілі сілы дэмагогічнай контррэволюцыі. Іменна ў гэты перыяд вораг, будучы разбітым у адкрытым баі, прадаўжае барацьбу іншымі шляхамі: вораг надзявае маску, імкнецца пранікнуць у партыю, у савецкі апарат, каб захаваць, такім чынам, свае кадры і весці разлагаючую, контррэволюцыйную работу знутры.

Тактыка двурушніцтва становіцца адной з форм барацьбы нацыяналістычных контррэволюцыянераў супроць савецкай улады» *).

Вось як адзін з віднейшых нацдэмаў, гнусны двурушнік і правакатар Ігнатоўскі ў сваіх паказаннях фармуляваў гэтую тактыку:

«Я прызнаю, што з моманту ўступлення ў партыю я веў свядомую, падвойную палітычную гульню ў інтарэсах ажыццяўлення ідэалаў беларускай контррэволюцыйнай інтэлігенцыі».

Другі відны нацыянал-дэмакрат Лёсік таксама паказаў:

«Мы рэкамендавалі беларусам (чытай: контррэволюцыйным нацыянал-дэмакратам.—М. П.) уступіць у партыю, каб яны маглі займаць адказныя пасты і весці палітыку Прышчэпава і Баліцкага».

*) «Партійное строительство» № 5 за 1936 г., стар. 14—15.

Буйнейшае месца ў радах беларускіх контррэвалюцыйных нацыянал-дэмакратаў займалі беларускія эсэры. Яны ж займаюць галоўнае месца сярод нацыяналістычных элементаў, пранікшых у КП(б)Б. Напомнім, што адзін з віднейшых кіраўнікоў нацдэмаў, Ігнатоўскі, быў дзесяткі год эсэрам і ўдзельнікам Яраслаўскага паўстання, другі відны нацдэм, Прышчэпаў, быў адным з арганізатараў эсэраўскага паўстання ў Сянно.

Тав. Гікало ўказвае, што:

«Контррэвалюцыйную дзейнасць эсэраўскіх элементаў, прабраўшыхся ў нашу партыю, трэба разглядаць у цеснай сувязі з дзейнасцю нацыянал-дэмакратычных элементаў. Праверка партдакументаў паказала, што, як правіла, зыкрытыя нацдэмаўскія элементы ў мінулым належалі да эсэраў. І гэта, вядома, не выпадкова, бо карэнн. эсэраўскага і нацдэмаўскага руху адны і тыя-ж—беларускае кулацтва» *).

Яскравым прыкладам таго, як эсэраўскія элементы пралазілі ў партыю, з'яўляецца выкрытая праверкай партыйных дакументаў гісторыя пранікнення ў рады КП(б)Б капільскіх эсэраў. Існаваўшая ў Капылі да канца 1919 г. эсэраўская арганізацыя (у яе кіруючы склад уваходзілі і манархічныя элементы, як Гурло—афіцэр-карнілавец) выдавала сябе пасля вызвалення Беларусі ад белапалякаў за большэвіцкую Капыльскія эсэры рэкамендавалі адзін другога ў партыю, прыпісваючы сабе вымышленыя рэвалюцыйныя заслугі і т. п.

Тую-ж тактыку пранікнення ў КП(б)Б для разлажэння яе знутры прымянялі і яўрэйскія контррэвалюцыйныя нацыяналістычныя групы.

Добра вядома, што Бунд пасля вялікай Окцябрскай сацыялістычнай рэвалюцыі складаў арганічную частку ўсёй контррэвалюцыйнай, якая змагалася супроць дыктатуры пролетарыята, супроць партыі большэвікоў, у імя рэстаўрацыі капіталізма і ўлады буржуазіі. Бунд уваходзіць у адзіны фронт усёй нацыяналістычнай контррэвалюцыйнай, якая змагалася за адрыў БССР ад СССР, за падрыхтоўку імперыялістычнай інтэрвенцыі.

Пролетарыят Савецкай Расіі пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна вышаў пераможцам на ўсіх фронтах грамадзянскай вайны, разбіўшы на-галаву і мясцова-нацыяналістычную контррэвалюцыю. Бунд, як і іншыя нацыяналістычныя контррэвалюцыйныя дробна-буржуазныя партыі, з якімі большэвіцкая партыя вяла бязлітасную барацьбу, пацярпеў крах, быў разбіты разам з усімі ворагамі пролетарскай рэвалюцыі ў адкрытай бойцы, перажывае працэс распаду і разлажэння.

І былы тады лідар Бунда—Вайнштэйн прапанаваў наступную тактыку Ён гаварыў на надзвычайнай канферэнцыі Бунда 5 сакавіка 1921 года: «адмаўленне ад уваходжання ў РКП(б) не дае Бунду ні магчымасці развівацца, ні магчымасці існаваць». І далей: «Пры зліянні з камуністычнай партыяй бундызм захаввае свой рэвалюцыйны дух, сваю гістарычную загартаванасць».

Вядома, што рад былых бундаўцаў спрабаваў ператварыць існаваўшыя пры парткомах яўрэйскія секцыі ў адасобленыя яўрэйскія

*) „Партийное строительство“ № 5, стар. 16.

арганізацыі. Бундаўскія элементы выступалі носьбітамі шкодных у корані большэвізму традыцый бундызма - нацыянальнай абмежаванасці, цэхаўшчыны, дробнабуржуазнай ураўнілаўкі і т. д.

Бундаўскія элементы вялі падрыўную работу на прадпрыемствах, у горадзе, у калгасах, на вёсцы, прыбегалі да самай падлай зброі буржуазіі, — сеяння нацыянальнай розні сярод працоўных. Вядома, што бундаўскія элементы ўсяляк садзейнічалі пранікненню на нашы прадпрыемствы былых нэпманаў, гаспадарчыкаў і т. д. і дапамагалі ім у шкодніцкай рабоце. Разам з беларускімі нацыяналістамі яны падзялялі ў радзе калгасаў брыгады на «чыста беларускія» і «чыста яўрэйскія».

Пранішыя ў партыю нацыяналістычныя элементы выступалі расаднікамі сямейнасці, узаемнай парукі, узаемнага пакрывання, групаўшчыны і т. п. Яны сістэматычна прыбегалі да двурушніцтва, як зброі барацьбы з партыяй і яе разлажэння знутры.

Выхадцы з дробнабуржуазных, контррэвалюцыйных, нацыяналістычных партый, пранікшы ў КП(б)Б, складалі спрыяючае асяроддзе для ўтварэння розных антыпартыйных нацыяналістычных, трацкісцкіх і т. п. групавак.

Праверка партыйных дакументаў з усёй сілай паказала, што сярод выхадцаў з эсэраў, паалей-сіяністаў і асабліва з Бунда была вялікая колькасць трацкістаў, актыўнейшых удзельнікаў барацьбы супроць партыі. І сярод выкрытых партыяй у апошнія гады контррэвалюцыйных трацкісцка-зіноўеўскіх групавак пачэснейшае месца займалі гэтыя выхадцы.

Тав. Гікало, падводзячы вынікі праверкі партдакументаў у КП(б)Б, гаворыць:

«Тое, што характэрна для контррэвалюцыйнай дзейнасці эсэраўскіх і нацдэмаўскіх элементаў, пралезшых у нашу партыю, у роўнай меры адносіцца і да контррэвалюцыйных, трацкісцка-меншавіцкіх і бундаўскіх элементаў.

Праверка партдакументаў паказала, што ў агромнай большасці выпадкаў былыя бундаўцы, прынятыя ў рады КП(б)Б, потым аказваліся ў радах трацкістаў. Гэта гаворыць аб адной і той самай соцыяльнай базе меншавіцка-трацкісцкіх і бундаўскіх элементаў, а таксама з'яўляецца паказчыкам таго, што значная частка былых бундаўцаў, прынятых у нашу партыю, па сутнасці, прадаўжала заставацца на сваіх старых ідэйных пазіцыях *).

Вядома таксама, што беларускія, яўрэйскія і т. п. нацыяналісты блакаваліся з контррэвалюцыйнымі трацкісцкімі элементамі ў мэтах барацьбы супроць пераможнага соцыялістычнага будаўніцтва, за рэстаўрацыю капіталізма, пры дапамозе і ў саюзе з імперыялістычнымі інтэрвентамі.

Мы павінны ўвесь час трымаць порах сухім, каб сакрушыць малейшую спробу шкодніцтва класавага ворага, у якой-бы замаскаванай ці адкрытай форме яно ні выразілася. Узнімем яшчэ вышэй нашу рэвалюцыйную пільнасць у барацьбе з класавым ворагам і яго агентурай.

*) „Партийное строительство“ № 5, стар. 16.

Таварыш Сталін гаварыў:

«Трэба мець на ўвазе, што рост матутнасці савецкай дзяржавы будзе ўзмацняць супраціўленне апошніх рэштак паміраючых класаў. На гэтай глебе могуць ажыць і заварушыцца разбітыя групы старых контррэвалюцыйных партый эсэраў, меншавікоў, буржуазных нацыяналістаў цэнтра і акраін, могуць ажыць і заварушыцца асколкі контррэвалюцыйных апазіцыйных элементаў з трацкістаў і правых ўхілістаў. Гэта, безумоўна, не страшна. Але ўсё гэта трэба мець на ўвазе, калі мы хочам пакончыць з гэтымі элементамі хутка і без асобых афяр.

Вось чаму рэвалюцыйная пільнасць з'яўляецца той самай якасцю, якая асабліва неабходна цяпер большэвікам» *).

---

*) „Пытанні ленінізма“, стар. 510.

НА ФРОНЦЕ ГІСТАРЫЧНАЙ НАВУКІ

У Соўнаркомэ Саюза ССР і ЦК ВКП(б)

Прыдаючы важнае значэнне належнай пастаноўцы выкладання грамадзянскай гісторыі ў школах СССР, Совет Народных Камісараў Саюза ССР і ЦК ВКП(б) яшчэ 16 мая 1934 г. прынялі і апублікавалі вядомую пастанову «Аб выкладанні грамадзянскай гісторыі ў школах СССР». У гэтай пастанове Соўнарком і ЦК ВКП(б) канстатавалі недавальняючасць пастаноўкі зыкладання гісторыі ў школах СССР. Соўнарком і ЦК ВКП(б) устанавілі, што галоўным недахопам падручнікаў гісторыі і самога выкладання з'яўляецца іх адцягненны, схематычны характар: «замест выкладання грамадзянскай гісторыі ў жывой цікавай форме з прывядзеннем важнейшых падзей і фактаў у іх храналагічнай паслядоўнасці, з характарыстыкай гістарычных дзеячоў—вучням падносяць абстрактныя азначэнні грамадска-эканамічных фармацый, падмяняючы такім чынам звязнае выкладанне грамадзянскай гісторыі адцягненымі соцыялагічнымі схемамі». (З пастановы Соўнаркома і ЦК ВКП(б) ад 16 мая 1934 г.).

Соўнарком і ЦК указалі, што «рашаючай умовай цвёрдага ўсваення вучнямі курса гісторыі з'яўляецца захаванне гісторыка-храналагічнай паслядоўнасці ў выкладанні гістарычных падзей з абавязковым замацаваннем у памяці вучняў важнейшых гістарычных з'яў, гістарычных дзеячоў, храналагічных дат. Толькі такі курс гісторыі можа забяспечыць неабходныя для вучняў даступнасць, нагляднасць і канкрэтнасць гістарычнага матар'ялу, на аснове чаго толькі і магчымы правільны разбор і правільнае абагульненне гістарычных падзей, якія падводзяць вучня да марксісцкага разумення гісторыі».

У адпаведнасці з гэтым было пастаноўлена падрыхтаваць к чэрвеню 1935 года новыя падручнікі па гісторыі:

- а) Гісторыя старажытнага свету;
- б) Гісторыя сярэдніх вякоў;
- в) Новая гісторыя;
- г) Гісторыя СССР;
- д) Новая гісторыя залежных і каланіяльных краін.

Соўнарком і ЦК ВКП(б) пастанавілі арганізаваць для складання новых падручнікаў пяць груп і зацвердзілі персанальны склад гэтых груп.

9 чэрвеня 1934 г. ЦК ВКП(б) і Соўнаркомам Саюза ССР было вырашана пытанне аб увядзенні ў пачатковай і няпоўнай сярэдняй школе элементарнага курса гісторыі СССР і арганізаваны групы па складанню элементарных падручнікаў гісторыі СССР.

14 жніўня 1934 г. ЦК ВКП(б) і СНК Саюза ССР адабрылі прадстаўленыя тт. Сталіным, Кіравым і Жданавым заўвагі па поваду канспектаў новых падручнікаў па «гісторыі СССР» і «новай гісторыі».

У гэтых заўвагах былі падвергнуты грунтоўнаму разбору і суровай крытыцы абодва канспекты, прычым, як было ўстаноўлена, асабліва незадавальняюча быў складзен канспект па гісторыі СССР, які быў багат вялікай колькасцю ненавуковых, няграмадных, з пункту погляду марксізма, азначэнняў, вызначаўся крайняй неахайнасцю, асабліва недапушчальнай пры стварэнні «падручніка, дзе павінна быць узважана кожнае слова і кожнае азначэнне». Буйныя, хоць і меншыя, недахопы меў таксама канспект падручніка па «новай гісторыі».

Заўвагі тт. Сталіна, Кірава і Жданава вычарпальным чынам указвалі, у якім напрамку неабходна было перапрацаваць канспекты і падрыхтоўваемыя падручнікі. Аднак, Соўнарком СССР і ЦК ВКП(б) вымушаны канстатаваць, што прадстаўленыя зараз на разгляд СНК і ЦК падручнікі па гісторыі большай часткаю незадавальняючыя, паранейшаму маюць тыя-ж недахопы, на якія ўказана вышэй. Асабліва незадавальняюча складзен падручнік па «гісторыі СССР», прадстаўлены групай прафесара Ванага, а таксама падручнікі па элементарнаму курсу гісторыі СССР для пачатковай школы, прадстаўленыя групамі Мінца і Лазінскага. Тую акалічнасць, што аўтары ўказаных падручнікаў прадаўжаюць настойваць на неаднаразова ўжо ўскрытых партыяй і яўна негрунтоўных гістарычных азначэннях і ўстаноўках, якія маюць у сваёй аснове вядомыя памылкі Пакроўскага, Соўнарком і ЦК не могуць не расцэньваць, як сведчанне таго, што сярод некаторай часткі нашых гісторыкаў, асабліва гісторыкаў СССР, укараніліся антымарксісцкія, антыленінскія, па сутнасці справы, ліквідацыйскія, антынавуковыя погляды на гістарычную навукі. Соўнарком і ЦК ВКП(б) падкрэсліваюць, што гэтыя шкодныя тэндэнцыі і спробы ліквідацыі гісторыі, як навукі, звязаны ў першую чаргу з пашырэннем сярод некаторых нашых гісторыкаў памылковых гістарычных поглядаў, уласцівых так званай «гістарычнай школе Пакроўскага». Соўнарком і ЦК указваюць, што задача перамагання гэтых шкодных поглядаў з'яўляецца неабходнай прадпасылкай як для складання падручнікаў па гісторыі, так і для развіцця марксісцка-ленінскай гістарычнай навукі і ўздыву гістарычнай адукацыі ў СССР, якія маюць важнейшае значэнне для справы нашай дзяржавы, нашай партыі і для абучэння падрастаючага пакалення.

У адпаведнасці з гэтым Соўнарком Саюза ССР і ЦК ВКП(б) паставілі стварыць для прагляду і карэннага палепшання, а ў выпадку неабходнасці і для пераробкі ўжо напісаных падручнікаў па гісторыі, камісію Соўнаркома і ЦК ВКП(б) у складзе тт. Жданава (старшыня), Радэка, Сванідзе, Горына, Лукіна, Якаўлева, Быстранскага, Затонскага, Файзулы Хаджаева, Баўмана, Бубнова і Бухарына. Гэтай камісіі прадастаўлена права арганізаваць групы для прагляду паасобных падручнікаў, а таксама абвешчаць конкурс на падручнікі ўзамен тых, якія будуць прызнаны камісіяй падлягаючымі карэннай пераробцы.

Соўнарком і ЦК паставілі таксама апублікаваць у друку заўвагі тт. Сталіна, Кірава і Жданава і іншыя матар'ялы па гэтаму пытанню.

Пастанова ЦК ВКП(б) і СНК Саюза ССР

Для прагляду і палепшання, а ў неабходных выпадках і для перапрацоўкі ўжо напісаных падручнікаў па гісторыі, арганізаваць камісію ў складзе тт. Жданова (старшыня), Радэка, Сванідзе, Горына, Тукіна, Якаўлева, Бытранскага, Загочскага, Файзулі, Хаджаева, Баумана, Бубнова і Бухарына.

Камісіі прадаставіць права арганізаваць групы для прагляду падручнікаў, а таксама абвешчаць конкурс на падручнікі ўзамен тых, якія будуць прызнаны падлягаючымі карэннай перапрацоўцы. У першую чаргу павінны быць прагледжаны падручнікі па элементарнаму курсу гісторыі СССР і па новай гісторыі.

Старшыня СНК Саюза ССР

Сакратар ЦК ВКП(б)

В. МОЛАТАЎ.

І. СТАЛІН

26 студзеня 1936 года.

Заўвагі з поваду канспекта падручніка па „Гісторыі СССР”

Група Ванага не выканала задання і нават не зразумела самога задання Яна склала канспект рускай гісторыі, а не гісторыі СССР, — г. зн. гісторыі Расіі, але без гісторыі народаў, якія ўвайшлі ў склад СССР (не ўлічаны даныя па гісторыі Украіны, Беларусі, Фінляндыі і іншых прыбалтыйскіх народаў, паўночна-каўказскіх і закаўказскіх народаў, народаў Сярэдняй Азіі і Далёкага Усходу, а таксама волжскіх і паўночных народаў, — татары, башкіры, чардвы, чувашы і г. д.).

У канспекце не падкрэслена анексіянісцка-каланізатарская роля рускага царызма разам з рускай буржуазіяй і памешчыкамі («царызм—турма народаў»).

У канспекце не падкрэслена контррэвалюцыйная роля рускага царызма ў знешняй палітыцы з часоў Екацерыны II да 50-х гадоў XIX стагоддзя і далей («царызм, як міжнародны жандар»).

У канспекце звалены ў адну кучу феадалізм і дафеадалны перыяд, калі сяляне не былі яшчэ запрыгонены; самадзяржаўны лад дзяржавы і лад феадалыі, калі Расія была раздроблена на мноства самастойных поўдзяржаў.

У канспекце звалены ў адну кучу паняцці рэакцыя і контррэвалюцыя, рэвалюцыя «наогул», рэвалюцыя буржуазная і рэвалюцыя буржуазна-дэмакратычная.

У канспекце не даны ўмовы і вытокі нацыянальна-вызваленчага руху пакароных царызмам народаў Расіі і, такім чынам, окцябрская рэвалюцыя, як рэвалюцыя, вызваліўшая гэтыя народы ад нацыянальнага гнету, астаецца нематываванай, роўным чынам нематываваным астаецца стварэнне Саюза ССР.

Канспект багаты ўсякага роду зацягнутымі трафарэтнымі азначэннямі накшталт «паліцэйскі тэрор Нікалая I», «Разіншчына» і «Пугачоўшчына», «наступленне памешчыцкай контррэвалюцыі ў 70-х гг. XIX стагоддзя», «першыя крокі прамысловага перавароту», «першыя крокі царызма і буржуазіі ў барацьбе з рэвалюцыяй 905—907 г.» і так далей. Аўтары канспекта слепа капіруюць зацягнутыя і зусім ненавуковыя азначэнні ўсякага роду буржуазных гісторыкаў, забываючы аб тым, што яны абавязаны даць нашай моладзі марксісцкія, навукова-абгрунтаваныя азначэнні.

Канспект не адлюстроўвае ролі і ўплыву заходне-еўрапейскіх буржуазна-рэвалюцыйных і соцыялістычных рухаў на фармаванне буржуазнага, рэвалюцыйнага руху і руху пролетарска-соцыялістычнага ў Расіі. Аўтары канспекта відаць забылі, што рускія рэвалюцыянеры лічылі сябе вучнямі і паслядоўцамі вядомых карыфеяў буржуазна-рэвалюцыйнай і марксісцкай мыслі на Захадзе.

У канспекце не ўлічаны карэнні першаі імперыялістычнай вайны і роля царызма ў гэтай вайне, як рэзерва для заходне-еўрапейскіх імперыялістычных дзяржаў, роўна як не ўлічана залежная роля як рускага царызма, так і рускага капіталізма ад капітала заходне-еўрапейскага, з прычыны чаго значэнне окцябрскай рэвалюцыі, як вызва-ліцельніцы Расіі ад яе поўкаланіяльнага становішча, застаецца нема-тываваным.

У канспекце не ўлічана наяўнасць агульнаеўрапейскага палітыч-нага крызісу перад сусветнай вайной, які выразіўся, між іншым, у заняпадзе буржуазнай дэмакратыі і парламентарызма, з прычыны чаго значэнне саветаў з пункту погляду сусветнай гісторыі, як нось-бітаў пролетарскай дэмакратыі і органаў вызвалення рабочых і сялян ад капіталізма, застаецца нематываваным.

У канспекце не ўлічана барацьба пільней у кіруючай камуністыч-най партыі СССР і барацьба з трацкізмам, як з праяўленнем дробна-буржуазнай контррэвалюцыі.

І так далей і таму падобнае.

Наогул трэба сказаць, што канспект складзены вельмі неахайна і не зусім грамадна з пункту погляду марксізма.

Мы ўжо не гаворым аб недакладным стылі канспекта і аб гальні ў «славечкі», нахшталь таго, што Лжэдзімітрый назван Дзімітрыем «Названым» або нахшталь «трыумфу старых феодалаў у XVIII ста-годдзі» (невядома, аднак, куды падзення і як сябе вялі «новыя» феодалы, калі яны наогул існавалі ў гэты час) і т. д.

Мы лічым неабходным карэнную перапрацоўку канспекта ў духу прыведзеных вышэй палажэнняў, пры гэтым павінна быць ўлічана, што гутарка ідзе аб стварэнні падручніка, дзе павінна быць узважана кожнае слова і кожнае азначэнне, а не аб безадказных журналь-ных артыкулах, дзе можна балбатаць аб усім і як хочаш, ухіляю-чыся ад пачуцця адказнасці.

Нам патрэбен такі падручнік гісторыі СССР, дзе-б гісторыя Велі-каросіі не адрывалася ад гісторыі іншых народаў СССР —гэта па-першае,—і дзе-б гісторыя народаў СССР не адрывалася ад гісторыі агульнаеўрапейскай і, наогул, сусветнай гісторыі, гэта па-другое.

І. СТАЛІН

А. ЖДАНАЎ

С. КІРАЎ

Заўвагі аб канспекце падручніка „Новай гісторыі”

З прычыны таго, што новая гісторыя, самая багатая зместам, перанасычана падзеямі, а таксама з прычыны таго, што самае галоўнае ў новай гісторыі буржуазных краін, калі мець на увазе перыяд да окцябрскай рэвалюцыі ў Расіі, гэта перамога французскай рэвалюцыі і ўпярджэнне капіталізма ў Еўропе і Амерыцы, — лічым, што было б лепш, калі б падручнік новай гісторыі адкрываўся главой аб французскай рэвалюцыі. Для сувязі з папярэднімі падзеямі можна было прадпаставіць невялікія ўводзіны з кароткім пераказам асноўных падзей нідэрландскай і англійскай рэвалюцый, аднёсшы падрабязны пераказ падзей нідэрландскай і англійскай рэвалюцый к канцу падручніка сярэдняй гісторыі.

Стала быць, мы прапануем выкінуць з канспекта першую частку (6 глаў), г. зн. увесь першы раздзел, замяніўшы яго кароткімі ўводзінамі.

Галоўным недахопам канспекта лічым тую акалічнасць, што ён недастаткова рэзка падкрэслівае ўсю глыбіню розніцы і процілегласці паміж рэвалюцыяй французскай (буржуазнай рэвалюцыяй) і окцябрскай рэвалюцыяй у Расіі (соцыялістычнай рэвалюцыяй). Асноўнай восьцю падручніка новай гісторыі павінна быць гэта іменна гэта процілегласць паміж рэвалюцыяй буржуазнай і соцыялістычнай. Падкрэсліўшы, што французская (і ўсякая іншая) буржуазная рэвалюцыя, вызваляўшы народ ад ланцугоў феадалізма і абсалютызма, наклала на яго новыя ланцугі, ланцугі капіталізма і буржуазнай дэмакратыі, гэта як соцыялістычная рэвалюцыя ў Расіі разбіла ўсё і ўсякія ланцугі і вызвала народ ад усіх форм эксплуатацыі, — вось у чым павінна змяшчацца чырвоная ніць падручніка новай гісторыі.

Таму нельга дапускаць, каб французскую рэвалюцыю называлі проста «французскай» — яе трэба называць і трактаваць, як рэвалюцыю буржуазную.

Рэвалюцыю ў Расіі трэба называць нашу соцыялістычную рэвалюцыю. Рэвалюцыю ў Францыі трэба называць, як рэвалюцыю французскую, а рэвалюцыю ў Расіі — як рэвалюцыю соцыялістычную, рэвалюцыю савецкую.

Усё гэта з гэтым трэба перабудаваць канспект падручніка новай гісторыі з падборам адпаведных азначэнняў і тэрмінаў.

Разбіўку новай гісторыі ў канспекце на дзве часткі лічым мала матываванай і рэзкай, зробленай па нейкаму незразумеламу чынку. Мы аб'ядналі гэтую частку разбіць новую гісторыю на тры часткі:

Першая частка ад французскай буржуазнай рэвалюцыі да

франка-прускай вайны і Парыжскай Комуны (выключна). Гэта будзе перыяд перамогі і ўцвярджэння капіталізма ў перадавых краінах.

Другая частка ад франка-прускай вайны і Парыжскай Комуны да перамогі окцябрскай рэвалюцыі ў Расіі і сканчэння імперыялістычнай вайны (ўключна). Гэта будзе перыяд пачаўшагася заняпаду капіталізма, першага ўдару па капіталізму з боку Парыжскай Комуны, перарастання старога «свабоднага» капіталізма ў імперыялізм і зваржэння капіталізма ў СССР сіламі окцябрскай рэвалюцыі, якая адкрыла новую эру ў гісторыі чалавецтва.

Трэцяя частка ад канца 1918 года (год сканчэння вайны) да канца 1934 года. Гэта будзе перыяд пасляваеннага імперыялізма ў капіталістычных краінах эканамічнага і палітычнага крызіса ў гэтых краінах, перыяд фашызма і ўзмацнення барацьбы за калоніі і сферы ўплыву з аднаго боку, і з другога боку перыяд грамадзянскай вайны і інтэрвенцыі ў СССР, перыяд першай і пачатак другой пяцігодкі ў СССР, перыяд пераможнага будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне, перыяд выкаранення апошніх астаткаў капіталізма, перыяд перамогі і ўздыму ў СССР сацыялістычнай індустрыі, перамогі сацыялізма ў вёсцы, перамогі калгасаў і саўгасаў. Мы лічым вяткай памылкай, што аўтары канспекта абрываюць гісторыю на 1923 годзе. Гэту памылку трэба выправіць, давеўшы гісторыю да канца 1934 года. У адпаведнасці з гэтым прыдзецца зрабіць пераробку і перамеркаванне матэрыялу, раздзелаў і глаў.

Добра было б вызваліць канспект ад старых зацягнутых выразаў, накітаваць «стары парадак», «новы парадак» і інш. лепш было б замяніць іх словамі «дакапіталістычны парадак» або яшчэ лепш «абсалютыска-феадальны парадак», а замест «новага парадку» сказаць «парадак капіталізма і буржуазнай дэмакратыі». Пры такой змене так званы «новы парадак» г. зн. капіталістычны парадак, будзе выглядаць ужо як парадак стары, у параўнанні з савецкім ладам у СССР, які прадстаўляе вышэйшы тып устроўства чалавечага грамадства.

Добра было-б таксама вызваць канспект ад празмернага багацця «эпох» «Эпоха консульства», «эпоха Напалеона» «эпоха дырэкторыі»,—ці не занадта шмат эпох?

Нам здаецца таксама няправільным, што каланіяльнаму пытанню ўдзелена ў канспекце несоразмерна мала месца. У той час, як Жорж Зандам, Шпенглерам, Кіплінгам і т. д. ўдзелена дастаткова многа ўвагі, каланіяльнаму пытанню і становішчу, скажам, у такой дзяржаве, як Кітай, удзелена мала ўвагі.

Было-б таксама добра замяніць формулу «аб'яднанне Германіі і Італіі» формулай «васасаюзненне Германіі і Італіі ў самастойныя дзяржавы». Інакш можа атрымацца ўражанне, што гутарка ідзе не аб барацьбе за васасаюзненне такіх раней раздробленых дзяржаў, як Германія і Італія, а аб аб'яднанні гэтых дзяржаў у адну дзяржаву.

Увогуле канспект новай гісторыі складзены, па-нашаму, больш талкова, чым канспект гісторыі СССР, але сумбур у гэтым канспекце ўсё-ж дастаткова многа.

І. СТАЛІН

С. КІРАЎ

А. ЖДАНАЎ

ПАСТАНОВА ЦК КП(б)Б

Аб ходзе праверкі якасці ачысткі і гатункаабмену насенфондаў у калгасах і соўгасах БССР

Пастанова СНК БССР і ЦК КП(б)Б

СНК БССР і ЦК КП(б)Б адзначаюць, што становішча работ па ачыстцы насення, праверцы яго на ўсхожасць, міжкалгаснаму абмену і гатункаабмену на складах Дзяржсортфонда і Заготзярна ў раёнах Мсціслаўскім, Касцюковіцкім, Магілёўскім, Горацкім, Багушэўскім, Чырвонапольскім, Старадарожскім, Дрысенскім і радзе іншых зусім незадавальняючае і не адказвае прынятым на сябе гэтымі раёнамі абавязацельствам па ўзяццю ўраджайнасці ў 1936 г. У Магілёўскім раёне, напрыклад, цэлыя сельсоветы (Машынацкі, Мастоўскі і інш.) не прыступалі яшчэ да ачысткі насення. План гатункаабмену і абмену кандыцыннага насення праз Заготзярно выканан на 10 лютага 1936 г. толькі на 39,8 проц.

Па Горацкаму раёну выяўлена недапушчальна дрэннае хаванне насення, асабліва ў калгасах «Шлях соцызма», «Авангард», «Барацьба» і іншых.

На 13 лютага 1936 г. план абмену ячменю выканан толькі на 24,2 проц., пшаніцы — 31,3 проц. Асобныя калгасы разбазарылі насенфонды («Чырвоны маяк», «Чырвоны Кастрычнік» і інш.). У Касцюковіцкім раёне план міжкалгаснага абмену яшчэ не размешчан па сельсоветах.

Гэта сведчыць аб тым, што партсавецкае кіраўніцтва гэтых і іншых раёнаў, дырэктары МТС і соўгасаў не вядуць сапраўднай большэвіцкай барацьбы за выкананне адной з важнейшых умоў высокага ўраджаю — падрыхтоўкі высокага па гатунковасці, чыстаце і ўсхожасці насення.

Белзаготзярно, не гледзячы на папярэджанні СНК БССР і ЦК КП(б)Б аб арганізацыі справы абмену гатунковага і палепшанага насення, працягвае працаваць дрэнна. Да гэтага часу ў радзе складаў насенне не падрыхтавана да абмену (Мсціслаўскі, Смалявіцкі, Клімавіцкі і інш.). Даводзіцца рад фактаў змяншэння гатунковага насення з радавым (Барысаўскі, Касцюковіцкі пункты).

Магілёўскі пункт Заготзярна пад відам пасеўнага насення аўса і ячменю адгрузіў фуражнае зярно.

Райза і МТС у радзе раёнаў (Касцюковіцкі, Горацкі, Магілёўскі, Смалявіцкі і інш.) не толькі не аказалі дапамогі пунктам Заготзярна ў падрыхтоўцы насення да абмену, а нават не пацікавіліся правярць становішча насення і затрымалі прадстаўленне планаў абмену пунктам Заготзярна.

СНК і ЦК КП(б)Б пастанаўляюць:

1. Абавязаць сакратароў РК КП(б)Б і старшынь РВК указаных вышэй раёнаў прыняць канкрэтныя меры па падрыхтоўцы насення да сяўбы, яго ачыстцы і праверцы на ўсхожасць, міжкалгаснага гатункаабмену гатунковага і палепшанага насення з дзяржаўных складаў, забяспечыўшы не пазней 10 сакавіка поўнае сканчэнне гэтай работы.

СНК БССР і ЦК КП(б)Б абавязваюць магілёўскі РК і РВК неадкладна арганізаваць ачыстку насення ў Машынацкім, Мастоцкім і іншых сельсоветах, якія яшчэ не прыступілі да гэтай работы, узяўшы ў свае рукі штодзённы кантроль за ходам абмену гатунковага і кандыцыйнага насення на пунктах Заготзярна. Горацкаму РК і РВК прыняць меры да палепшання хавання насення ў калгасах «Шлях соцыялізма», «Авангард», «Бараньба» і інш. Выявіць вінаватых і прыцягнуць да найстражэйшай адказнасці за разбазарванне насення ў калгасах «Чырвоны маяк», «Чырвоны Кастрычнік» і іншых і дабіцца ў гэтых калгасах поўнага аднаўлення насеннага фонду. Касцюковіцкаму РК КП(б)Б і РВК неадкладна распрацаваць план міжкалгаснага абмену, прыцягнуўшы да адказнасці вінаватых у затрыманні гэтага плана.

2. СНК БССР і ЦК КП(б)Б папярэджваюць загадчыкаў райза Касцюковіцкага раёна—т. Паршыну, Мсціслаўскага—т. Кардовіча і Магілёўскага—т. Муху, што ў выпадку калі на працягу бліжэйшых 10 дзён не будзе забяспечана сканчэнне ачысткі насенфондаў міжкалгаснага гатункаабмену, а таксама абмену насення з дзяржаўных складаў, да іх будуць ужыты рашучыя меры ўздзеяння.

3. Загадчыку Горацкага пункта Заготзярна т. Шварцману за выдачу калгасам Дрыбінскага раёна 16,6 тоны пшаніцы гатунку «Цэзіум 0111» замест «Лютэсцэн 062» і дрэнную арганізацыю работы па абмену насення абвясціць вымову.

4. Указаць Белзаготзярну (т. Марыненка) на недапушчальныя адносіны да адгрузкі, прыёмкі, захавання і падрыхтоўкі насення да абмену па сістэме Заготзярна.

Абавязаць т. Марыненка ў пяцідзённы тэрмін закончыць па ўсіх пунктах ачыстку выдаваемага ў абмен насення і праверку яго пасеўнай якасці, катэгарычна забараніўшы выдачу па абмену неправеранага насення. Прапанаваць т. Марыненка вінаватых у псаванні чыстага гатунковага зярна, адгрузцы і выдачы калгасам некандыцыйнага па чыстаце і ўсхожасці насення прыцягнуць да суровай адказнасці.

5. СНК БССР і ЦК КП(б)Б абавязваюць усіх сакратароў РК КП(б)Б, старшынь РВК, загадчыкаў райза і дырэктароў МТС на працягу з 1 па 10 сакавіка г.г. правесці суцэльную праверку падрыхтоўкі насення да сяўбы па ўсіх калгасах, мабілізаваўшы для правядзення гэтай работы ўсіх без выключэння аграномаў райза, МТС, соўгасаў і інш. арганізацый, а таксама адказных работнікаў раённага актыва.

Вынікі праверкі пасля абгаварэння іх на бюро РК КП(б)Б і прэзідыумах РВК прадставіць ЦК не пазней 15 сакавіка г. г.

6. Абавязаць рэдакцыі газет «Звязда», «Рабочий» і райгазет рэгулярна асвятляць на старонках друку падрыхтоўку насення і іншых работ да веснавой сяўбы.

Старшыня СНК БССР

ГАЛАДЗЕД

Сакратар ЦК КП(б)Б

ГІКАЛО

Галоўлітбел №П—5005

Тыраж 12.465. (6¹/₂ арк.)

Здана ў набор 10-III-36 г.

Падысана да друку 13-III-36 г.

Рэдакцыя

К. Мінкін (адказны рэдактар)

Д. Конік

Г. Рубінштэйн

Менск. друк. іл. Сталіна. Зак. № 293.

2

00000000 1992508

ДАВЕД
ПАРТЫЙНЫХ,
СОВЕЦКІХ, ГРАМАДСКІХ
АРГАНІЗАЦЫЙ І ЎСТАНОЎ

АДКРЫТА
ПАДПІСКА
НА 1936 год

НА ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ
ШТОМЕСЯЧНІК — ОРГАН ЦК КП(б)Б
= ГОД ВЫДААННЯ Х =

„БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“

ПАДПІСНАЯ ЦАНА НА 1936 г.
на 1 мес. — 40 к.
на 3 мес. 1 р. 20 к.
на 6 мес. 2 р. 40 к.
на 12 мес. 4 р. 80 к.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА
штомесця усімі райбюро „Саюз-
друку“, паасобнымі ўпаўнаважа-
нымі па друку на прадпрыемствах,
ва ўсіх паштовых аддзяленнях,
агенцтвамі і ўсімі газетаносцамі

МЕНСК

ВЫДАВЕЦТВА
ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“